ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေ၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ဝန်ထမ်းများ မိသားစုဝတ်အဖွဲ့မှ စီစဉ်၍

နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယက စာကြည့်တိုက်မှူး
ဦးပညာသာမိ (မာဂဓီ - သာစည်)

သင်ကြားပို့ချအပ်သော
လူငယ်များအတွက် အခြေခံ ဗုဒ္ဓဘာသာ

ယဉ်ကျေးမှုသင်တန်း

ဘုရားရှိခိုး၊ မေတ္တာပို့၊ ဆုတောင်း၊ အမျှဝေ။

ဗုဒ္ဓဝင်သင်တန်း၊ ငါးပါးသီလသင်တန်း၊
မင်္ဂလာသင်တန်း၊ လူ့ကျင့်ဝတ်သင်တန်း၊

သင်တန်းပို့ချချက်များ စုံလင်စွာ ပါရှိသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ ၂၅၃၄ ကောဇာ ၁၃၅၂ ၁၉၉၀

၇၈၁၁၉၂

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေးကုန်းမြေ၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန
ဝန်ထမ်းများ မိသားစုဝတ်အဖွဲ့မှ စီစဉ်၍
နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယက စာကြည့်တိုက်မှူး
ဦးပညာသာမိ (မာဂဓီ - သာစည်)
သင်ကြား ပို့ချအပ်သော
လူငယ်များအတွက် အခြေခံ ဗုဒ္ဓဘာသာ

ယဉ်ကျေးမှုသင်တန်း

ဘုရားရှိခိုး မေတ္တာပို့၊ ဆုတောင်း၊ အမျှဝေ။

ဗုဒ္ဓဝင်သင်တန်း၊ ငါးပါးသီလသင်တန်း၊
မင်္ဂလာသင်တန်း၊ လူ့ကျင့်ဝတ်သင်တန်း၊

သင်တန်း ပို့ချချက်များ စုံလင်စွာ ပါရှိသည်။

ပြည်ထောင်စု မြန်မာနိုင်ငံတော်
သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌ ရိုက်နှိပ်သည်။

သာသနာ ၂၅၃၄ ကောဇာ ၁၃၅၂ ခရစ် ၁၉၉၀

ပထမအကြိမ်	အုပ်ရေ-၆၀၀၀	၁၉၈၄-ခုနှစ်
ဒုတိယအကြိမ်	အုပ်ရေ-၁၀၀၀၀	၁၉၈၅-ခုနှစ်
တတိယအကြိမ်	အုပ်ရေ-၃၀၀၀	၁၉၈၆-ခုနှစ်
စတုတ္ထအကြိမ်	အုပ်ရေ-၅၀၀၀	၁၉၉၀-ပြည့်နှစ်

ရန်ကုန်မြို့၊ ကမ္ဘာအေး၊ သာသနာရေးဦးစီးဌာန ပုံနှိပ်တိုက်၌
ဒုတိယညွှန်ကြားရေးမှူး ဦးအောင်သန်း
(မှတ်ပုံတင်အမှတ်–၀၂၄၀၅/၀၂၅၂၇)က ပုံနှိပ်ထုတ်ဝေသည်။

ယဉ်ကျေးမှု သင်တန်း

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
စာမူဖြစ်ပေါ်လာရခြင်းအကြောင်း	....	....	၁
အခန်း (၁)			
အနန္တငါးပါး ပူဇော်ကန်တော့ရန်၊ အနန္တငါးပါးအဓိပ္ပာယ်		....	၃
အနန္တငါးပါးဘုရားရှိခိုး	....	....	၄
ဆွမ်းတော်(ပန်းတော်)ကပ်နှင့် ဆုတောင်း....		....	၆
ရေတော်(မီးတော်)ကပ်နှင့် ဆုတောင်း	....	....	၇
စေတီလေးမျိုးအဓိပ္ပာယ်	—	—	၈
ခဲဖွယ်နှင့် ဘောဇဉ်	....	....	၉
ဆွမ်းလှူကျိုး ၅-ပါး	....	....	၉
ပန်းလှူကျိုး ၃၊ ရေလှူကျိုး ၁၀၊ မီးလှူကျိုး ၂-ပါး		....	၁၀
တံမြက်လှည်းအကျိုး ၅-ပါး	....	....	၁၁
ဘုရားဂုဏ်တော် ၉-ပါး ပါဠိနှင့်အနက်	....	....	၁၂
တရားဂုဏ်တော် ၆-ပါး ပါဠိနှင့်အနက်	—	....	၁၄
သံဃာ့ဂုဏ်တော် ၉-ပါး ပါဠိနှင့်အနက်	....	....	၁၆
ဘုရားဂုဏ်တော် ၉-ပါးသရုပ်	....	....	၁၈
တရားဂုဏ်တော် ၆-ပါးသရုပ်	....	....	၁၈
သံဃာ့ဂုဏ်တော် ၉-ပါးသရုပ်	....	....	၁၉
ဂုဏ်တော်ရှုပွားအကျိုးများ	....	....	၁၉

ယဉ်ကျေးမှု သင်တန်း

အကြောင်းအရာ — စာမျက်နှာ

ဘုရားဂုဏ်တော် ပွားများခြင်းအကျိုး ၂၀

ဂုဏ်တော်ပွားများ၍ အကျိုးရသော သာဓကဝတ္ထုများ ၂၁

တရားဂုဏ်တော်ပွားများ၍ အကျိုးရသော သာဓကဝတ္ထုများ ၂၂

သံဃာ့ဂုဏ်တော်ပွားများခြင်းအကျိုး .... — ၂၄

သမ္ဗုဒ္ဓေ(အနန္တရာယ်ကင်းကပ်ကျော်)ဘုရားရှိခိုး ဂါထာတော်ကြီး ၂၄

သမ္ဗုဒ္ဓေတန်ခိုး အကျိုးအနန္တ ၂၅

သမ္ဗုဒ္ဓေအကျိုးပြ လင်္ကာကြီး(သမ္ဗုဒ္ဓေသီချင်း) ၂၆

ငါးရာနှစ်ဆယ်ရှစ်သွယ်မေတ္တာ ၂၇

အနောဒိသပုဂ္ဂိုလ် ၅-ဦး၊ ဩဓိသပုဂ္ဂိုလ် ၇-ဦး ၂၈

န္တုလေးပါး(မေတ္တာလေးပါး) ၂၉

မေတ္တာအကျိုး ၁၁-ပါး ၂၉

သာသနာလျှောက်စာတမ်း ၂၉

အမျှဝေစာတမ်း ၃၀

အခန်း (၂)

ဗုဒ္ဓဝင်သင်တန်းပို့ချချက်

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ ဗုဒ္ဓဝင်အကျဉ်းချုပ်.... .... ၃၂

လယ်တီဆရာတော်၏ ဗုဒ္ဓဝင်ဘုရားရှိခိုးလင်္ကာ ၃၄

ကလေးများသိဖွယ် ဗုဒ္ဓဝင်အကျဉ်းချုပ် ၃၅

သံဂါယနာတင် ၄၀

ဗုဒ္ဓဝင်ဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ်အချက်များနှင့် ကျက်မှတ်စရာ လင်္ကာများ .... — ၄၂

မာတိကာ

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ
ဗုဒ္ဓ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်၊ ဗုဒ္ဓဝင်	၄၂
ကမ္ဘာနှင့်ဘုရား(ပါရမီ ၁၀-ပါး)	၄၂
ပါရမီ ၁၀-ပါး၊ အပြား-၃၀	၄၃
ပါရမီဖြည့်ရာ အပိုင်းအခြား	၄၄
ဘုရားလောင်းအင်္ဂါ ၈-ပါး	၄၄
ဗျာဒိတ်ရပြီး ဘုရားလောင်းတို့ မဖြစ်ရာဌာန ၁၈-ပါး	၄၅
ကြည့်ခြင်း ၅-ပါး၊ (စွန့်ခြင်းကြီး ၅-ပါး)	၄၇
စရိယ ၃-ပါး၊ ဖွားဘက်တော်(၇)ဦး၊ ရွှေနန်းသုံးဆောင်	၄၈
လူများသိခွင့်မရသော အချက် ၃-ပါး	၄၉
ပရိက္ခရာ ၈-ပါး	၄၉
လမ်းစဉ်မှားနှင့် လမ်းစဉ်မှန်	၄၉
အိပ်မက်ကြီး ၅-ပါး	၄၉
ဉာဏ်တော် ၃-ပါး	၅၀
ဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ပွင့်သော ဘုရား ၅-ဆူ	၅၀
ဒုလ္လဘတရား ၅-ပါး၊ ဗုဒ္ဓကိစ္စ ၅-ပါး	၅၁
စူဠာမဏိနှင့် ဒုဿစေတီ	၅၂
အောင်ခြင်း ၈-ပါး	၅၂
ရောင်ခြည်တော် ၆-ပါး	၅၃
ဘုရားရှင်တို့ မစွန့်အပ်သော အရပ် ၄-ပါး	၅၃
သံဝေဂရစေမည့်ဌာန ၄-ပါး	၅၄
ဝါဆိုစဉ်ဘုရားရှိခိုး	၅၄
ဗုဒ္ဓဝင်အခါတော်နေ့ ကဗျာများ	၅၆
ကလေးများအတွက် ဗုဒ္ဓဝင်အကျဉ်းမှတ်ရန်	၅၉

အကြောင်းအရာ	စာမျက်နှာ

အခန်း (၃)

ငါးပါးသီလဆိုရိုးနှင့် အဓိပ္ပာယ်များ

ဩကာသရှင်းတမ်း ၆၄
ခင်ပွန်းကြီး ၁၀-ပါး ၆၆
ဩကာသနှင့် အဟံဘန္တေသမိုင်း ၇၀
နမော တဿ အဓိပ္ပာယ် ၇၀
နမောတဿ ရွတ်ဆိုရှိခိုးသူများ ၇၁
သရဏဂုံနှင့်စပ်၍ သိဖွယ်များ ၇၁
လောကီသရဏဂုံအပြား ၄-ပါး ၇၂
အပဒါန်ကျမ်းလာ သရဏဂုံအပြား ၈-ပါး ၇၃
ငါးပါးသီလ အကျိုးအပြစ်ပြ ကဗျာများ ၇၃
သီလမရှိသူ၏ အပြစ် ၅-ပါး ၇၄
သီလရှိသူ၏အကျိုး ၅-ပါး ၇၄
ငါးပါးသီလ၏ ဝိသေသအမည်များ — ၇၄
ငါးပါးသီလနှင့် မြောက်ကျွန်းနေလူများ ၇၅
ပါဠိဘာသာဖြင့် ရွတ်ဆိုရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်များ ၇၇
ကန်တော့မှုဆိုင်ရာ သာဓကဝတ္ထုများ ၇၇
ငါးပါးသီလဆိုင်ရာ ဝတ္ထုများ ၇၉
ဒုစရိုက် ၁၀-ပါး ၈၃
သုစရိုက် ၁၀-ပါး ၈၄
ဒုစရိုက်နှင့်သုစရိုက်(၄၀)စိမြောက်ပွားပုံ ၈၅
ဒုစရိုက်နှင့် ဆုပ်ကပ်သဘော ၈၅

အကြောင်းအရာ			စာမျက်နှာ
သုစရိုက်နှင့် တက်ကပ်သဘော	....	....	၈၆
ဒုစရိုက်၏ အပေါ်ဆုံးအပြစ်	....	....	၈၇

အခန်း (၄)

မင်္ဂလာသင်တန်းပို့ချချက်

၃၈-ဖြာမင်္ဂလာတရားတော်	....	....	၉၀
မင်္ဂလာရှင်းတမ်း	....	....	၉၄
မင်္ဂလာအဋ္ဌုပ္ပတ် သိမှတ်ဖွယ်ရာ	....	....	၉၄
ကောလာဟလ ၅ မျိုး	....	....	၉၅
သာဝတ္ထိ+ဇေတဝန်+အနာထပိဏ်	....	—	၉၅
ပူဇော်ထိုက်သူများ၊ ပဋိရူပအရပ်၊ သမ္ပတ္တိစက်လေးပါး		....	၉၆
စကားအင်္ဂါ ၄-ပါး၊ မိဘကျေးဇူးဥပမာ	....	....	၉၆
သားသမီး ၃-မျိုး၊ မယား ၇-မျိုး	....	....	၉၇
ဒါန ၃-မျိုး၊ ဂါရဝနှင့်နိဝါတ	....	....	၉၈
ကျေးဇူးသိခြင်းအကျိုး ၁၀-ပါး	....	....	၉၉
တရားနာခြင်းအကျိုး ၅-ပါး	....	....	၉၉
သည်းခံခြင်းအကျိုး	....	—	၁၀၀
ရဟန်းသံဃာဖူးမြင်ရခြင်းအကျိုး	....	....	၁၀၀
လောကဓံတရား ၈-ပါး	....	....	၁၀၁
မင်္ဂလာကဗျာများ	....	....	၁၀၁
၃၈-ဖြာမင်္ဂလာဝတ္ထုများ	....	....	၁၀၄
နောင်တ ၁၀-မျိုး	....	....	၁၁၂

အကြောင်းအရာ

အခန်း (၅)

လူမှုဆိုင်ရာကျင့်ဝတ်များ

ကြီးသူကျင့်ဝတ်(နာယကဂုဏ်)၆ ပါး ....
နာယကမတင်ထိုက်သူ ၆-ဦး ....
သာဓုနရတရား ၄-ပါး ....
ဗြဟ္မစိုရ်တရား ၄-ပါး ....
လောကပါလတရား ၂-ပါး ....
ပြဿနာဖြေရှင်းနည်း ၅-မျိုး ....
လမ်းလျှောက်ခြင်းအကျိုး ၅-ပါး ....
အသင်းအဖွဲ့ပျက်စီးကြောင်းတရား ၆-ပါး ....
သိကြားလောင်းကျင့်ဝတ် ....
လူတန်းစားကွဲပြားရခြင်း အကြောင်းများ —
ယုတ်မြတ်နှစ်ပါး ကံတရား ....
ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာ ကဗျာများ ....
ယဉ်ကျေးလိမ္မာ ဆုံးမစာ ....

စာမူဖြစ်လာခြင်း အကြောင်း

ရန်ကုန်မြို့ သီရိမင်္ဂလာကမ္ဘာအေးကုန်းမြေ သာသနာရေးဦးစီးဌာန ဝန်ထမ်းများ မိသားစုဝတ်အဖွဲ့က ကြီးမှူး၍ ဆဋ္ဌသင်္ဂါယနာမဟာလိုဏ်ဂူတော်ကြီးအနီးရှိ သာသနာရေးဦးစီးဌာနဓမ္မာရုံတွင် အခြေခံယဉ်ကျေးမှုသင်တန်းကို လူငယ်များအတွက်–

၁။ လိမ္မာယဉ်ကျေးမှုရှိစေရန်၊

၂။ ဘာသာရေး အသိဉာဏ် ဗဟုသုတ တိုးပွားစေရန်၊

၃။ ဘာသာ သာသနာနှင့် ထိတွေ့နီးစပ်စေရန်၊

ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်သုံးရပ်ဖြင့် ၁၃၄၅-ခု၊ ဝါတွင်းကာလမှစ၍ အပတ်စဉ် စနေနှင့်တနင်္ဂနွေနေ့တိုင်း ဖွင့်လှစ်သင်ကြားပေးခဲ့ပါသည်။

ယဉ်ကျေးမှုသင်တန်းသို့ ရပ်ကွက်ပေါင်းစုံမှ အရွယ်မရွေး အတန်းမရွေး လာရောက်သင်ကြားကြသောကြောင့် သင်တန်းပို့ချမှုအစီအစဉ်မှာ မှန်းမျှော်သည်ထက် အောင်မြင်မှု ရရှိခဲ့ပါသည်။ ယခုကဲ့သို့ အောင်မြင်မှုရရှိခြင်းမှာ မီး-ရေ- အဆောက်အဦ- အသံချဲ့စက်- စာရွက်စာတမ်းမှအစ လိုအပ်သမျှ အကူအညီကို ဆောင်ရွက်စီမံပေးသော သာသနာရေးဦးစီးဌာန၏ ကူညီပံ့ပိုးမှုကြောင့် အောင်မြင်ရခြင်း ဖြစ်ပါသည်။

သင်တန်းသားဦးရေမှာလည်း ၇၀၀ အထိ များပြားလာ၍ အမျိုးသမီး, အမျိုးသားခွဲခြားပြီး သင်ကြားပေးခဲ့ရပါသည်။ သင်တန်းပို့ချချက်များကို ပုံနှိပ်၍ ကြိုတင်ဝေငှထားသောကြောင့် သင်ကြားရာ၌–

(က) အချိန်ကုန်သက်သာခြင်း၊

(ခ) အဓိပ္ပာယ်ကို မှန်ကန်လွယ်ကူစွာသိရခြင်း၊

(ဂ) ခလေးများ စိတ်ဝင်စားမှုရှိ၍ ထိရောက်ခြင်း စသော အကျိုးများကို လက်တွေ့အကောင်အထည်ဖော်နိုင်ခဲ့ပါသည်။

စာမူဖြစ်လာခြင်းအကြောင်း

ဤသတင်းကို တဆင့်စကားတဆင့်နားဖြင့် ကြားသိကြသော ရုံးများ ကျောင်းများ၊ ဘာသာရေးအသင်းအဖွဲ့များက လာရောက်ပြသပေးပါရန် အကူအညီတောင်းသောကြောင့် သင်တန်းနည်းပြဆရာတော်အနေဖြင့် အချိန်မပေးနိုင်၍ အစေ့အငု အကူအညီ မပေးနိုင်ဖြစ်ရပါသည်။ လူကိုယ်တိုင်လိုက်၍ မပြနိုင်သောဌာနများအတွက် သင်တန်းပို့ချချက်များကို ပေးပို့၍ ကူညီခဲ့ရပါသည်။ ယင်းပို့ချချက်များကို စာအုပ်အဖြစ် ရိုက်နှိပ်ဖြန့်ဖြူးသင့်ကြောင်း ကလေးမိဘများနှင့် သာသနာရေးဦးစီးဌာန ဝန်ထမ်းများက ဝိုင်းဝန်းတောင်းဆိုအကြံပေးကြသောကြောင့် တပည့်ကိုင်စာအုပ်အဖြစ် ထုတ်ဝေလိုက်ပါသည်။ ဤသင်တန်းပို့ချချက်များသည် ငယ်ရွယ်နုနယ်သော လူငယ်များအတွက်သာ ရည်ရွယ်ပါသည်။ သိပြီး,တတ်ပြီး လူကြီးများအတွက် မရည်ရွယ်ပါ။

လူငယ်အားလုံး အခြေခံဗုဒ္ဓဘာသာ ယဉ်ကျေးမှုရရှိကြပါစေ

ဦးပညာသာမိ(မာဂဓိ-သာစည်)
သင်တန်းနည်းပြဆရာတော်
ဇမ္ဗူဒီပကျောင်းဆောင်၊ ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်။
၁၃၄၆-ခု။

အခန်း(၁)

အနန္တငါးပါး ပူဇော်ကန်တော့ရန်

၁။ ဗုဒ္ဓံ=မြတ်စွာဘုရားကို၊ ပူဇေမိ=ပူဇော်ပါ၏ဘုရား။

၂။ ဓမ္မံ=တရားတော်မြတ်ကို၊ ပူဇေမိ=ပူဇော်ပါ၏ဘုရား။

၃။ သံဃံ=သံဃာတော်မြတ်ကို၊ ပူဇေမိ=ပူဇော်ပါ၏ဘုရား။

၄။ မာတာပိတူနံ= မိဘနှစ်ပါးတို့အား၊ ပူဇေမိ= ပူဇော်ပါ၏ ဘုရား။

၅။ အာစရိယာနံ= ဆရာသမားတို့အား၊ ပူဇေမိ= ပူဇော်ပါ၏ ဘုရား။

အနန္တငါးပါး အဓိဋ္ဌာန်

၁။ ဘုရားကျေးဇူး၊ မြင်းမိုရ်ဦး၊ အထူးကျေအောင်ဆပ်ပါမည်။

၂။ တရားကျေးဇူး၊ မြင်းမိုရ်ဦး၊ အထူးကျေအောင်ဆပ်ပါမည်။

၃။ သံဃာကျေးဇူး၊ မြင်းမိုရ်ဦး၊ အထူးကျေအောင်ဆပ်ပါမည်။

၄။ မိဘကျေးဇူး၊ မြင်းမိုရ်ဦး၊ အထူးကျေအောင်ဆပ်ပါမည်။

၅။ ဆရာကျေးဇူး၊ မြင်းမိုရ်ဦး၊ အထူးကျေအောင်ဆပ်ပါမည်။

အနန္တငါးပါး ဘုရားရှိခိုး

၁။ ဗုဒ္ဓဂုဏော= အနန္တောဟု၊ ကျော်စောထင်ရှား၊ သုံးပါး ရပ်သူ၊ နတ်လူပြဟ္မာ၊ သတ္တဝါကို၊ ခေမာသာခေါင်၊ နိဗ္ဗာန်သောင်သို့၊ ရွှေဖောင်မဂ္ဂင်၊ သဗ္ဗညာဉ်ဖြင့်၊ ကယ်တင်ဆောင်ယူပို့တော်မူသည့်၊ နတ်လူတို့ထိပ်ပန်း၊ ရဟန်းတို့ဆရာ၊ အစိန္တေယျာဟု၊ အနန္တဂုဏ်အင်၊ ကျေးဇူးရှင်ကို၊ အဟံ=အကျွန်ုပ်သည်၊ ဝန္ဒေ ဝန္ဒာမိ=ရှိခိုးပါ၏။

၂။ ဓမ္မဂုဏော=အနန္တောဟု၊ တည်သောကမ္ဘာ၊ သတ္တဝါ လူနတ်၊ အထပ်ထပ်ကို၊ လေးမြွတ်ကြွင်နှာ၊ အဝိဇ္ဇာနှင့်၊ တဏှာသံယော၊ ကိလေသောမှ၊ ဆေးကြောသုတ်သင်၊ မြူမတင်အောင်၊ ရှောင်ကြဉ် ပေတတ်၊ တရားမြတ်ကို၊ အဟံ=အကျွန်ုပ်သည်၊ ဝန္ဒေ ဝန္ဒာမိ= ရှိခိုး ပါ၏။

၃။ သံဃဂုဏော= အနန္တောဟု၊ လောဘဒေါသ၊ မောဟ ကင်းကွာ၊ တဏှာကာမ၊ ကိလေသနှင့်၊ ရာဂအမိုက်၊ နှစ်ခြိုက်မပျော်၊ မမွေလျော်ပဲ၊ ရှင်တော်ဟောကြား၊ မြတ်တရားကို၊ မှတ်သားကြည်ညို၊ မဂ်ဖိုလ်နိဗ္ဗာန်၊ ရောက်ကြောင်းမှန်သည်၊ မြတ်မွန်တေရ်ကျော်၊ သံဃာ တော်တို့၊ ဂုဏ်တော်ကြီးစွ၊ အနန္တကို၊ အဟံ=အကျွန်ုပ်သည်၊ ဝန္ဒေ ဝန္ဒာမိ=ရှိခိုးပါ၏။

၄။ မာတာပိတုဂုဏော=အနန္တောဟု၊ အပြောကျယ်စွာ၊ သံသရာ ဝယ်၊ မာတာပိတာ၊ မိနှင့်ဖတို့၊ ရေကြည်ကသလ၊ တည်ဦးစက၊ ချီချဉ် ပူစပ်၊ ရှင်းရှင်းပြတ်အောင်၊ မပြတ်ယုယ၊ မိဘတို့မှာ၊ စိုးရိမ်စွာဖြင့်၊ အစာဆိမ့်အေး၊ နို့ချိုပေး၍၊ မွေးသည့်မိခင်၊ ကျွေးဖ ရှင်ကို၊ အဟံ= အကျွန်ုပ်သည်၊ ဝန္ဒေ ဝန္ဒာမိ=ရှိခိုးပါ၏။

၅။ အာဝစရိယဂုဏော=အနန္တေဝဟု၊ မိန့်ဟောအရ၊ ကောက်ယူပြသော်၊ နယနည်းနာ၊ အဖြာဖြာကို၊ လိမ္မာစေကြောင်း၊ မေတ္တာလောင်း၍၊ မကောင်းကိုကြဉ်၊ ကောင်းရာယှဉ်လျက်၊ နှုတ်မြွက်သံချို၊ ဆုံးမဆိုသား၊ အဟိုများစွာ၊ သံသရာဝယ်၊ သုံးသွယ်သောကပ်၊ လေးရပ်အပါယ်၊ ရှစ်သွယ်ရပ်ပြစ်၊ ဆိုးညစ်ယုတ်မာ၊ အဖြာဖြာကို၊ ခေမာဘုမ္မိ၊ ဘေးမရှိအောင်၊ နိဗ္ဗာန်သောင်သို့၊ ရောက်အောင်ပြည့်နှံ၊ သွန်သင်ပေတတ်၊ ဆရာမြတ်ကို၊ အဟံ=အကျွန်ုပ်သည်၊ ဝန္ဒေ ဝန္ဒာမိ=ရှိခိုးပါ၏။

ဆွမ်းတော်ကပ်နှင့် ဆုတောင်း

အရဟတာဒိ နဝဂုဏောပေ=အရဟံ အစရှိသော ကိုးပါးသော ဂုဏ်တော်တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတံ=ပြည့်စုံတော်မူသော၊ နာထံ=လူ နတ်တို့၏ ကိုးကွယ်ရာဖြစ်တော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓံ=သက်တော်ထင်ရှား သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားကို၊ ဥဒ္ဒိဿ=ရည်မှတ်၍၊ စေတိယဿ=ဓာတုစေတီ ဓမ္မစေတီ ဥဒ္ဒိဿစေတီ ပရိဘောဂစေတီတော်မြတ်အား၊ ဝဏ္ဏ ဂန္ဓ ရသ သမ္ပန္နံ=အဆင်း အနံ့ အရသာနှင့် ပြည့်စုံသော၊ ဣမံ ပိဏ္ဍပါတ ခါဒနီယ ဘောဇနီယံ=ဤဆွမ်းခဲဖွယ် ဘောဇဉ် ချိုချဉ်ရသာ အဖြာဖြာကို၊ သက္ကစ္စံ=ရိုရိုသေသေ၊ဒေမိ=နိဗ္ဗာန်ရည်မှန်း လှူဒါန်းပါ၏အရှင်ဘုရား၊ ပူဇေမိ=နိဗ္ဗာန်ကိုမျှော် ပူဇော်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။

မေ=တပည့်တော်၏၊ ဣဒံ ပုညံ=ဤကောင်းမှုသည်၊ အာသဝက္ခယာဝဟံ=အာသဝေါတရား လေးပါးတို့၏ ကုန်ရာကုန်ကြောင်း ဖြစ်သော မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို ကေန်ရောက်အောင် ရွက်ဆောင်နိုင်သည်၊ ဟောတု=ဖြစ်ပါစေသတည်း။

ပန်းတော်ကပ်နှင့် ဆုတောင်း

အရဟတာဒိ နဝဂုဏောပေ=အရဟံအစရှိသော ကိုးပါးသော ဂုဏ်တော်တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတံ=ပြည့်စုံတော်မူသော၊ နာထံ=လူနတ်တို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်တော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓံ= သက်တော်ထင်ရှား သဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဥဒ္ဒိဿ=ရည်မှတ်၍၊ စေတိယဿ=ဓာတုစေတီ ဓမ္မစေတီ ဥဒ္ဒိဿစေတီ ပရိဘောဂစေတီတော်မြတ်အား၊ (ဝဏ္ဏ ဂန္ဓ သမ္ပန္နံ=အဆင်းအနံ့နှင့်ပြည့်စုံသော၊ ဣမံ ပုပ္ဖံ=ဤပန်းကို၊) သက္ကစ္စံ=ရိုရိုသေသေ၊ ဒေမိ=နိဗ္ဗာန်ရည်မှန်း လှူဒါန်းပါ၏ အရှင်ဘုရား၊ ပူဇေမိ =နိဗ္ဗာန်ကိုမျှော် ပူဇော်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။

မေ= တပည့်တော်၏၊ ဣဒံ ပုညံ= ဤကောင်းမှုသည်၊ အာသဝက္ခယာဝဟံ=အာသဝေါတရားလေးပါးတို့၏ ကုန်ရာ ကုန်ကြောင်း ဖြစ်သော မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို ကေန်ရောက်အောင် ရွက်ဆောင်နိုင်သည်၊ ဟောတု=ဖြစ်ပါစေသတည်း။

ရေတော်ကပ်နှင့်ဆုတောင်း

အရဟာတာဒိ နဝဂုဏေဟိ=အရဟံအစရှိသော ကိုးပါးသော ဂုဏ်တော်တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတံ=ပြည့်စုံတော်မူသော၊ နာထံ=လူနတ်တို့၏ ကိုးကွယ်ရာ ဖြစ်တော်မူသော၊ ဗုဒ္ဓံ=သက်တော်ထင်ရှား သဗ္ဗညု မြတ်စွာဘုရားကို၊ ဥဒ္ဒိဿ= ရည်မှတ်၍၊ စေတိယဿ= ဓာတုစေတီ ဓမ္မစေတီ ဥဒ္ဒိဿစေတီ ပရိဘောဂစေတီတော်မြတ်အား၊ (သုဒ္ဓသီတလ ပသန္နံ=သန့်ရှင်းအေးမြ ကြည်လင်လှသော၊ ဣမံ ပါနီယပရိဘောဇနီယံ=ဤသောက်တော်ရေ သုံးဆောင်တော်ရေကို) သက္ကစ္စံ =ရိုရိုသေသေ၊ ဒေမိ=နိဗ္ဗာန်ရည်မှန်း လှူဒါန်းပါ၏ အရှင်ဘုရား၊ ပူဇေမိ=နိဗ္ဗာန်ကိုမျှော် ပူဇော်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။

မေ= တပည့်တော်၏၊ ဣဒံ ပုညံ= ဤကောင်းမှုသည်၊ အာသဝက္ခယာဝဟံ=အာသဝေါတရားလေးပါးတို့၏ ကုန်ရာကုန်ကြောင်း ဖြစ်သော မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို ကေန်ရောက်အောင် ရွက်ဆောင်နိုင်သည်၊ ဟောတု=ဖြစ်ပါစေသတည်း။

ဆီမီးတော်ကပ်နှင့် ဆုတောင်း

အရဟာတာဒိ နဝဂုဏေဟိ=အရဟံအစရှိသော ကိုးပါးသော ဂုဏ်တော်တို့နှင့်၊ သမန္နာဂတံ=ပြည့်စုံတော်မူသော၊ သဗ္ဗညုတာနာဝရဏဉာဏေဟိ=သဗ္ဗညုတဉာဏ်၊ အနာဝရဏဉာဏ်တော်တို့ဖြင့်၊တိလောကေ=

သုံးပါးသောလောက၌၊ အဝိဇ္ဇာ အန္ဓကာရံ= အဝိဇ္ဇာတည်းဟူသော အမိုက်မှောင်ကို၊ ဝိဓမိတ္ဝာ= ပယ်ဖျောက်၍၊ ဇလံ ဇလန္တော= ထွန်းလင်းတောက်ပတော် မူစေနိုင်သော၊ ဗုဒ္ဓံ= သက်တော်ထင်ရှား သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားကို၊ ဥဒ္ဒိဿ= ရည်မှတ်၍၊ စေတိယဿ= ဓာတုစေတီ ဓမ္မစေတီ ဥဒ္ဒိဿစေတီ ပရိဘောဂစေတီတော်မြတ်အား၊ ပဘာဝဏ္ဏေဟိ=အရောင်အဆင်းတို့ဖြင့်၊ အန္ဓကာရံ=အမိုက်မှောင်ကို၊ ဝိနာသကံ=ပယ်ဖျောက်တတ်သော၊ ဣမံ ဒီပဇာလံ=ဤဆီမီးလျှံကို၊ ဒေမိ=နိဗ္ဗာန်ရည်မှန်း လှူဒါန်းပါ၏ အရှင်ဘုရား၊ ပူဇေမိ=နိဗ္ဗာန်ကို မျှော် ပူဇော်ပါ၏ အရှင်ဘုရား။

မေ= တပည့်တော်၏၊ ဣဒံ ပုညံ= ဤကောင်းမှုသည်၊ အာသဝက္ခယာဝဟံ=အာသဝေါတရားလေးပါးတို့၏ ကုန်ရာ ကုန်ကြောင်း ဖြစ်သော မဂ်ဉာဏ် ဖိုလ်ဉာဏ် မြတ်နိဗ္ဗာန်ကို ကေန်ရောက်အောင် ရွက်ဆောင်နိုင်သည်၊ ဟောတု=ဖြစ်ပါစေသတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ဖော်ပြထားသော သွမ်းကပ်၊ ပန်းကပ်၊ ရေကပ်၊ မီးကပ်စာမူများမှာ နိုင်ငံတော် သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့မှ "ဗုဒ္ဓဘာသာယဉ်ကျေးမှုစာမေးပွဲသင်ခန်းစာ" အဖြစ် ချမှတ်ထားသော စာမူများ ဖြစ်ပါသည်။

စေတီလေးမျိုး အဓိပ္ပာယ်

ရဟန်းရှင်လူတို့ အမြတ်တနိုး ကိုးကွယ်ရာဌာနကို စေတီဟု ခေါ်သည်။

၁။ ဓာတုစေတီ =မြတ်စွာဘုရား၏ အရိုး (ဓာတ်တော်) ကို ဓာတုစေတီခေါ်သည်။

၂။ ဓမ္မစေတီ =တရားစာပေ ပိဋကတ်တော်များကို ဓမ္မစေတီ ခေါ်သည်။

၃။ ဥဒ္ဒိဿစေတီ =သက်တော်ထင်ရှား မြတ်စွာဘုရားကို ရည်မှန်း၍ ထုလုပ်ထားသော ရုပ်တော်မူ၊ ထိုင်တော်မူ လျောင်းတော်မူ ရုပ်ပွားတော်များကို ဥဒ္ဒိဿစေတီခေါ်သည်။

၄။ ပရိဘောဂစေတီ=မြတ်စွာဘုရား၏ အသုံးအဆောင် ဖြစ်သော သပိတ်, သင်္ကန်း, ရေစစ် ဗောဓိပင် စသည်များကို ပရိဘောဂစေတီ ခေါ်သည်။

မှတ်ချက်။ ။မြတ်စွာဘုရား၏ အသုံးအဆောင်များကို ဌာပနာထားသော ရွှေတိဂုံ ဆူးလေ၊ ဗိုလ်တထောင် စသော စေတီမျိုးကို ပရိဘောဂစေတီဟု ခေါ်ရသည်၊ ဓာတ်တော်များ ဌာပနာထားသည်ကို ရည်ရွယ်ပြောသော် ဓာတုစေတီဟုလည်း ခေါ်နိုင်သေးသည်။

ခဲဖွယ်နှင့် ဘောဇဉ်

ထမင်း၊ ဆန်ဖြင့်လုပ်သောမုန့်၊ ဂျုံ (ပဲ)ဖြင့် လုပ်သောမုန့်၊ ငါးနှင့်အသား ဤငါးမျိုးကို ဘောဇဉ်ခေါ်သည်၊ ဘောဇဉ်ငါးမျိုးမှ ကြွင်းသော ချိုချဉ်၊ သစ်သီး၊ လက်ဖက်သုပ်၊ ဂျင်းသုပ် စသော စားဖွယ်မျိုးကိုခဲဖွယ်ခေါ်သည်။

ဆွမ်းလှူကျိုး ၅-ပါး

သက်ရှည်, ဆင်းလှ၊ သုခ, ခွန်အား၊ ပညာများ၊ ငါးပါး ဆွမ်းအကျိုး။

ပန်းလှူကျိုး ၃-ပါး

ပန်းလိုလှပ၊ ဘဝရုပ်ရည်၊
ခန္ဓာကိုယ်တွင်း၊ သန့်ရှင်းပေသည်၊
နံစော်ကင်းလို့၊ ခံတွင်းမွှေးကြည်၊
ပန်းလှူကျိုး၊ သုံးမျိုးရနိုင်သည်။

ရေလှူကျိုး ၁၀-ပါး

လျှင်မြန်သန့်ရှင်း၊ စင်ကြယ်ခြင်းနှင့်၊
လွတ်ကင်းမွတ်သိပ်၊ မဆိတ်ခြံရံ၊
ဒီဃံသက်ရှည်၊ ရုပ်ရည်ဆင်းလှ၊
သုခခွန်အား၊ ပညာများ၊ ဆယ်ပါးရေအကျိုး။

မီးလှူကျိုး ၂-ပါး

ဘုရားရှင်အား၊ စိတ်ထားကြည်ဖြူ၊
ဆီမီးလျှပ်ပန်း၊ လှူဒါန်းသောသူ၊
စက္ခု မံသ၊ ဉာဏ နှစ်ဆူ၊
ကြည်လင်၏၊ ဖြစ်ဘိဉာဏ်ကြီးသူ။

၁။ မံသစက္ခု =ပကတိမျက်လုံး ကြည်လင်အားကောင်းခြင်း၊

၂။ ဉာဏစက္ခု=အသိဉာဏ်မျက်လုံး အားကောင်းခြင်း၊

တံမြက်လှည်းအကျိုး ၅-ပါး

ကိုယ့်စိတ် သူ့စိတ်၊ ယိုဖိတ်ကြည်လင်၊
နတ်တို့လေးစား၊ လွန်ပွားချစ်ခင်၊
ကြည်ညိုဖွယ်ကောင်း၊ ဂုဏ်ပေါင်းမျက်ရှင်၊
နတ်ပြည်ရောက်၊ ထွန်းတောက် ကျိုးငါးအင်။

ပရိဝါ၌ဟောသော အကျိုး ၅-ပါး

၁။ မိမိစိတ် ကြည်လင်ခြင်း၊
၂။ သူတပါးစိတ် ကြည်လင်ခြင်း၊
၃။ နတ်တို့ လေးစားချစ်ခင်ခြင်း၊
၄။ ကြည်ညိုဖွယ်ဂုဏ်ကို ဆောင်စေခြင်း၊
၅။ နတ်ပြည်ရောက်ခြင်း။

(ပရိဝါ၊ ပါဠိ၊ ၂၃၁)

လယ်တီမူ

ဘုရားဂုဏ်တော် ၉-ပါး ပါဠိနှင့်အနက်

ဣတိပိ သော ဘဂဝါ အရဟံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နော၊ သုဂတော၊ လောကဝိဒူ၊ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိ၊ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနံ၊ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဘဂဝါ။

ဘုရားဂုဏ်တော် ၉-ပါးအနက်

သော ဘဂဝါ၊ ထိုအကျွန်ုပ်တို့၏ဆရာ မြတ်စွာဘုရားသည်—

၁။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လျှင် ဗြဟ္မာနတ်လူ သုံးဘုံသူတို့၏ ကြည်ဖြူကော်ရော် ပူဇော်အထူးကို ခံထိုက်ကြောင်းဖြစ်သော သီလဂုဏ်၊ သမာဓိဂုဏ်၊ ပညာဂုဏ်၊ ဝိမုတ္တိဂုဏ်၊ ဝိမုတ္တိဉာဏဒဿနဂုဏ်တို့နှင့် ပြည့်စုံတော်မူပေသောကြောင့်လည်း။ အရဟံ၊ အရဟံမည်တော်မူပေ၏။

၂။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာလေးပါး ဓမ္မအပုံ အလုံးစုံကို အကုန်မကျန် မြတ်ရွှေဉာဏ်ဖြင့် အမှန်ထိုးထွင်း အလင်းထင်ပေါ် သိမြင်တော်မူပေသောကြောင့်လည်း။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓေါ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓမည်တော်မူပေ၏။

၃။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လျှင် စရဏအပြား တဆယ့်ငါးတည့် သုံးပါးရှစ်ဖြာ ဉာဏ်ဝိဇ္ဇာတို့နှင့် ကောင်းစွာပြည့်စုံတော်မူပေသောကြောင့်လည်း။ ဝိဇ္ဇာ-စရဏသမ္ပန္နော၊ ဝိဇ္ဇာစရဏသမ္ပန္နမည်တော်မူပေ၏။

၄။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လျှင် သဿတဒိဋ္ဌိ၊ ဥစ္ဆေဒဒိဋ္ဌိ၊ မကပ်ငြိပဲ၊ မဇ္ဈိမပဋိပတ်၊ ကောင်းမြတ်ဖြောင့်တန်း မဂ္ဂင်လမ်းဖြင့် ရွှေနန်းပူရီ ဘေးမဲ့ပြည်သို့ ကြွချီဆိုက်ရောက်တော်မူပေသောကြောင့်လည်း။ သုဂတော၊ သုဂတမည်တော်မူပေ၏။

၅။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လျှင် ကာမ ရူပ အရူပဟု လောကအပြင် ဘုံ တခွင်ကို ကုန်စင်ခပင်း မကျန်ကြွင်းအောင် အလင်းထင်ပေါ် သိမြင်တော် မူပေသောကြောင့်လည်း။ လောကဝိဒူ၊ လောကဝိဒူမည်တော်မူပေ၏။

၆။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လျှင် ဇာတိမာန်, ပုညမာန်, ဂုဏမာန်, ဗလမာန်, ဣဒ္ဓိမာန်, ပညာမာန်တို့ဖြင့် မိုးစွန်ကြွားကြွား ငါတကားဟု ကြုံးဝါးခက် ထန် အဆိပ်လျှံသည့် နန္ဒောပနန္ဒ အင်္ဂုလိမာလ သစ္စကနှင့် ဗကဗြဟ္မာ သတ္တဝါတို့ကို ဒေသနာသံ ဆိတ်အံ့ငြိမ်ဆေး အမြန်ပေး၍ ယဉ်ကျေးအောင် ပြု ဆုံးမမှုဝယ် အတုမရှိ လွန်ကဲဘိသောကြောင့်လည်း။ အနုတ္တရော- ပုရိသဒမ္မသာရထိ၊ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိမည်တော်မူပေ၏။

၇။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လျှင် လူနတ်ဗြဟ္မာ သတ္တဝါအများ သောင်းတိုက် သားတို့၏ ဝပ်တွားရှိပျောင်း ညွတ်ညောင်းခယ ဆုံးမခံရာ ဆရာသခင် ဦးထိပ်တင်ကြီး ဖြစ်တော်မူပေသောကြောင့်လည်း။ သတ္ထာ ဒေဝ- မနုဿာနံ၊ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာန မည်တော်မူပေ၏။

၈။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လျှင် သစ္စာလေးရပ် တရားမြတ်ကို လူနတ်အများ သိထင်ရှားအောင် ဟောကြားထုတ်ဖော် သိစေတော်မူသောကြောင့် လည်း။ ဗုဒ္ဓေါ၊ ဗုဒ္ဓမည်တော်မူပေ၏။

၉။ ဣတိပိ၊ ဤသို့လျှင် ဘုန်းတော်အနန္တ ကံတော်အနန္တ ဉာဏ် တော်အနန္တ တန်ခိုးတော်အနန္တ ကြီးမြတ်လှ၍ လောကသုံးပါး လူ အများတို့ လေးစားဂရု ချီးပမှုကြောင့်လည်း။ ဘဂဝါ၊ ဘဂဝါမည်တော် မူပေ၏။

တံ၊ ထိုအရဟံအစ ဘဂဝါအဆုံး ဘဂဝ်ချုံးမျှ ဘုန်းရှိန်ကြီးမား ဂုဏ်ကိုးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော မြတ်စွာဘုရားကို။ အဟံ၊ ခန္ဓာ အာယတန ဓာတ်စုမျှကို ကာယသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်။ ဝန္ဒာမိ၊ သဒ္ဓါ စိတ်ဇော အာရုံပြော၍ မနော, ဝစီ, ကာယညီလျက် ဦးချိုလက်မိုး ကြာငုံ ဖူးသို့ ရှိခိုးပါ၏ဘုရား။

ဘုရားဂုဏ်တော် ၉-ပါး ပါဠိအနက်ပြီး၏။

လယ်တီမူ

တရားဂုဏ်တော် ၆-ပါး ပါဠိနှင့်အနက်

သွာက္ခာတော ဘဂဝတာ ဓမ္မော၊ သန္ဒိဋ္ဌိကော၊ အကာလိကော၊ ဧဟိပဿိကော၊ ဩပနေယျိကော၊ ပစ္စတ္တံ ဝေဒိတဗ္ဗော ဝိညူဟိ။

တရားဂုဏ်တော် ၆-ပါးအနက်

၁။ ဘဂဝတာ၊ မြတ်စွာဘုရားသည်။ ဓမ္မော၊ တရားတော်မြတ်ကို။ သွာက္ခာတော၊ အစ အလယ် အဆုံး သုံးပါးအစုံ ကောင်းခြင်းဂုဏ်နှင့် ပြည့်စုံစွာ ဟောကြားတော်မူအပ်၏။

၂။ ဓမ္မော၊ တရားတော်မြတ်သည်။ သန္ဒိဋ္ဌိကော၊ ကျင့်ဆောင်သူတို့အား ယခုဘဝ ပစ္စက္ခဥပင် ဒိဋ္ဌကိုယ်တွင် တွေ့မြင်ခံစားရသော ဂုဏ်ကျေးဇူးအထူးနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။

၃။ အကာလိကော၊ ကာလမရွေ့ ကျင့်သည့်နေ့ပင် တွေ့မြင်ယုံကြည်ရသော ကောင်းကျိုးချမ်းသာနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။

၄။ ဧဟိပဿိကော၊ လာရောက်ရှုမြင် ကျေးဇူးတင်မြဲဖြစ်၍ လာပါ ရှုပါ ကျင့်ကြံပါဟု မပါပါအောင် ခေါ်ဆောင်သွတ်သွင်း တိုက်တွန်းခြင်းငှာ ထိုက်တန်စွာသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။

၅။ ဩပနေယျိကော၊ မိမိကာယ အဇ္ဈတ္တတွင် ရရှိပေါက်ရောက် ကိုယ်တွေ့မြောက်အောင် ကပ်၍ဆောင်ထိုက်သော ဂုဏ်ထူးဝိသေသနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။

၆။ ဝိညူဟိ၊ ပညာရှိသူ ရှင်လူအပေါင်း သူတော်ကောင်းတို့သည်။ ပစ္စတ္တံ၊ အသီးသီးသော မိမိတို့သန္တာန်၌။ ဝေဒိတဗ္ဗော၊ ချမ်းသာလေစွ ကောင်းလေစွဟု ကာယ,စိတ္တ သုခနှစ်ပြင် ထင်ထင်ရှားရှား ခံစားသိမြင် ရသော ဂုဏ်ထူးဝိသေသနှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။

တံ၊ ထိုသွာက္ခာတအစ ဝေဒိတဗ္ဗောအဆုံး ဘဝဂ်ချုံးမျှ ဘုန်းရှိန်ကြီးမား ဂုဏ် ၆-ပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော တရားတော်မြတ်ကို။ အဟံ၊ ခန္ဓာအာယတန ဓာတ်စုမျှကို ကာယသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်။ ဝန္ဒာမိ၊ သဒ္ဓါစိတ်ဇော အာရုံပြော၍ မနောဝစီ ကာယညီလျက် ဦးချိလက်မိုး ကြွင်းဖြိုးသို့ ရှိခိုးပါ၏ဘုရား။

တရားဂုဏ်တော် ၆-ပါး ပါဠိအနက်ပြီး၏။

လယ်တီမူ

သံဃာ့ဂုဏ်တော် ၉-ပါး ပါဠိနှင့်အနက်

သုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊ ဥဇုပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊ ဉာယပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊ သာမီစိပ္ပဋိပန္နော ဘဂဝတော သာဝကသံဃော၊ (ယဒိဒံ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ အဋ္ဌပုရိသပုဂ္ဂလာ ဧသ ဘဂဝတော သာဝကသံဃော) အာဟုနေယျော၊ ပါဟုနေယျော၊ ဒက္ခိဏေယျော၊အဉ္ဇလိကရဏီယော၊ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံ လောကဿ။

သံဃာ့ဂုဏ်တော် ၉-ပါးအနက်

၁။ ဘဂဝတော၊ မြတ်စွာဘုရား၏။ သာဝကသံဃော၊ သီလဝန်၊ ဂုဏဝန်၊ ပညာဝန်၊ ကလျာဏပုထုဇ္ဇန် အရှင်မွန်အရှင်မြတ်တို့နှင့်တကွ ပရမတ္ထ သံဃာ အရိယာရှစ်ပါး တပည့်သား သံဃာတော်မြတ်အပေါင်းသည်။ သုပ္ပဋိပန္နော၊ အဓိသီလ၊ အဓိစိတ္တ၊ အဓိပညာ သိက္ခာသုံးရပ် လွန်ကောင်း မြတ်သော ပဋိပတ်ဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။

၂။ ဘဂဝတော၊ ၏။ သာဝကသံဃော၊ သည်။ ဥဇုပ္ပဋိပန္နော၊ အဓိသီလ၊ အဓိစိတ္တ၊ အဓိပညာ သိက္ခာသုံးရပ် လွန်ဖြောင့်မတ်သော ပဋိပတ်ဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။

၃။ ဘဂဝတော၊ ၏။ သာဝကသံဃော၊ သည်။ ဉာယပ္ပဋိပန္နော၊ အဓိသီလ၊ အဓိစိတ္တ၊ အဓိပညာ သိက္ခာသုံးရပ် လွန်သင့်မြတ်သော ပဋိပတ်ဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။

၄။ ဘဂဝတော၊ ၏။ သာဝကသံဃော၊ သည်။ သာမီစိပ္ပဋိပန္နော၊ အဓိသီလ၊ အဓိစိတ္တ၊ အဓိပညာ သိက္ခာသုံးရပ် ရိုသေအပ်သော ပဋိပတ် ဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။

ယဒိဒံ၊ ယာနိ ဣမာနိ စတ္တာရိ ပုရိသယုဂါနိ၊ အကြောင်လေးပါးသော ယောကျ်ားမြတ်အစုံတို့သည်။ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏၊ ယဒိဒံ=ယေ ဣမေ အဋ္ဌပုရိသ ပုဂ္ဂလာ၊ အကြောင်ရှစ်ပါးသော ယောကျ်ားမြတ်တို့သည်၊ သန္တိ၊ ရှိကုန်၏။

၅။ ဘာဂဝတော၊ မြတ်စွာဘုရား၏။ သေ ဧသော သာဝကသံဃော၊ ဤ လေးစုံရှစ်ပါး တပည့်သား သံဃာတော်မြတ်အပေါင်းသည်။ အာဟု-နေယျော၊ အာဂန္တုအား ရည်ရွယ်ထားသော အလှူဝတ္ထုမျိုးကို ခံယူခြင်းငှာ ထိုက်တန်စွာသော သီလဂုဏ်, သမာဓိဂုဏ်, ပညာဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။

၆။ ပါဟုနေယျော၊ လက်ဆောင်အလို့ငှါ ယူ၍လာသော အလှူဝတ္ထုမျိုးကို ခံယူခြင်းငှာ ထိုက်တန်စွာသော သီလဂုဏ်, သမာဓိဂုဏ်, ပညာဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏၊

၇။ ဒက္ခိဏေယျော၊ နောက်နောက်ဘဝ အကျိုးရဖို့ ပျိုးချတုံလတ်မြတ်သောအလှူပစ္စည်းကို ခံယူခြင်းငှာ ထိုက်တန်စွာသော သီလဂုဏ်, သမာဓိဂုဏ်, ပညာဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။

၈။ အဉ္ဇလိကရဏီယော၊ လူမင်းနတ်မင်း ဗြဟ္မာမင်းတို့၏ လက်အုပ်ချီခြင်းကို ခံယူထိုက်သော သီလဂုဏ်, သမာဓိဂုဏ်, ပညာဂုဏ်နှင့်လည်း ပြည့်စုံတော်မူပေ၏။

၉။ လောကဿ၊ လူအပေါင်း၏။ အနုတ္တရံ၊ အတုမရှိ မြင့်မြတ်သော။ ပုညက္ခေတ္တံ၊ ကုသိုလ်မျိုးကို စိုက်ပျိုးချရာ လယ်ယာမြေကောင်းသဖွယ်လည်း ဖြစ်တော်မူပေ၏။

တံ၊ ထိုသုပ္ပဋိပန္နအစ ပုညက္ခေတ္တံအဆုံး ဘဝဂ်ချုံးမျှ ဘုန်းရှိန်ကြီးမားဂုဏ်ကိုးပါးနှင့် ပြည့်စုံတော်မူသော သံဃာတော်မြတ်အပေါင်းကို။ အဟံ၊ ခန္ဓာအာယတန ဓာတ်စုမျှကို ကာယသမုတ် အကျွန်ုပ်သည်။ ဝန္ဒာမိ၊ သဒ္ဓါစိတ်ဇော အာရုံပြော၍ မနောဝစီ ကာယာညီလျက် ဦးချိလက်မိုး ကြာငုံဖိုးသို့ ရှိခိုးပါ၏ဘုရား။

သံဃာ့ဂုဏ်တော် ၉-ပါး ပါဠိအနက်ပြီး၏။

ဗုဒ္ဓသင်တန်း ၂—ပ-မ-သ-၈

ဘုရားဂုဏ်တော် ၉-ပါးသရုပ်

၁။ အရဟံဂုဏ်တော်=အပူဇော်ခံထိုက်သောဂုဏ်တော်၊

၂။ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်=မဖောက်မပြန် အမှန်သိဂုဏ်တော်၊

၃။ ဝိဇ္ဇာစရဏ သမ္ပန္နဂုဏ်တော်=အသိအကျင့် ပြည့်စုံဂုဏ်တော်၊

၄။ သုဂတဂုဏ်တော်=နိဗ္ဗာန်ကြွသွား ဂုဏ်တော်၊

၅။ လောကဝိဒူဂုဏ်တော်=လောကအကြောင်းသိ ဂုဏ်တော်၊

၆။ အနုတ္တရော ပုရိသဒမ္မသာရထိဂုဏ်တော်=ဆုံးမတတ်သော ဂုဏ်တော်၊

၇။ သတ္ထာ ဒေဝမနုဿာနဂုဏ်တော် = လူနတ်တို့၏ ဆရာဖြစ် ဂုဏ်တော်၊

၈။ ဗုဒ္ဓဂုဏ်တော်=သစ္စာလေးပါးကို သိစေတတ်သော ဂုဏ်တော်၊

၉။ ဘဂဝါဂုဏ်တော်=ဘုန်းခြောက်ပါးရှိ ဂုဏ်တော်၊

တရားဂုဏ်တော် ၆-ပါးသရုပ်

၁။ သွာက္ခာတဂုဏ်တော်=ကောင်းစွာ ဟောကြားအပ်သော ဂုဏ်တော်၊

၂။ သန္ဒိဋ္ဌိကဂုဏ်တော်=လက်တွေ့ မျက်တွေ့ဂုဏ်တော်။

၃။ အကာလိကဂုဏ်တော်=လက်ငင်းအကျိုးပေးဂုဏ်တော်။

၄။ ဧဟိပဿိကဂုဏ်တော်=ဖိတ်ခေါ် တိုက်တွန်း ဂုဏ်တော်။

၅။ ဩပနေယျိကဂုဏ်တော်=ကပ်၍ဆောင်ထိုက်သော ဂုဏ်တော်။

၆။ ပစ္စတ္တံဝေဒိတဗ္ဗောဝိညူဟိဂုဏ်တော် = ပညာရှိတို့ သိမြင်ခံစားအပ်သော ဂုဏ်တော်။

သံဃာ့ဂုဏ်တော် ၉-ပါးသရုပ်

၁။ သုပ္ပဋိပန္နဂုဏ်တော်=လွန်ကောင်းမြတ်သော အကျင့်ဂုဏ်၊

၂။ ဥဇုပ္ပဋိပန္နဂုဏ်တော်=လွန်ဖြောင့်မတ်သော အကျင့်ဂုဏ်၊

၃။ ဉာယပ္ပဋိပန္နဂုဏ်တော်=လွန်သင့်မြတ်သော အကျင့်ဂုဏ်၊

၄။ သာမီစိပ္ပဋိပန္နဂုဏ်တော်=ရိုသေအပ်သော အကျင့်ဂုဏ်၊

၅။ အာဟုနေယျဂုဏ်တော်=ဆွေသည်ရည်မှု၊ အလှူဝတ္ထုကို ခံယူထိုက်သောဂုဏ်၊

၆။ ပါဟုနေယျဂုဏ်တော်=လက်ဆောင်ယူငြား အလှူဝတ္ထုများကို ခံယူထိုက်သောဂုဏ်၊

၇။ ဒက္ခိဏေယျဂုဏ်တော်=မြတ်သောအလှူခံယူထိုက်သောဂုဏ်၊

၈။ အဉ္ဇလိကရဏီယဂုဏ်တော်=လက်အုပ်ချီမိုး ရှိခိုးထိုက်သောဂုဏ်၊

၉။ အနုတ္တရံ ပုညက္ခေတ္တံဂုဏ်တော် = လယ်ယာမြေကောင်းနှင့် တူသောဂုဏ်။

ဂုဏ်တော်ရှုပွား အကျိုးများ

ဗုဒ္ဓဘာသာဝင် သူတော်စင်များအနေဖြင့် မိဘဘိုးဘွားဆရာသမားတို့၏ ကျေးဇူးကြောင့် "ဣတိပိ သော ဘဂဝါ"စသော ဂုဏ်တော်ပါဌ်များကို ငယ်စဉ်တောင်ကျေး ကလေးဘဝတည်းက နှုတ်လွတ်အာဂုံရနေကြ၏၊ အသက်အရွယ် အလယ်အလတ်ရှိသောအခါ တဆင့်တက်၍ ထိုဂုဏ်တော်ပါဌ်၏ အနက်အဓိပ္ပာယ်များကို သိဆိုရင့်ကျူး၍ ဘုရားရှိခိုးရာ၌ အသုံးပြုလာတတ်ကြ၏၊ ထို့မှတဆင့် ဘုရားဂုဏ်တော်များကို အာရုံပြုဆင်ခြင်ပွားများပြီး စိပ်ပုတီးအံပတ် သက်စေ့စိပ်ခြင်း၊ အပတ်တရာ အပတ်တထောင် ပြည့်အောင်စိပ်ခြင်းများကို ပြုလုပ်၍ ကုသိုလ်တရားကို အားထုတ်ကြပြန်၏၊ ထိုကုသိုလ်၏ရလဒ်ကား သမာဓိအား

ကောင်းခြင်း၊ စိတ်၏ငြိမ်းချမ်းမှုကို ရရှိခြင်း၊ သောကကင်းဝေးခြင်း စသော အကျိုးများကို ရရှိနိုင်လေသည်။

ဘုရားဂုဏ်တော် ပွားများခြင်းအကျိုး

ဘုရားဂုဏ်တော်ကို ရွတ်ဆိုပွားများ နှလုံးသွင်းဆင်ခြင်သောသူအား ရရှိနိုင်သော အကျိုးတရားများကို ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၌ အောက်ပါအတိုင်း ဖော်ပြထားလေသည်–

၁။ ရာဂ ဒေါသ မောဟ ကိလေသာ မဖြစ်ပွားခြင်း။

၂။ စိတ်ဓာတ်အစဉ် ဖြောင့်မတ်ခြင်း။

၃။ ဘုရား၌ရိုသေခြင်း။

၄။ သဒ္ဓါ သတိ ပညာ ပုည ပြန့်ပြောခြင်း။

၅။ ပီတိ ပါမောဇ္ဇ များပြားခြင်း။

၆။ ဘေးရန်အမျိုးမျိုးကို သည်းခံနိုင်ခြင်း။

၇။ ဘုရားနှင့်အတူနေရသကဲ့သို့ ထင်မှတ်ခြင်း (ဘုရားနှင့်နီးစပ်၍အကုသိုလ်အပြစ် နည်းပါးသည်ဟူလို)

၈။ စေတီအလား ပူဇော်ထိုက်ခြင်း (ဗုဒ္ဓါနုဿတိပွားများသူတို့၏ ကိုယ်ခန္ဓာသည် စေတီအလား ပူဇော်ထိုက်သည်ဟူလို)။

၉။ ဘုရား၌စိတ်ညွတ်ခြင်း(ဘုရား၌ စိတ်ရောက်နေ၍ အပြင်အပအကုသိုလ်အာရုံများမဝင်နိုင်ခြင်း)။

၁၀။ အရှက်အကြောက်ဖြစ်ခြင်း (အကုသိုလ်ပြစ်မှုကျူးလွန်စရာတွေ့ကြုံခဲ့သော် ဘုရားအာရုံ ထင်မြင်လာ၍ ဟိရီ-ဩတ္တပ္ပအရှက်အကြောက်ဝင်ပြီး မလွန်ကျူးခြင်း)။

၁၁။ နတ်ရွာစသော သုဂတိသို့ ရောက်ခြင်း (ဤဘဝ၌ မဂ်ဖို မရသေးစေကာမူ ကွယ်လွန်သောအခါ ဒုဂ္ဂတိမကျနိုင်)။

(ဝိသုဒ္ဓိမဂ်၊ ပထမအုပ်၊ ၂၀၆။)

ဆောင်ပုဒ်ကဗျာ

၁-ကိလေမနှောင့်၊ ၂-စိတ်စဉ်ဖြောင့်၏၊
၃-ဘုန်းခေါင့်ရှိသေ၊ ၄-သဒ္ဓါစွေ၍၊
၅-နှစ်ထွေပီတိ၊ ၆-သည်းခံချိ၏၊
၇-စေတီပုံလား၊ ၈-ဘုရားနှင့်နေ၊
၉-ထင်ပေဟိရောတ်၊ ၁၀-စိတ်ညွှတ်ချစ်ရှင်၊
၁၁-မဂ်စဉ်မပွား၊ နတ်ရွာလားသည်၊
ဘုရားဂုဏ်တော် ပွားကျိုးတည်း။

(ဝိသုဒ္ဓါရုံလင်္ကာ)

မှတ်ချက်။ ။ဟိရောက်ကို ဟိရွတ်ဟု ဖတ်ပါ။
ဟိရိဩတ္တပ္ပဟု ဆိုလိုသည်။

ဂုဏ်တော်ပွားများ၍ အကျိုးရသော သာဓကဝတ္ထုများ

ဘုရားဂုဏ်တော်ပွားများ၍ လောကီလောကုတ္တရာအကျိုးများ ခံစားရပုံကို ပြဆိုသော သာဓကဝတ္ထုတိုကား များစွာပင်ရှိလေသည်၊ အနည်းငယ် နမူနာထုတ်ပြရသော်-

၁။ ပုဂံခေတ် မိဖုရားစောလုံဝတ္ထု (ဦးကုလား၊ မှန်နန်း)

၂။ ဂုဏ်တော်ပွားများ၍ ရေပေါ်အိပ်ပြနိုင်သော ဓနုဖြူမြို့နယ် ညောင်ချောင်းရွာသူ ဒေါ်ခင်ပု (၁၉၄၈-သံတော်ဆင့် လွတ်လပ်ရေးစာစောင်)

၃။ မွန်အမျိုးသမီးကလေး တလထော(ဝံသဒီပနီ၊ ဟာဗီ၏ မြန်မာရာဇဝင်)

၄။ ဗုဒ္ဓါရမ္မဏပီတိကြောင့် ခန္ဓာကိုယ်ကြီး ကောင်းကင်သို့ မြောက်တက်သွားသော သီဟိုဠ်သူ ကိုယ်ဝန်ဆောင်အမျိုးသမီး

(အဋ္ဌသာလိနီ)

၅။ အသန္တိမိတ္တာ မိဖုရားဝတ္ထု (ဒီ၊ ၄၊ ၂၊ နှာ၊ ၄၄)

၆။ ကာဠီအမျိုးသမီးဝတ္ထု (အံ၊ ၄၊ ၁၊ နှာ၊ ၃၅၁)

၇။ အနာထပိဏ်သဌေးကြီးဝတ္ထု (သံ၊ ၁၊ နှာ၊ ၂၁)

၈။ မဟာနာမ်ဝတ္ထု (သံ၊ ၃၊ နှာ၊ ၃၂၁)

၉။ ထင်းခွေသမား သားအဖဝတ္ထု....စသည်တို့မှာ ဗုဒ္ဓါနုဿတိ ပွား များဆင်ခြင်မှုကြောင့် ကောင်းကျိုးသုခရရှိပုံ သာဓကဝတ္ထုများ ဖြစ် ပါသည်။

အထက်ပါဝတ္ထုများကို ထောက်ထား၍ ဘုရားဂုဏ်တော် ပွားများ ဆင်ခြင်လျှင် ရန်ဘေးကင်း၍ သုဂတိလမ်းသို့ ဖြောင့်တန်းစွာ သွားနိုင် ကြောင်း အဖြေရှာ၍ ဂုဏ်တော်ကို ကြိုးစားပွားများသင့်ကြပေသည်။

တရားဂုဏ်တော် ပွားများ၍ အကျိုးရသော သာဓကဝတ္ထုများ

ဓမ္မာနုဿတိ တရားဂုဏ်တော် အောက်မေ့ပွားများခြင်း၏ အကျိုးပြ သာဓကဝတ္ထုများအဖြစ်– ဖားနတ်သားဝတ္ထု၊ လင်းနို့သားငါးရာဝတ္ထု၊ ဓမ္မစကြာ မယ်ဟေမာဝတ္ထု၊ စွန်လက်မှလွတ်သော ဗုဒ္ဓရက္ခိတကျေးသား ဝတ္ထု စသည်များကို ထုတ်ဆောင်အပ်၏။ အကျိုး ၁၁-ပါးလက်ာမှာ–

၁-ကိလေမနှောင့်၊ ၂-စိတ်စဉ်ဖြောင့်၏၊
၃-ဘုန်းခေါင်ဟောကြား၊ တရားရှိသေ၊
၄-သဒ္ဓါစွေ၍၊ ၅-နှစ်ထွေပီတိ၊ ၆-သည်းခံချိ၏၊
၇-စေတီပုံလား၊ ၈-တရားနှင့်နေ၊ ၉-တင်ပေဟိရောတ်၊
၁၀-စိတ်ညွတ်ဓမ္မ၊ ၁၁-မဂ်မရလည်း၊ ရောက်ထမမှား၊
နတ်ရွာလားသည်၊ တရားဂုဏ်တော်ပွားကျိုးတည်း။
(မာဂဓီ-လင်္ကာ)

သံဃာ့ဂုဏ်တော်ပွားများခြင်းအကျိုး

သံဃာနုဿတိ သံဃာဂုဏ်တော်ကို အောက်မေ့ ပွားများခြင်း၏ အကျိုးပြ သာဓကဝတ္ထုများအဖြစ် သုတ်မဟာဝါ၌လာသော "အယျမိတ္တ မထေရ်"ဝတ္ထုနှင့် ဓမ္မပဒ၌လာသော မဟာကပ္ပိနမင်းနှင့် အနော်ဇာဒေဝီ ဝတ္ထုစသည်တို့ကို ထုတ်ဆောင်အပ်၏၊ အကျိုး ၁၁-ပါးလင်္ကာမှာ—

၁-ကိလေသမနှောင့်၊ ၂-စိတ်စဉ်ဖြောင့်၏၊
၃-ဘုန်းခေါင့်သံဃာ၊ မှန်စွာရိုသေ၊
၄-သဒ္ဓါစွေ၍၊ ၅-နှစ်ထွေပီတိ၊ ၆-သည်းခံ၍၏၊
၇-ပြုဘိသမုတ်၊ ဥပုသ်သိမ်ပမာ၊ ၈-သံဃာနှင့်နေ၊
၉-ထင်ပေဟိရောတ်၊ ၁၀-စိတ်ညွတ်သံဃာ၊
၁၁-မဂ်မရလည်း၊ ရောက်ထနတ်ရွာ၊ ကောင်းကျိုးလာသည်၊
သံဃာဂုဏ်တော် ပွားကျိုးတည်း။ (မာဂဓီ-လင်္ကာ)

သမ္ဗုဒ္ဓေ (အန္တရာယ်ကင်းကပ်ကျော်) ဘုရားရှိခိုး ဂါထာတော်ကြီး

၁။ သမ္ဗုဒ္ဓေ အဋ္ဌဝီသဉ္စ၊ ဒွါဒသဉ္စ သဟဿကေ။
ပဉ္စသတ သဟဿာနိ၊ နမာမိ သိရသာ မဟံ။

၂။ အပ္ပကာ ဝါဠုကာ ဂင်္ဂါ၊ အနန္တာနိဗ္ဗုတာ ဇိနာ။
တေသံ ဓမ္မဉ္စ သံဃဉ္စ၊ အာဒရေန နမာမဟံ။

၃။ နမက္ကာရာနုဘာဝေန၊ ဟိတွာ သဗ္ဗေ ဥပဒ္ဒဝေ။
အနေက အန္တရာယာပိ၊ ဝိနဿန္တု အသေသတော။

အဋ္ဌဝီသံ=သုံးပါးဘဝ၊ သုံးလောကတွင်၊ ဉာဏရောင်ဖိတ်၊ အောင်တံသိက်နှင့်၊ နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူကုန်သော၊ သမ္ဗုဒ္ဓေ=တန်ဆောင်ပမာ၊ ဉာဏ်ရောင်ဝါဖြင့်၊ သစ္စာပွင့်လင်း၊ တရားမင်းတို့ကိုလည်းကောင်း။ ဒွါဒသဉ္စသဟဿကေ= နိဗ္ဗာန်ကိန်းအောင်း၊ စက်မွေလျှောင်းသည့်၊

တသောင်းနှစ်ထောင်ကုန်သော၊ သမ္ဗုဒ္ဓဓ= လရောင်ပမာ၊ ဉာဏ်ရောင်ဝါဖြင့်၊ သစ္စာဝင်းပြောင်၊ မြတ်ဘုန်းခေါင်တို့ကိုလည်းကောင်း။ ပဥ္စသတသဟဿာနိ=သောင်းတိုက်ကြွဝင်ဥ၊ ဂုဏ်ဝါကျော်ဟိန်း၊ ငါးသိန်းကုန်သော။ သမ္ဗုဒ္ဓေ= နေရောင်ပမာ၊ ဉာဏ်ရောင်ဝါဖြင့်၊ သစ္စာလင်းထိန်၊ မြတ်မုနိန်တို့ကိုလည်းကောင်း။ အပ္ပကာ ဝါဠုကာ ဂင်္ဂါ= ဂင်္ဂါမြစ်ထဲ၊ ငွေသောင်သဲကို၊ နည်းစေသော၊ အနန္တာ= သင်္ချာဂဏန်း၊ ရေတွက်မှန်းလည်း၊ ဆုံးခန်းတိုင်မြောက်၊ မရောက်နိုင်ထသော၊ နိဗ္ဗုတာ= ဘုံဇာတ်သိမ်း၍ ငြိမ်းတော်မူပြီးသော၊ ဇိနာစ=နွှောင့် ယှက်ဖန်လာ၊ မာရ်ငါးဖြာကို၊ အရိယာမဂ်၊ ဘုန်းရောင်စက်ဖြင့်၊ ချိုးဖျက်လွယ်ကူ၊ အောင်တော်မူသော၊ ဘုရားရှင်အပေါင်းတို့ကိုလည်းကောင်း၊ အဟံ= အကျွန်ုပ်သည်၊ သိရသာ= ဦးခေါင်းရတနာ၊ မြတ်အင်္ဂါဖြင့်၊ နမာမိ= ရှိခိုးပါ၏။

တေသံ= ထိုဂင်္ဂါဝါဠု၊ ပမာပြုလည်း၊ နှိုင်းတုမရ၊ ပွင့်တော်မူကြကုန်သော၊ ဘုရားရှင်တို့နှင့်တကွ၊ ငါးသိန်း တသောင်း နှစ်ထောင် နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူကုန်သော ဘုရားရှင်တို့၏။ ဓမ္မဥ္စ= တရားတော်မြတ်ကိုလည်းကောင်း။ သံဃဥ္စ= တပည့်သား သံဃာတော်မြတ်ကိုလည်းကောင်း။ အာဒရေန= ရိုသေစွာ။ အဟံ=အကျွန်ုပ်သည်။ နမာမိ= ရှိခိုးပါ၏။

နမက္ကာရာနုဘာဝေန= ဤသို့ရှိခိုးပူဇော်၊ ဖူးမြော်မာန်လျော့၊ ကန်တော့ရသော ပဏာမ ကုသိုလ်ကံစေတနာကြောင့်။ သဗ္ဗေ= ခပ်သိမ်းကုန်သော။ ဥပဒ္ဒဝေ= ဘေးရန်ဥပဒ်တို့ကို။ ဟိတွာ= ပယ်ဖျောက်၍။ အနေကအန္တရာယာပိ=တပါးမက များစွာကုန်သော အန္တရာယ်တို့သည်လည်း။ အသေသတော=အကြွင်းအကျန်မရှိသောအားဖြင့်။ ဝိနဿန္တု= ပျောက်ပျက်စေကုန်သတည်း။

မှတ်ချက်။ ။ဤသမ္ဗုဒ္ဓေဂါထာတော်အနက်မှာ ရန်ကုန်မြို့ ကျောင်းတော်ရာ ရွှေကျင်တိုက် ပထမဆရာတော် ဦးသာသန်ရေးသားသော အနက်ဖြစ်ကြောင်း သိရပါသည်။

သမ္မုဒ္ဒေတန်ခိုး အကျိုးအနန္တ

သမ္မုဒ္ဒေဂါထာတော်ကို နေ့စဉ်မှန်မှန်ရွတ်ပွားပေးပါက ဘေးအန္တရာယ်ကင်းရှင်းပြီး ကောင်းကျိုးအနန္တ အမှန်ပင်ရရှိပါသည်။ သမ္မုဒ္ဒေဂါထာတော်ကြီး စွမ်းအင်ထက်မြက်ပုံအကြောင်းကို–

၁။ ပြည်မြို့ ပဥ္ဇင်းပံ ဦးခက "တစ္ဆေပုံညွှန့်ပေါင်းကျမ်း"တွင်လည်းကောင်း။

၂။ လယ်တီဦးလှပိုင်က "လယ်တီဂန္ထဝင်ကျော်များ" စာအုပ်တွင်လည်းကောင်း။

၃။ စာရေးဆရာနှစ်ဖက်လှက "ဇယမင်္ဂလာ ရန်ကင်းဂါထာများ" စာအုပ်တွင်လည်းကောင်း။

၄။ အရှင်သုသုက က "သမ္မုဒ္ဒေအမျိုးမျိုးနှင့် တန်ခိုးသိဒ္ဓိများ"စာအုပ်တွင်လည်းကောင်း ကျယ်ဝန်းများပြားစွာ စုံစုံလင်လင် ဖော်ပြထားပါသည်၊ ရှာဖွေလေ့လာ ကြည့်ရှုကြပါ။

* မန္တလေးမြို့ဝါးတန်းရပ်မှ(ရေချို)ဦးအေးမောင်သည် လေယာဉ်ပျံပျက်ကျရာ၌ အသက်မသေပဲ ကျန်ရစ်ခဲ့သည်မှာ သမ္မုဒ္ဒေဂါထာကို ရွတ်ဆိုပွားများသောကြောင့် ဖြစ်ကြောင်း သူကိုယ်တိုင်ပြောပြ၍ သိရပါသည်။ ၎င်းအပြင် ၁၉၃၆-ခုနှစ်က ဘောရွှတ်မြို့သို့ အသွား လေယာဉ်စက်ချွတ်ယွင်း၍ ထိုးဆင်းခဲ့ရာ၌ အခြားသူများ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရရှိခဲ့ကြပါသော်လည်း စိန်မဟာသဘင်ဇာတ်အဖွဲ့မှ မင်းသား ဦးကံနက်စိန်မှာ သမ္မုဒ္ဒေဂါထာကို နှလုံးသွင်း၍ ဗုဒ္ဓါနုဿတိဂုဏ်ကို အာရုံပြုသောကြောင့်အထိအခိုက်မရှိ၊ ဘေးအန္တရာယ်ကင်းလွတ်ခဲ့ရဖူးပါသည်။ထိုဖြစ်ရပ်ကို ကာယကံရှင် ဦးကံနက်စိန် ကိုယ်တိုင် သီချင်းစပ်၍ မှတ်ပြားသွင်းထားပါသည်။

သမ္ဗုဒ္ဓေ အကျိုးပြ လင်္ကာကြီး

မြတ်သမ္ဗုဒ္ဓေ၊ ဆူဝေကျော်ကြား၊ နိဒါန်းအားဖြင့်၊ ကမ္ဘာ့စားသတ္တော်၊ ခေါင်းလျှော်ဒသ၊ ဘတ္တတြိုန်း၊ ဆီလိမ်းပဋ္ဌ၊ စီးထလေ့မှာ၊ ရှစ်ကြိမ် သာတည့်၊ နှံသာပန်းမျိုး၊ ကိုးကြိမ်နှိုးလော့၊ ချုပ်မိုးညဥ့်ခါ၊ အိပ်ရာဝင်မူ၊ ကိုးကြိမ်ဟူ၏၊ ရန်သူတွေ့မြောက်၊ ဆယ့်တစ်ခေါက်တည့်၊ စစ်ရောက်သော ခါ၊ ရွတ်ပါကိုးကြိမ်၊ စံအိမ်သန္ဓေ၊ မဖွားနေမူ၊ ရေမှာကိုးခေါက်၊ မန်းရွှေ သောက်က၊ ဖွားမြောက်ခဏ၊ ချမ်းသာရ၏။ ။ခေတ္တနှောင်သွင်း၊ သံခြေကျင်းနှင့်၊ အပြင်းတိုက်လှောင်၊ တစ်ထောင်ရွတ်လေ၊ လွတ်ထွက် ပေ၏၊ ရွတ်လေနှစ်ခေါက်၊ ခရီးလျှောက်ရာ၊ ခေါင်းမှာပန်စိုက်၊ ရန်ဘေး၌ လည်း၊ မြှူဆိုက်မလိမ်း၊ ကင်းလွတ်ငြိမ်း၏။ ။ခပ်သိမ်းရောဂါ၊ ဗျာပါ လည်းကင်း၊ သောကရှင်း၍၊ မင်းမင်းတကာ၊ ကြည်သာမြတ်နိုး၊ ရေပြည့် အိုးသို့၊ မညှိုးပန်းသွင်၊ နေ့တိုင်းပင်တည့်၊ ထွက်ဝင်ရဲရဲ၊ လူခပ်တို့။ အံ့အဲ စလောက်၊ ထွန်းတောက်ပဝင်း၊ ပွင့်လင်းသာသနာ၊ ပွားကြောင်းရှာ၍၊ စန္ဒာလမင်း၊ ကောင်းကင်ချဉ်းသို့၊ ကောင်းခြင်းထွေထွေ၊ ကောင်းကျိုး ဝေသည်၊ သမ္ဗုဒ္ဓေ၏ ကန်ခိုးတည်း(အကျိုးတည်း)။

သမ္ဗုဒ္ဓေ သီချင်း

သမ္ဗုဒ္ဓေ အဋ္ဌဝီသဉ္စ၊ ဒွါဒသဉ္စ သဟဿကေ။

ပဉ္စသတသဟဿာနိ၊ နမာမိ သိရသာမဟံ။

(အနန္တာ နိဗ္ဗုဇ်နေ၊ ဂင်္ဂါဝါဠု သဲစုမကပေ....ကမ္ဘာတွေ သချ်ာ သချေ်၊ နိဗ္ဗုမြေ စံနေကြတဲ့ ဘုရားမြတ် ပရမေ ရှင်တော်တွေ၊ မျှော်ကာ ရည်စူး ဖူးတဲ့ သမ္ဗုဒ္ဓေ....)၂

(မြို့တိုင်းရွတ်ကြပါလေ+ရွာတိုင်းရွတ်ကြ ဂါထာသမ္ဗုဒ္ဓေ+အိမ်တိုင်း ရွတ်ကြပါလေ....လူတိုင်းရွတ်ကြ ဂါထာသမ္ဗုဒ္ဓေ)၂ ငါးသိန်းတသောင်း နှစ်ထောင် နှစ်ကျိပ်ရှစ်ဆူ နိဗ္ဗုဇ်နေ....ဦးထိပ်ရွက် ပန်ကာချွေ....ဂါထာ တော်ကျူး ဖူးတဲ့သမ္ဗုဒ္ဓေ....။

သံပြိုင်။ (မြန်နန်းပြည် မယွင်းချွတ်စေ၊ ရွှတ်ဖတ်ကြ သမ္မုဒ္ဒေ၊ အန္တရာယ်တွေ ကင်းလွတ်မလေ ရွတ်ဖတ်ကြ သမ္မုဒ္ဒေ++)၂

စည်းစိမ်ရွှေငွေ ရတနာမိုး ဂါထာတန်ခိုးနဲ့ သွန်းဖြိုးလို့ဝေ+ဘေးရန် ခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းနိုင်ကြမလေ... မြန်တိုင်းဌာနေ အေးချမ်းလို့ သာယာ ဖို့အခြေ+ဂါထာတော်ကျူး ကျူးနိုင်ကြစေ++(သမ္မုဒ္ဒေ)၂ ဘေးအာ ပေါင်း မကောင်းတွေ....ဝေးကွာရှောင်းမဲ့ ကောင်းတဲ့သမ္မုဒ္ဒေ++။

(မိုးသောက်ကြလာ ထ ခါရွတ်ကြလေ....သမ္မုဒ္ဒေ၊ ခရီးယာဉ်ယီခါမိုရွတ် ကြလေ....သမ္မုဒ္ဒေ၊ အိပ်ရာဝင်တိုင်း မဆိုင်းရွတ်ကြလေ... သမ္မုဒ္ဒေ)၂ (မြတ်ဘုရားဂုဏ်နဲ့ မြတ်တရားဂုဏ်တွေ....သံဃာဂုဏ်တော် ရည်မျှော်စူးလို့ ကြည်နူး ထူးတဲ ဖူးတဲ့ သမ္မုဒ္ဒေ++)၂

(မြို့တိုင်း နယ်တိုင်းလူတွေ....ရွာတိုင်းအိမ်တိုင်းလူတွေ)၂ (အန္တရာယ် တွေ အမှန်ကွယ်စေ....ဘေးရန်ရှင်း ကင်းဝေးမှာ ဂါထာသမ္မုဒ္ဒေ++။

မှတ်ချက်။ ။၁၉၃၄-ခုနှစ်တွင် ဂီတာတင်အုန်းက ရေးစပ်သီကုံး၍ အဆိုတော် ကိုမြသောင်းက သီဆိုဓာတ်ပြားသွင်းခဲ့ပါသည်။ ကလေးများ စိတ်ဝင်စားအောင် ထည့်သွင်းသင်ကြားပေးပါသည်။ သင်တန်းနည်းပြ (မာဂမီ-သာစည်)။

ငါးရာနှစ်ဆယ် ရှစ်သွယ်မေတ္တာ

(က) ပုဂ္ဂိုလ် ၁၂-ယောက်ကိုတည် ၎င်းလေးပါးနှင့်မြှောက် မူလ မေတ္တာ ၄၈-ဖြစ်၏။

(ခ) မေတ္တာ ၄၈-ကိုတည် အရပ် ၁၀-ပါးဖြင့်မြှောက် မေတ္တာ ၄၈၀-ဖြစ်၏။

(ဂ) မေတ္တာ ၄၈၀-ကိုတည် အရပ်မပါသော မေတ္တာ ၄၈-နှင့်ပေါင်း မေတ္တာ ၅၂၈-ဖြစ်၏။

အနောဓိသပုဂ္ဂိုလ် ၅-ဦး

၁။ သဗ္ဗေသတ္တာ=သတ္တဝါအားလုံး

၂။ သဗ္ဗေပါဏာ=ထွက်သက်ဝင်သက်ရှိ သတ္တဝါအားလုံး

၃။ သဗ္ဗေဘူတာ=ကိုယ်ထင်ရှားရှိ သတ္တဝါအားလုံး

၄။ သဗ္ဗေပုဂ္ဂလာ=ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံး

၅။ သဗ္ဗေအတ္တဘာဝပရိယာပန္နာ=အတ္တဘော၌ အကျုံးဝင်သော သတ္တဝါအားလုံး

ဩဓိသ ပုဂ္ဂိုလ် ၇-ဦး

၁။ သဗ္ဗာဣတ္ထိယော=မိန်းမအားလုံး

၂။ သဗ္ဗေပုရိသာ=ယောကျ်ားအားလုံး

၃။ သဗ္ဗေအရိယာ=အရိယာပုဂ္ဂိုလ်အားလုံး

၄။ သဗ္ဗေအနရိယာ=ပုထုဇဉ်အားလုံး

၅။ သဗ္ဗေဒေဝါ=နတ်ဗြဟ္မာအားလုံး

၆။ သဗ္ဗေမနုဿာ=လူသားအားလုံး

၇။ သဗ္ဗေဝိနိပါတိကာ=အသူရာနှင့်ပြိတ္တာအားလုံး

မှတ်ချက်။ ။မရည်ရွယ် မပိုင်းခြားပဲပို့သော မေတ္တာကို အနောဓိသ မေတ္တာဟု ခေါ်သည်၊ ရည်ရွယ်ပိုင်းခြား အမည်နာမ တပ်၍ပို့သော မေတ္တာကို ဩဓိသမေတ္တာဟုခေါ်သည်။

နှုတ်လေးပါး(မေတ္တာလေးပါး)

၁။ အဝေရာဟောန္တု—ဘေးရန်ခပ်သိမ်း ကင်းငြိမ်းပါကြစေ
၂။ အဗျာပဇ္ဈာဟောန္တု=ကြောင့်ကြဗျာပါဒ ကင်းကြပါစေ
၃။ အနီဃာဟောန္တု=ဆင်းရဲကင်းကြပါစေ
၄။ သုခီအတ္တာနံ ပရိဟရန္တု=ချမ်းသာကိုယ်စိတ် မြဲကြပါစေ

ဆောင်–ဘေးရန်ကင်းပ၊ ဗျာပါဒကင်း၊ ဆင်းရဲမရှိ၊ မိမိကိုယ်သာ၊ ရှက်ဆောင်ကာ၊ ချမ်းသာကိုယ်စိတ် မြဲပါစေ။

ငါးရာ့နှစ်ဆယ် ရှစ်သွယ်မေတ္တာ လင်္ကာ

၁။ မညွှန်ပဥ္စ၊ ညွှန်သတ္တ၊ ဒွါဒပုဂ္ဂလာ၊
၂။ မေတ္တာလေးသွယ်၊ မြောက်ပွားချယ်၊ လေးဆယ်ရှစ်ရပါ။
၃။ ဒိသာဒသ၊ မြှောက်ပြန်က၊ လေးရာ့ရှစ်ဆယ်သာ။
၄။ ရည်မရည်ရွယ်၊ ရှစ်လေးဆယ်၊ ထိုဝယ်နှော၍လေပါ။
၅။ ငါးရာ့နှစ်ဆယ်၊ ရှစ်အကျယ်၊ ဖြင့်ဖွယ်ရွှေမေတ္တာ။

မေတ္တာအကျိုး ၁၁-ပါး

အိပ်သော်ချမ်းသာ၊ နိုးခါသုခ၊ မြတ်လှအိပ်မက်၊ နှစ်သက်လူတို့၊ နတ်တို့ချစ်ခင်၊ နတ်ပင်စောင့်နေ၊ မီးရေမဖျက်၊ ငြိမ်သက်တည်ကြည်၊ ရှင်ကြည်မျက်နှာ၊ သေခါမမိုင်၊ ပြဟ္မာတိုင်သား၊ ဆဲ့တပါးကို၊ ကျမ်းဂန်ဆိုသည်၊ ဗိုလ်လူအများ၊ မေတ္တာပွား။

သာသနာလျှောက်စာတမ်း

ဘုရားသခင် ရွှေပြည်နိဗ္ဗာန် စံတော်မူသည့်နေ့မှစ၍ ထားတော်မူခဲ့သော သာသနာတော်မြတ်သည်ကား ငါးထောင် ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

ထိုငါးထောင်နှစ်တို့တွင်–

(က) လွန်လေပြီးသော အတိတ်သာသနာတော်မြတ်သည်ကား ၂၅၂၇-ခု လွန်ပါပြီဘုရား။

(ခ) ကြွင်းကျန်သေးသော အနာဂတ် သာသနာတော်မြတ်သည်ကား ၂၄၇၃-ခု ကြွင်းကျန်ပါသေးသည်ဘုရား။

(ဂ) ယခုလူတို့ ခေါ်ဝေါ်ပညတ် သမုတ်အပ်သော ကောဇာသက္ကရာဇ် နှစ်၏အရေအတွက်သော်ကား ၁၃၄၅-ခု ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

မိဿ, ပြိဿ, မေထုန်, ကရကဋ်, သိဟ်, ကန်, တူ, ဗြိစ္ဆာ, ဓနု, မကာရ, ကုမ်, မိန် တဆယ့်နှစ်ရာသီတို့တွင် တူရာသီ သီတင်းကျွတ်လဆန်း ၂-ရက် စနေနေ့ ဖြစ်ပါသည်ဘုရား၊ သောကြာဆန်း သောကြာကွယ်သော ကြောင့် အတိုကောက်လက်ာ (သွင်သွင်)ဖြစ်ပါသည်ဘုရား။

အတိတ်သာသနာ တွက်နည်းဆောင်ပုဒ်

ကောဇာသက္ကရာဇ်၊ ရောက်ဆဲနှစ်ကို၊ တစ်ဘစ်ရှစ်နှစ်၊ ရောတုံ လှစ်သော်၊ တွက်စစ်ကြောင်းဟိတ်၊ အတိတ်သာသနာ၊ ပေါ် ထွက်လာ၊ သေချာမမှား၊ မြဲမှတ်သား။

[ရောက်ဆဲသက္ကရာဇ် ၁၃၄၅-ကိုတည်၊ ၁၁၈၂-ကိုထည့်၍ပေါင်း၊အတိတ်သာသနာနှစ် ၂၅၂၇-ခု ဖြစ်၏။ အတိတ်သာသနာ တနှစ်တိုးတိုင်း အနာဂတ်သာသနာ တနှစ်လျော့၏။]

လဆန်း လကွယ်နေ့မှတ်ရန် အတိုကောက်လက်ာ

အောင်ခဲ၊ စံညို၊ လှုပျိုသွင်သွင်၊ ဒွင်းအင်၊ ငကျော်၊ ဇင်ယော်၊ ဗုတ်မွေး၊ သာဒွေး၊ ဉာဩ၊ ကျော်စော၊ လုလင်၊ ပုတ်သင်၊ ဒေါင့်ထဲ၊ ပြန်၍တွဲ။

အမျှဝေစာတမ်း

ဤသို့ပြုရ၊ မြတ်ပုညကို၊ ကြီးထမြင့်ခေါင်၊ မြင်းမိုရ်တောင်ဦး၊ မကကြုူးသား၊ ကျေးဇူးအရှင်၊ မွေးမိခင်နှင့်၊ ဖခင်တို့အား၊ ရပြွားပါစေ၊ အမျှဝေ၏။

မသေ့နိစ္စ၊ ဤကာယကို၊ စောင့်ထပေတတ်၊ ကိုယ်စောင့်နတ်လည်း၊ မလပ်စေရ၊ ပေးဝေ၏။

မိတ္တဆွေညာ၊ ဆရာသမား၊ ဘိုးဘွားကစ၊ ယမရာဇာ၊ ဒေဝါယက္ခ၊ ဣန္ဒဘုမ္မာ၊ အာကာသနတ်၊ အထူးမှတ်၍၊ မပြတ်ပုည၊ ကုသလကို၊ ရကြပါစေ၊ အမျှဝေ၏။

သဗ္ဗေသတ္တာ၊ သတ္တငါဟု၊ နာနာဇလောက၊ အနန္တတွင်၊ မပြတ်စဉ်ကာ၊ သတ္တာဝါသ၊ ဘုံကိုးဝနှင့်၊ ဝိညာဏဋ္ဌိတိ၊ တည်ရှိခုနစ်ပါး၊ များစွာလုံးစုံ၊ ဘုံသုံးဆယ့်တစ်၊ ဖြစ်ဖြစ်သမျှ၊ ဝေနေယျအား၊ အမျှကုသိုလ်၊ ပေးဝေလို၏။

ထိုကုသလ၊ ဤပုညကို၊ အမျှရကြသည် ဖြစ်စေသော်။

ဝသုန္ဓရေ၊ဤမြေပံ့သု၊သိလာထုလည်း၊သက်သေအမှုတည်စေသော်။

အမျှ....အမျှ... အမျှ....(ယူတော်မူကြပါကုန်လော့)။

သာဓု....သာဓု....သာဓု....

ဘုရားရှိခိုး၊ မေတ္တာပို့၊ ဆုတောင်း၊ အမျှဝေဆိုင်ရာ ပြီး၏။

အခန်း-၂

နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယက စာကြည့်တိုက်မှူး

ဦးပညာသာမိ (မာဂဓိ-သာစည်) ၏

ဗုဒ္ဓဝင်သင်္ခန်းစာ စုံချက်

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏

ဗုဒ္ဓဝင် အကျဉ်းချုပ် ဆောင်ပုဒ်

မ-သိ-ကြ-လတ်၊ တွေး-ဆ-အပ်၊ နေ့မြတ်ခုနစ်ထွေ။

သန့်-ဖွား-တော-ပွင့်၊ စက်-စု-သင့်၊ ရှင်ပင့်သာကီဆွေ။

ရှင်းလင်းချက်

၁။ မ = ကြာသာပတေးနေ့တွင်
သန့် = ပဋိသန္ဓေနေတော်မူပါသည်။

၂။ သိ = သောကြာနေ့တွင်
ဖွား = ဖွားမြင်တော်မူပါသည်။

၃။ ကြ = တနင်္လာနေ့တွင်
တော = တောထွက်တော်မူပါသည်။

၄။ လတ် = ဗုဒ္ဓဟူးနေ့တွင်
ပွင့် = ဘုရားပွင့်တော်မူပါသည်။

၅။ တွေး = စနေနေ့တွင်
စက် = ဓမ္မစကြာတရား ဟောတော်မူပါသည်။

၆။ ဆ = အင်္ဂါနေ့တွင်
စု = စုတိပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူပါသည်။

၇။ အပ် = တနင်္ဂနွေနေ့တွင်
သင့် = တေဇောခတ် (မီးသင့်) လောင်တော်မူပါသည်။

လယ်တီဆရာတော် ရေးသားသော
ဗုဒ္ဓဝင်ဘုရားရှိခိုးလင်္ကာ

သန္ဓေယူသောနေ့ (မ=သန်)

သုံးလူ့ရှင်ပင်၊ ကျွန်းထိပ်တင်၊ သောင်းခွင်စကြဝဠာ၊ နတ်ဗြဟ္မာတို့၊ ညီညာရုံးစု၊ တောင်းပန်မှုကြောင့်၊ ရတုနဂို၊ ရွှန်းရွှန်းစိုသည်၊ ဝါဆိုလပြေ့၊ ကြွက်မင်းနေ့ဝယ်၊ ချမ်းမြေ့ကြည်ဖြူ၊ သန္ဓေယူသည်။ နတ်လူငြိမ်းဖို့ ကိန်းပါကို။

ဖွားတော်မူသော်နေ့ (သိ=ဖွား)

သန္ဓေယူကာ၊ ဆယ်လကြသော်၊ မဟာသက္ကရာဇ်၊ခြောက်ဆယ့်ရှစ်ကြုံ၊ ကဆုန်လပြေ့၊ သောကြာနေ့ဝယ်၊ ချမ်းမြေ့စုံစိ၊ လုမ္ဗိနီဌါ၊ မယ်လိုက်ဆူ၊ ဖွားတော်မူသည်၊ နတ်လူအောင်မြို့လမ်းပါကို။

တောထွက်သောနေ့ (ကြ=တော)

ဖွားမြင်မြောက်သော်၊ ဆယ့်ခြောက်နှစ်ရွယ်၊ ပျိုနုနယ်၌၊ သုံးသွယ်ရွှေနန်း၊ သိမ်းမြန်းပြီးလစ်၊ ဆယ့်သုံးနှစ်လျှင်၊ ဘုန်းသစ်လျှံလျှ၊ စံတော်မူ၍၊ ရွယ်မူနုဖြိုး၊ နှစ်ဆယ့်ကိုးဝယ်၊ လေးမျိုးနိမိတ်၊ နတ်ပြဟိတ်ကြောင့်၊ ရွှေစိတ်ငြင်ငြို၊ သံဝေပိုကာ၊ ဝါဆိုလပြေ့၊ ကျားမင်းနေ့ဝယ်၊ ချမ်းမြေ့ရဂုံ၊ တောရပ်လှုံသည်၊ စုံမြိုင်ပင်ရိပ်ခန်းမှာကို။

ဘုရားဖြစ်သောမနေ့ (လတ်=ပွင့်)

တောရပ်မှိုင်ပေါ်၊ ခြောက်နှစ်ပျော်၍၊ ခါတော်တပုံ၊ ပွင့်ချိန်ကြုံကာ၊ ကဆုန်လပြေ့၊ ဆင်မင်းနေ့ဝယ်၊ မြေ့ပရမေ၊ ပလ္လင်ဗွေထက်၊ ရွှေညောင်တော်ကြီး၊ ဗိဘာန်ထီးနှင့်၊ မဂ္ဂါးကြည်ဖြူ၊ နေတော်မူလျက်၊ ရန်မူခပင်း၊ အမိုက်သင်းကို၊ အရှင်းပယ်ဖျောက်၊ အလင်းပေါက်ကာ၊ ထွန်းတောက်ဘုန်းတော်၊ သောင်းလုံးကျော်သည်၊ သုံးဘော်လူတို့ငြိမ်းပါကို။

ဓမ္မစကြာဟောသောနေ့ (တွေး=စက်)

ဘုရားဖြစ်ခါ၊ မိဂဒါသို့၊ စကြာရွှေဘွား၊ ဖြန့်ချီသွား၍၊ ငါးပါးဝဂ္ဂီ၊ စုံအညီနှင့်၊ မဟီတသောင်း၊ တိုက်အပေါင်းမှ၊ ခညောင်းကပ်လာ၊ နတ်ဗြဟ္မာအား၊ ဝါဆိုလပြေ၊ စနေနေ့ဝယ်၊ ကြွေ့ကြွေ့လျှံတက်၊ ဓမ္မစက်ကို၊ မိန့်မြွက်ထွေပြား၊ ဟောဖော်ကြားသည်၊ တရားနတ်စည် ရွှမ်းတယ်ကို။

ပရိနိဗ္ဗာန်စံသောနေ့ (ဆ=စု)

တရားနတ်စည်၊ ဆော်ရွှမ်းလည်က၊ သုံးမည်ဘုံသိုက်၊ တသောင်းတိုက်ဝယ်၊ ကျွတ်ထိုက်သသူ၊ နတ်လူဗြဟ္မာ၊ သတ္တဝါကို၊ ခေမာသောင်သို့၊ ဖောင်ကူးတို့ဖြင့်၊ ဆောင်ပို့ပြီးခါ၊ ဝါလေးဆယ့်ငါး၊ သက်ကားရှစ်ဆယ်၊ စုံပြည့်ကြွယ်က၊ ရာလေးဆယ့်ရှစ်၊ သက္ကရာဇ်ဝယ်၊ နယ်မလ္လာတိုင်း၊ စံနိုင်းမယုတ်၊ ကုသိနာရုံ၊ အင်ကြင်းစုံ၌၊ ကဆုန်လပြေ၊ အင်္ဂါနေ့ဝယ်၊ ချမ်းမြေ့နိဗ္ဗူ၊ စံတော်မူသည်၊ ဝှန်းဆူသောင်းလုံး ကျော်တယ်ကို။

တေဇောဓာတ်လောင်သောနေ့ (အပ်=သင့်)

နိဗ္ဗူစံပြီ၊ ရှုမအိသား၊ သိင်္ဂီရွှေလျှော်၊ အလောင်းတော်ကို၊ ထိုရော်ကဆုန်၊ လဆုတ်ကြုံ၍၊ ဂဠုန်နေ့ဝယ်၊ ခိုးငွေ့မနှော၊ ဓာတ်တေဇောလျှင်၊ ရှင်စောဉာဏ်စက်၊ မိဋ္ဌာန်ချက်ဖြင့်၊ လျှံတက်ကော်ရော်၊ မီးပူဇော်သည်၊ မွှေတော်ရှစ်စိတ် ကြွင်းတယ်ကို။

ရှိခိုးဆုတောင်း

ထိုခုနစ်နေ့၊ သာချမ်းမြေ့ကို၊ ဆွေ့ဆွေ့ကြည်ဖြူ၊ အာရုံယူလျက်၊ သုံးလူတို့နတ်၊ မြတ်ထက်မြတ်သား၊ အထွတ်ခေါင်ဖျား၊ ကိုယ်တော်ဘုရားကို၊ သုံးပါးမှန်စွာ၊ ဝန္ဒနာဖြင့်၊ သဒ္ဒါဖြိုးဖြိုး၊ ကျွန်ရှိခိုးသည်၊ ကောင်းကျိုးခပ်သိမ်း ကြွယ်စေသော်။

ဗုဒ္ဓဝင်ဘုရားရှိခိုး ပြီး၏။

ကလေးများသိဖွယ်

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ ဗုဒ္ဓဝင်အကျဉ်း

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား အလောင်းတော်သည် ပါရမီကို သုမေဓာ ရသေ့ဘဝမှစ၍ ဖြည့်ကျင့်ခဲ့သည်၊ ဖြည့်ကျင့်ပုံမှာ…

ဂေါတမဘုရား ပွင့်တော်မူရာ ဤဘဒ္ဒကမ္ဘာမှ ပြန်၍ရေတွက်သော် လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်းအထက်၌ အမရဝတီနေပြည်တော်ဝယ် သုမေဓာသဌေးသားဖြစ်ခဲ့ဖူးသည်။ မိဘများ စွန့်ထားခဲ့ရသောပစ္စည်းများကို စွန့်လှူ၍ သံဝေဂဖြစ်ပြီး တောထွက်ကာ ရသေ့ဝတ်သွားသည်။ ရမ္မာဝတီ မြို့သူမြို့သားတို့က ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားကြွလာမည်ဖြစ်၍ လမ်းပြင်ဆင်နေကြရာ ရသေ့ကလေး ပါဝင်လုပ်အားပေးသည်။ မပြီးမီဘုရား ကြွလာသောကြောင့် သူ၏ ခန္ဓာကိုယ်ကို ရွှံ့ညွန်ပေါ်တွင် တံတားသဖွယ်ပြု၍ ထားသည်။ ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရားက "နောင်အခါ ငါကဲ့သို့ ဘုရားဖြစ်လိမ့်မည်"ဟု ဗျာဒိတ်ပေးတော်မူသည်။

လုပ်အားပေးသည့် လူအုပ်ထဲတွင် သုမိတ္တာအမျိုးသမီးတဦးပါလာရာ ရသေ့ကလေး၏ပါရမီကို ကူညီဖြည့်ရပါလို၏ဟု ဆုတောင်းလေသည်။ ပါလာသော ကြာပန်းရှစ်ပွင့်အနက် ၃-ပွင့်ကို ဘုရားလှူပြီး ၅-ပွင့်ကို သုမေဓာရသေ့အား လှူလိုက်သည်။ သုမိတ္တာကား ယသောဓရာအလောင်းတည်း။ ထိုနေ့မှာ ကဆုန်လပြည့်။

မွေးဖွားသည်အထိ

ဂေါတမဘုရားအလောင်းသည် ပါရမီကို ဝေဿန္တရာမင်းကြီး၏ ဘဝတွင် ပြီးပြည့်စုံသည်။ ထိုနောက်တုသိတာနတ်ပြည်တွင် သေတကေတု နတ်သားဖြစ်ခိုက် နတ်ပြဟ္မာများကဘုရားဖြစ်ချိန်တန်ပါကြောင်း တောင်းပန်၍ ကြည့်ခြင်းငါးမျိုးကိုကြည့်ပြီး ဝန်ခံတော်မူသည်။ ကပိလဝတ် နေပြည်သုဒ္ဓေါဒနမင်းကြီး၏ မိဖုရား မာယာဒေဝီ၏ဝမ်း၌ ဝါဆိုလပြည့်ကြာသပတေးနေ့တွင် သန္ဓေယူသည်။ လုမ္ဗိနီဥယျာဉ်၌ မွေးဖွားသည်။ ဖွားရက်မှာ

သက္ကရာဇ် ၆၇-ခု ကဆုန်လပြည့် သောကြာနေ့ဖြစ်သည်။ မွေးဖွားပြီးနောက် "ငါအဦးဆုံး၊ ငါအကြီးဆုံး၊ ငါအမြတ်ဆုံး" ဟူသော စကားကြီး ၃-ခွန်းပြောသည်၊ ဘုရားလောင်းကို မွေးဖွားပြီးနောက် ခုနစ်ရက်အရတွင် မယ်တော်မာယာ စုတေသည်။ ဓမ္မတာသဘောကြောင့်မှတ်ပါ။ မိထွေးတော် ဂေါတမီက ဘုရားအလောင်းကို တာဝန်ယူပြုစုရသည်။ မယ်တော်မာယာစုတေရခြင်းမှာ သားဖွားခြင်းနှင့်စပ်သော ဒုက္ခကြောင့်မဟုတ်။ ဘုရားလောင်းတို့ကိန်းဝပ်ရာဝမ်းတိုက်၌ နောက်ထပ်မည်သူမျှ ပဋိသန္ဓေမနေထိုက်သောကြောင့် ဓမ္မတာသဘောအရ ဖွားပြီး (၇)ရက်အရတွင် စုတေရသည်။

တောထွက်သည်အထိ

ဘုရားလောင်း၏အမည်ကို သိဒ္ဓတ္ထဟုမှည့်သည်၊ ပုဏ္ဏားခုနစ်ယောက်က လူ့ဘဝနှင့်နေလျှင် စကြာမင်း, ရဟန်းဝတ်လျှင် ဘုရားဖြစ်မည်ဟု နိမိတ်ဖတ်ကြသည်။ အငယ်ဆုံးပုဏ္ဏား (ကောဏ္ဍည)က မုချဘုရားဖြစ်မည်ဟု အတပ် ဟောသည်။ ၁၆-နှစ်အရွယ်၌ သုပ္ပဗုဒ္ဓမင်းကြီး၏သမီး ဒေဝဒတ်၏အမ ယသောဓရာနှင့်လက်ထပ်သည်။ ရွှေနန်းသုံးဆောင်တွင် တလှည့်စီနေပြီး ထီးနန်းစည်းစိမ် ၁၃-နှစ်စံစားသည်။ ဥယျာဉ်အသွား သူအိုသူနာ သူသေ ရဟန်း နိမိတ်ကြီးလေးပါးတွေ့ရ၍ သံဝေဂဖြစ်သည်။ သက်တော် ၂၉-နှစ်အရွယ်၌ သားတော်ကလေး ရာဟုလာ မွေးဖွားသည့် နေ့ညမှာပင် ကဏ္ဍကမြင်းကိုစီး၍ နောက်ပါဆန္နအမတ်နှင့်အတူ တောထွက်တော်မူသည်။ မာရ်နတ်က တောမထွက်ရန် ဟန့်တားသည်။ မရ။ အနော်မာမြစ်ကမ်းအနီး ဆံတော်ကိုပယ်သည်။ သိကြားမင်းဆံပင်ကိုယူ၍ တာဝတိံသာ၌ စေတီတဆူတည်ပြီး ဌာပနာသည်။ စူဠာမဏိစေတီဟု အမည်တွင်သည်။

[ဗုဒ္ဓဝံသ၊ ၄၊ ၃၃၃]

ဆန္နအမတ် နေပြည်တော်ပြန်၍အကြောင်းစုံပြောကြားသည်။ ကဏ္ဍကမြင်းမှာ သခင်နှင့်ခွဲရ၍ ရင်ကွဲနာကျပြီးသေရာ တာဝတိံသာ၌ နတ်ဖြစ်သည်။ ကဏ္ဍကနတ်သားဟုတွင်သည်။

ဟင်္ဂေရီကာရပြဲပဟ္သာကြီးက ပရိက္ခာရာရှစ်ပါးကို လာဆက်သည်။ သိဒ္ဓတ္ထ မင်းသား၏ဝတ်လဲတော်ဟောင်းကိုယူ၍ ဗြဟ္မာ့ပြည်တွင် စေတီတည်ထား ပြီး ပူဇော်သည်။ ဒုဿစေတီအမည်တွင်၏။ အောက်ပါတို့ကိုမှတ်သားပါ။

သိဒ္ဓတ္ထ	=	အကျိုးအားလုံးပြီးစီးသူ
ရာဟုလာ	=	ရာဟုကဲ့သို့ ဖမ်းယူနှောင်ဖွဲ့မည့်သား
ဒုက္ကရစရိယာ	=	ခဲယဉ်းစွာပြုရသောအကျင့်

ဘုရားဖြစ်သည်အထိ

ဘုရားအလောင်းတော်သည် ဒုက္ကရစရိယာ အကျင့်ကို ၆-နှစ်ကြာမျှ ကျင့်မိသည်။ ကျင့်သည့်နေရာမှာ ဥရုဝေလာတောဖြစ်သည်။ ပဥ္စဝဂ္ဂီတို့က ဝတ်ကြီးဝတ်ငယ်ပြုသည်။ ဒုက္ကရစရိယာအကျင့်ကိုမှားမှန်းသိ၍ မဇ္ဈိမ ပဋိ- ပဒါအကျင့်ကို ပြောင်းလဲကျင့်သည်။ ပဥ္စဝဂ္ဂီတို့ကအထင်သေးပြီး စွန့်သွား ကြသည်။

မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃ ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့်နေ့ နံနက်အချိန်သေနာနိဂုံး မှ သုဇာတာ ဃနာနို့ဆွမ်း လာကပ်သည်၊ ထိုဆွမ်းကို ၄၉-လုတ်ဘဉ်းပေး ပြီး ရွှေခွက်ကို နေရဉ္စရာမြစ်၌ "ဘုရားဖြစ်မည်မှန်လျှင် ဤရွှေခွက်ရေညာ သို့ ဆန်တက်ပါစေ" ဟု အဓိဋ္ဌာန်ပြု၍ မျှောသည်။ ရွှေခွက်ချင်းထိ၍ ကာလနဂါးကြီး နိုးသည်။ ညနေချမ်းအခါ ထိုနေရာမှ မဟာဗောဓိသို့ ကြွသည်။ လမ်းတွင် သောတ္ထိယ မြက်ထမ်းသမားက မြက် ရှစ်ဆုပ် လှူ၍ အလှူခံသည်။ ဗောဓိပင် အောက်တွင် အဓိဋ္ဌာန်ဖြင့် ဖြန့်ခင်းရာ ၁၄-တောင်ပမာဏရှိသော ပလ္လင်ပေါ် ပေါက်လာသည်။ ဘုရား မဖြစ်သမျှ ဤနေရာမှ ငါမထဟု ဆုံးဖြတ်တော်မူသည်။ မာရ်နတ်ရောက် လာပြီး ပလ္လင်လုသည်။ လှူ၍မရ၊ ဖြည့်ဆည်းဖူးခဲ့သော ပါရမီတို့ကြောင့် မာရ်နတ်ရှုံးသွားသည်။ တစုံတယောက်သော ရန်သူမျှ မအောင်နိုင် သောကြောင့် အပရာဇိတပလ္လင်ဟု ခေါ်သည်။ ထိုနေရာ၌ ပု·ဒိ-အာ ဉာဏ်တော်သုံးပါးကို ရရှိပြီး ဘုရားဖြစ်တော်မူသည်။ ဘုရားဖြစ်သည့်နေ့မှာ မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခု ကဆုန်လပြည့် ဗုဒ္ဓဟူးနေ့။

သတ္တဌာနခုနစ်ပါး (၇×၇=၄၉)

၁။ ပလ္လင်္ကသတ္တာဟ=ပလ္လင်ပေါ်တွင်(၇)ရက်၊ဖလသမာပတ်ဝင်စား
၂။ အနိမိသသတ္တာဟ=ပလ္လင်ကိုမမှိတ်သောမျက်စိဖြင့်(၇)ရက်ကြည့်
၃။ စင်္ကမသတ္တာဟ=စင်္ကြံ(၇)ရက်ကြွ၊ သမာပတ်ဝင်စား
၄။ ရတနာဃရသတ္တာဟ=ရတနာအိမ်တော်၌ အဘိဓမ္မာကို (၇)ရက် ဆင်ခြင်
၅။ အဇပါလသတ္တာဟ=ဆိတ်ကျောင်းညောင်ပင်၌ (၇)ရက် သမာပတ် ဝင်စား
၆။ မုစလိန္ဒသတ္တာဟ=ကျည်းပင်ရင်းမှာ (၇)ရက်သမာပတ်ဝင်စား
၇။ ရာဇာယတနသတ္တာဟ=လင်းလွန်းပင်၌ (၇)ရက်သမာပတ်ဝင်စား

ရာဇာယတနသတ္တာဟ၌ စံနေတော်မူစဉ် တဖုဿနှင့်ဘလ္လိကကုန်သည် ညီနောင် ရောက်လာဖူးမြော်သည်။ ဆံတော်ရှစ်ဆူ ချီးမြှင့်တော်မူသည်၊ ဥက္ကလာပသို့ ပြန်ရောက်သောအခါ ရွှေတိဂုံစေတီတော်တွင် ဌာပနာ၍ ကိုးကွယ်ပူဇော်ကြသည်။

ဓမ္မစကြာတရားဟော

သတ္တဌာနစံနေတော်မူပြီးနောက် ဗောဓိပင်မှ ဗာရာဏသီအနီး မိဂဒါဝုန်တောသို့ကြွ၍ ကောဏ္ဍည, ဝပ္ပ, ဘဒ္ဒိယ, မဟာနာမ်, အဿဇိ ပဉ္စဝဂ္ဂီငါးဦးတို့အား ဓမ္မစကြာတရားဦးဟောတော်မူသည်။ ဗောဓိပင်မှ မိဂဒါဝုန်တောသို့အလာ လမ်းခရီးတွင် ဥပကတက္ကတွန်းကြီးနှင့် တွေ့သည်။ အမည်ကိုမေးသောကြောင့် မြတ်စွာဘုရားက သူ၏အမည် အနန္တဇိန ဟု ဖြေကြားတော်မူသည်။

ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူ

ဘုရားဖြစ်ပြီးနောက် ၄၅-ဝါတိုင်တိုင် သတ္တဝါများအကျိုးငှါ မနား မနေ တရားဟောတော်မူသည်။ နောက်ဆုံးဝါကို ဝေဠုဝရွာ၌ ကပ်တော်မူသည်၊ ဝါကျွတ်သော် သာဝတ္ထိပြည်သို့ကြွသည်၊ သာဝတ္ထိမှ ရာဇဂြိုဟ်သို့ ကြွ၍ ရှင်မောဂ္ဂလာန်၏ဈာပနကို သဂြိုဟ်သည်၊ ရာဇဂြိုဟ်မှ ဝေသာလီ၊ ဝေသာလီမှ ပါဝါပြည်သို့ကြွ၍ ပန်းတိမ်သည်စုန္ဒကပ်လှူသော ဝက်ပျို သားဆွမ်းဟင်းကို ဘုဉ်းပေးတော်မူရာ ဝမ်းတော်လားသောရောဂါရ သည်၊ ပါဝါပြည်မှ ကုသိနာရုံသို့ ဆက်ကြွပြီး သုဘဒ္ဒပရိဗိုဇ်အား နောက်ဆုံး ချွတ်တော်မူသည်၊ သက်တော်(၈၀)ဝါတော် ၄၅-ဝါအရ သက္ကရာဇ် ၁၄၈-ခုနှစ် ကဆုန်လပြည့် အင်္ဂါနေ့တွင် ကုသိနာရုံပြည် မလ္လာမင်းတို့၏ အင်ကြင်းဥယျာဉ်တွင် ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူလေသည်။

နောက်ဆုံးစကားတော်

ဟန္ဒ ဒါနိ ဘိက္ခဝေ အာမန္တယာမိ ဝေါ
ဝယဓမ္မာ သင်္ခါရာ အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထ။

"ချစ်သားတို့....နောက်ဆုံးစကား မှာကြားခဲ့မည်၊ ပျက်ပြင်မှုကြောင့် ဖြစ်သော သင်္ခါရတရားမှန်သမျှ ပျက်စီးတတ်သောသဘောရှိ၏။ မမေ့ မလျော့ မပေါ့ဆသော သတိတရားနှင့် နေထိုင်ကြ"

တေဇောဓာတ်လောင်၊ ဓာတ်တော်ကြွင်း

မြတ်စွာဘုရား၏ ရုပ်ကလာပ်တော်ကို မလ္လာမင်းတို့ကဦးဆောင်ပြီး သဂြိုဟ်သည်။ မဟာသက္ကရာဇ် ၁၄၈-ခု ကဆုန်လဆုတ် ၁၂-ရက် တနင်္ဂနွေ နေ့တွင် တေဇောဓာတ် လောင်တော်မူသည်။ ဓာတ်တော်(မွေတော်) ရှစ်စိတ် ကြွင်းကျန်သည်။

၁။ အကြီးစားဓာတ်တော် – ပဲနောက်စေ့ရွယ်၊ အသားမှုဖြစ်၊ ရွှေ ရောင်၊ ၅-ကွမ်းစား။

၂။ အလတ်စားခေတ်တော် – ဆန်ကျိုးပိုင်းရှယ်၊ အငိုးမှဖြစ်၊ ပုလဲ
ရောင်၊ ၅-ကွမ်းစား။

၃။ အငယ်စားခေတ်တော် – မုံညင်းစေ့ရှယ်၊ အသွေးမှဖြစ်၊ ချယား
ပွင့်အဆင်း၊ ၆-ကွမ်းစား။

မီးသင်္ဂြိုဟ်ရာ၌ မပြိုမကွဲ ပင်ကိုယ်အတိုင်း တည်ရှိသော ဓာတ်တော်များမှာ ညှပ်ရိုးတော် ၂-ဆူ၊ စွယ်တော် ၄-ဆူ၊ နဖူးသင်းကျစ် ၁-ဆူ၊ ပေါင်း ၇-ဆူဖြစ်သည်။ ဓာတ်တော်များကို (၇)ပြည်ထောင်မင်းများအား ဒေါနပုဏ္ဏားကြီးက ခွဲဝေပေးသည်။ အချို့ဓာတ်တော်များကို အရှင်မဟာကဿပနှင့် အဇာတသတ်မင်းတို့တိုင်ပင်ပြီး စက်ယန္တယားအစောင့်ထား၍ သိမ်းဆည်းမြှုပ်နှံထားခဲ့သည်။ နောင်နှစ်ပေါင်း ၂၃၅-နှစ်ကြာသောအခါ သီရိဓမ္မာသောကမင်းကြီးက တူးဖော်၍ စေတီပေါင်း-၈၄၀၀၀ တည်ထားကိုးကွယ်စေပြီး သာသနာပြန့်ပွားအောင် ဆောင်ရွက်ခဲ့သည်။

သံဂါယနာတင်

ပိဋကတ်တော်များ မပျောက်ပျက်ရအောင် မမှားမယွင်း စုပေါင်းရွတ်ဆိုခြင်း(ထိန်းသိမ်းခြင်း)ကို သံဂါယနာ ခေါ်သည်။

၁။ ပဌမသံဂါယနာကို ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ သာသနာနှစ်(၁)ခုတွင် တင်သည်။

၂။ ဒုတိယသံဂါယနာကို ဝေသာလီပြည်၌ သာသနာနှစ်(၁၀၀)တွင် တင်သည်။

၃။ တတိယသံဂါယနာကို ပါဋလိပုတ်ပြည်၌ သာသနာနှစ်(၂၃၅)တွင် တင်သည်။

၄။ စတုတ္ထသံဂါယနာကို သီဟိုဠ်ပြည်၌ သာသနာနှစ်(၄၅၀)တွင် တင်သည်။

၅။ ပဥ္စမသံဂါယနာကို မြန်မာပြည် မန္တလေးမြို့၌ သာသနာနှစ် (၂၄၁၂)တွင် တင်သည်။

၆။ ဆဋ္ဌသံဂါယနာကို မြန်မာပြည် ရန်ကုန်မြို့၌ သာသနာနှစ်(၂၄၉၈) မြန်မာသက္ကရာဇ် ၁၃၁၆-ခု၊ ခရစ်နှစ် ၁၉၅၄-ခုနှစ်တွင် တင်သည်။

* ဂိုဏ်းပေါင်းစုံသံဃာ့အစည်းအဝေးကြီးကို ရန်ကုန်မြို့ ကမ္ဘာအေး လိုဏ်ဂူတော်ကြီး၌ ၁၃၄၂-ခုနှစ်တွင် ကျင်းပသည်။

မှတ်ချက်။ ။ငယ်ရွယ်သူများနှင့် သင့်လျော်ရုံသာ ဖော်ပြပါသည်၊ ဗုဒ္ဓဝင်ဆိုင်ရာအကျယ်ကို ဆက်၍လက်လှေ့လာကြပါဦး။

ဗုဒ္ဓဝင်ဆိုင်ရာ သိမှတ်ဖွယ် အချက်များနှင့် ကျက်မှတ်စရာ လင်္ကာများ

ဗုဒ္ဓ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်၊ ဗုဒ္ဓဝင်

၁။ သဗ္ဗညုမြတ်စွာဘုရားကို ဗုဒ္ဓခေါ်၏။

၂။ ဗုဒ္ဓဘုရား၏တရားတော် (စကားတော်များ)ကို ဗုဒ္ဓဘာသာ ခေါ်၏။

၃။ ဗုဒ္ဓဘုရား၏တရားတော်အတိုင်း လိုက်နာကျင့်သုံး နေထိုင်သူကို ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်ဟု ခေါ်၏။

၄။ ဗုဒ္ဓ(ဘုရား)အကြောင်း မှတ်တမ်းတင်ခြင်းကို ဗုဒ္ဓဝင်ခေါ်၏။

ကမ္ဘာနှင့်ဘုရား

တဆူသာရ၊ နှစ်မဏ္ဍ၊ ဝရသုံးဆူသာ။

သာရမဏ္ဍ၊ လေးဆူပြ၊ ဘဒ္ဒငါးဆူသာ။

တဆူသော်မျှ၊ မပွင့်က၊ သုညကပ်ကမ္ဘာ။

ကမ္ဘာခြောက်မျိုး၊ မော်ကွန်းထိုး၊ ကျမ်းရိုးစဉ်အလာ။

ပါရမီ ၁၀-ပါး

မြင့်မြတ်သောသူတို့၏ လုပ်ဆောင်ချက်ကို ပါရမီခေါ်၏။

၁။ ဒါနပါရမီ=အလှူပေးခြင်း

၂။ သီလပါရမီ=ကိုယ်ကျင့်သီလ စောင့်ထိန်းခြင်း

၃။ နိက္ခမပါရမီ=တောထွက်ခြင်း(မကောင်းမှုမှရှောင်ခြင်း)

၄။ ပညာပါရမီ=ပညာဖြင့် အများအကျိုးသည်ပိုးခြင်း

၅။ ဝီရိယပါရမီ=ကြိုးစားအားထုတ်ခြင်း

၆။ ခန္တီပါရမီ=သည်းခံခြင်း

၇။ သစ္စာပါရမီ=မှုသားကင်းအောင်ကျင့်ခြင်း

၈။ အဓိဋ္ဌာနပါရမီ=စိတ်ဓာတ်ခိုင်ခံ့မြဲမြံအောင် ဆောက်တည်ခြင်း

၉။ မေတ္တာပါရမီ=မေတ္တာဓာတ် အပြည့်အဝထားခြင်း

၁၀။ ဥပေက္ခာပါရမီ=ဘက်မလိုက်ပဲ မျှတစွာကျင့်သုံးခြင်း (လျစ်လျူရှုခြင်း)။

ပါရမီအထူး

ပါရမီ ၁၀-ပါး အပြား ၃၀

(က) ခန္ဓာကိုယ်ပြင်ပဖြစ်သော ပစ္စည်းတို့ကိုစွန့်၍ ဖြည့်ကျင့်ခြင်းသည် ပါရမီ။

(ခ) လက်ခြေအင်္ဂါ အနစ်နာခံ၍ ဖြည့်ကျင့်ခြင်းသည် ဥပပါရမီ။

(ဂ) အသက်စွန့်၍ ဖြည့်ကျင့်ခြင်းသည် ပရမတ္ထပါရမီ။

ဒါန, သီလ, နေက္ခမ္မ, ပညာ, ဝီရိယ, ခန္တီ, သစ္စာ, အဓိဋ္ဌာန်, မေတ္တာ, ဥပေက္ခာ—၌ ၁၀-ပါးကိုတည်၊ ပါရမီ, ဥပပါရမီ, ပရမတ္ထပါရမီသုံးမျိုးနှင့်မြှောက်၊ အပြား ၃၀-ဖြစ်၏။ [ဗုဒ္ဓဝံသ၊ ဋ္ဌ၊ ၈၀၊ ၁၃၈။]

* သက်မဲ့သက်ရှိ၊ ဗာဟိရက၊ စွန့်နိုင်က၊ မူလပါရမီ။
* အင်္ဂါကြီးငယ်၊ အသွယ်သွယ်ကို၊ မတွယ်စိတ်မှ၊ စွန့်နိုင်က၊ ဥပပါရမီ။
* အသက်ဇီဝ၊ စွန့်နိုင်က၊ ပရမတ္ထပါရမီ။
* ပါရမီဆယ်ပါး၊ အကျယ်ပွား၊ အပြားသုံးဆယ်ညီ။

ပါရမီဖြည့်ရာ အပိုင်းအခြား

၁။ ဘုရားအလောင်းတို့မှာ ပါရမီကို လေးသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ဖြည့်ရသည်။

၂။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့မှာ ပါရမီကို နှစ်သင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ဖြည့်ရသည်။

၃။ အဂ္ဂသာဝကတို့မှာ ပါရမီကို တသင်္ချေနှင့် ကမ္ဘာတသိန်း ဖြည့်ရသည်။

၄။ အသီတိမဟာသာဝကတို့မှာ ပါရမီကို ကမ္ဘာတသိန်းဖြည့်ရသည်။

၅။ ပကတိသာဝကတို့မှာ ပါရမီကိုဖြည့်ရာ ကာလအပိုင်းအခြားမရှိ။

(ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ်အဖွင့်၊ သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ၊ ၄၃၊၄၅၊၄၆။)

* အဂ္ဂသာဝကဆိုသည်မှာ အရှင်သာရိပုတ္တရာနှင့် အရှင်မောဂ္ဂလာန်ကို ဆိုသည်။

* အသီတိမဟာသာဝကဆိုသည်မှာ ဘုရားလက်ထက်က ရဟန္တာကြီးရှစ်ကျိပ်ကို ဆိုသည်။

* ပကတိသာဝကဆိုသည်မှာ ကြွင်းသော ရဟန္တာအလောင်းအလျာများကို ဆိုလိုသည်။

ဘုရားလောင် အင်္ဂါ ၈-ပါး

မနုဿတ္တံ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ၊ ဟေတု သတ္ထာရ ဒဿနံ။

ပဗ္ဗဇ္ဇာ ဂုဏသမ္ပတ္တိ၊ အဓိကာရော စ ဆန္ဒတာ။

[ဗုဒ္ဓဝံသ၊ ၄။၁၁၅။]

၁။ မနုဿတ္တံ=လူသားစင်စစ် ဖြစ်ရခြင်း။

၂။ လိင်္ဂသမ္ပတ္တိ=ယောကျ်ားဖြစ်ရခြင်း။

၃။ ဟေတု=တိဟိတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဖြစ်ရခြင်း။

၄။ သတ္ထာရဒဿနံ=ဘုရားကိုဖူးတွေ့ရခြင်း။

၅။ ပဗ္ဗဇ္ဇာ=ရသေ့ရဟန်းဖြစ်ရခြင်း။

၆။ ဂုဏသမ္ပတ္တိ=ဈာန်သမာပတ်နှင့်ပြည့်စုံခြင်း။

၇။ အဓိကာရော=ဘုရားဆုကိုတောင်းခြင်း။

၈။ ဆန္ဒတာ=ဘုရားဖြစ်လိုသော ကုသိုလ်ဆန္ဒရှိခြင်း။

ဆောင်ပုဒ်

လူသားအစစ်၊ ယောကျာ်းဖြစ်ပေ၊ တိဟိတ်နေသား၊
ဘုရားကိုတွေ့၊ ရသေ့ရဟန်း၊ တခန်းဘိညာဉ်၊
ရှစ်အင်သမာပတ်၊ ပြည့်စုံလတ်သား၊ ဘုရားဖြစ်လို၊
ဆုကိုလည်းတောင်း၊ ကောင်းသောဆန္ဒ၊ ကြီးမားလှလျှင်၊
ရကြောင်းမြင်၏၊ ဗုဒ္ဓဝင်ပါဋ္ဌိ၊ ရွှေကျမ်းရှိသည်၊
ရဘိခဲစွာ တံဆိပ်လျာ။

ဗျာဒိတ်ရပြီး ဘုရားလောင်းတို့ မဖြစ်ရာဌာန ၁၈-ပါး

× ကန်း–ပင်း–ရိ–ဆွံ့၊ ရှူး–ရိုင်း–ကျွန်၊ ဒိဋ္ဌိ–ပန်–သတ်–ငုံး–နူ။
× စက်–သုဒ်–ပါယ်–မာန်၊ ပြိတ်နှင့်ပြန်၊ အမှန်ဆဲ့ရှစ်ယူ။
× ယင်း အဋ္ဌာရသ်၊ ဗောဓိသတ်၊ လွတ်လွတ်ကင်းတော်မူ။
× နိပါတသုတ်၊ ပါဠိဂုတ်၊ ဖွင့်ထုတ်ကျမ်းထွက်ဟူ။

(ကင်းဝန်မင်းကြီးလင်္ကာ)

ဗျာဒိတ်ရပြီးသော ဘုရားအလောင်းတို့ မဖြစ်ရာဌာန ၁၈-ပါးရှိသည်။ ယင်းကို အဋ္ဌာရသ အဘဗ္ဗဌာန ဟု ကျမ်းဂန်တို့၌ သုံးနှုန်းသည်။ အဘဗ္ဗဌာန ၁၈-ပါးကို သုတ္တနိပါတအဋ္ဌကထာ ပဌမအုပ် ခဂ္ဂဝိသာဏသုတ် အဋ္ဌကထာ နှာ ၄၅-တွင် ဖွင့်ပြထားသည်။ အလွယ်တကူ မှတ်သားနိုင်စေရန် ကင်းဝန်မင်းကြီးက အထက်ပါလင်္ကာသံပေါက်ကို အကျဉ်းချုပ်ရေးစပ်ပေးထားသည်။ အဓိပ္ပာယ်ကို အောက်ပါအတိုင်း သိပါလေ။

၁။ ကန်း =ပဋိသန္ဓေကန်းမဖြစ်။
၂။ ပင်း =နားပင်းသူမဖြစ်။
၃။ ရိ =အရိမယို(သွားရေမကျ)။
၄။ ဆွံ့ =ဆွံ့အသူမဖြစ်။
၅။ ရှူး =အရှူးမဖြစ်။
၆။ ရိုင်း =လူရိုင်းမဖြစ်။
၇။ ကျွန် =ကျွန်မျိုးမဖြစ်။
၈။ ဒိဋ္ဌိ =နိယတမိစ္ဆာဒိဋ္ဌိမဖြစ်။
၉။ ပန်=(ပဉ္စ)=ပဥ္စာနန္တရိယကံ မလွန်ကျူး။
၁၀။ သတ် =အသညသတ် ဗြဟ္မာမဖြစ်။
၁၁။ ငုံး =ငုံးအောက်ငယ်သော တိရစ္ဆာန်မဖြစ် (ဆင်ထက်လည်း မကြီး)။
၁၂။ နူ =နူနာရောဂါမဖြစ်။
၁၃။ စက် =စကြဝဠာတပါးသို့ ပြောင်း၍မဖြစ်။
၁၄။ သုဒ် =သုဒ္ဓါဝါသဗြဟ္မာဘုံ၌ မဖြစ်။
၁၅။ ပါယ် =အပါယ်ငရဲမကျ(အဝီစိနှင့် လောကန္တရိက် ငရဲ၌မဖြစ်)။
၁၆။ မာန် =မာန်နတ်မဖြစ်။
၁၇။ ပြိတ် =ပြိတ္တာမျိုးမဖြစ် (ပြိတ္တာတွင် ခုပ္ပိပါသ, နိဇ္ဈာမ တဏှိကာမဖြစ်၊ အသူရာတွင် ကာလကဉ္စိက မဖြစ်။
၁၈။ ပြန် =လိင်ပြန်ရိုးမရှိ(ဖယာကျွားဘဝမြဲ၏)။

မှတ်ချက်။ ။စွယ်စုံကျော်ယင်ကျမ်းတွင်လည်းကောင်း၊ မဃဒေဝလင်္ကာတွင်လည်းကောင်း၊ မဟာဗုဒ္ဓဝင် ပထမတွဲ၊ ဒုတိယပိုင်းတွင်လည်းကောင်း ၁၈-ပါးသရုပ်နှင့် အဓိပ္ပာယ်ကို ဗဟုသုတ အဖြစ် ကြည့်နိုင်ပါသည်။

ကြည့်ခြင်းငါးပါး

၁။ ကာလ=ဘုရားဖြစ်ရာအခါကို ကြည့်ခြင်း။

၂။ ဒီပ=ဘုရားဖြစ်ရာကျွန်းကို ကြည့်ခြင်း။

၃။ ဒေသ=ဘုရားဖြစ်ရာအရပ်ကို ကြည့်ခြင်း။

၄။ ကုလ=ဘုရားဖြစ်ရာအမျိုးကို ကြည့်ခြင်း။

၅။ မာတု အာယုပရိစ္ဆေဒ=မယ်တော်၏ အသက်အပိုင်းအခြားကို ကြည့်ခြင်း။

၁။ လူတို့၏အသက်တမ်း တရာနှင့်တသိန်းအကြား၌သာ ဘုရားပွင့်ရာ အချိန်အခါဖြစ်သည်၊ စရိုက်ကြမ်းသောကြောင့် တရာအောက် ပွင့်ရိုးမရှိ၊ လက္ခဏာရေးမထင်နိုင်၍ တသိန်းအထက် ပွင့်ရိုးမရှိ။

၂။ ကျွန်းကြီး လေးကျွန်းအနက် ဇမ္ဗူဒီပါတောင်ကျွန်း၌သာ ဘုရားပွင့်ရိုးရှိသည်။ အခြားကျွန်းများ၌ ပွင့်ရိုးမရှိ။

၃။ မဇ္ဈိမဒေသ၌သာ ဘုရားပွင့်ရိုးဖြစ်သည်၊ အခြားဒေသများ၌ ဘုရားပွင့်ရိုးမရှိ။

၄။ မင်းမျိုး, ပုဏ္ဏားမျိုး၌သာ ဘုရားဖြစ်ရိုးရှိသည်၊ အခြားအမျိုး၌ ဖြစ်ရိုးမရှိ။

၅။ ဘုရားလောင်းကို ဖွားပြီးနောက် (၇)ရက်အကြာတွင် ဘုရားလောင်းမယ်တော်တို့မှာ စုတိမြဲ ဓမ္မတာဖြစ်သည်။

[ဗုဒ္ဓဝံသ၊ ဠ၊ ၇၃၊ ၃၁၀၊ ၃၁၉]

စွန့်ခြင်းကြီးငါးပါး

၁။ ဓနပရိစ္စာဂ=စည်းစိမ်ဥစ္စာစွန့်လှူခြင်း။

၂။ ပုတ္တပရိစ္စာဂ=သားသမီးကိုစွန့်လှူခြင်း။

၃။ ဘရိယပရိစ္စာဂ=ဇနီးမယားကို စွန့်လှူခြင်း။

၄။ အင်္ဂပရိစ္စာဂ=ကိုယ်လက်အင်္ဂါစွန့်လှူခြင်း။
၅။ ဇီဝိတပရိစ္စာဂ=အသက်ကိုစွန့်လှူခြင်း။
[ဝေဿန္တရာဇာတ်၊ ဋ္ဌ၊ ၃၃၃]

စရိယ ၃-ပါး

၁။ လောကတ္ထစရိယာ=လောကလူသား အများအတွက် ကျင့်တော်မူခြင်း။
၂။ ဉာတတ္ထစရိယ= ဆွေမျိုးများအတွက် ကျင့်တော်မူခြင်း။
၃။ ဗုဒ္ဓတ္ထစရိယ=သဗ္ဗညုတဉာဏ်တော်အတွက် ကျင့်တော်မူခြင်း။

ဖွားဘက်တော်(၇)ဦး

ယသော်ခင်လေး၊ ညီတွေးအာနန်၊
ကဏ္ဍကမြင်း၊ ကျွန်ရင်းမောင်ဆန်၊
ကာဠုဒါယီ၊ ဗောဓိရုက္ခါ၊
ရွှေအိုးစွက်၊ ဖွားဘက်ခုနစ်တန်။ [ဗုဒ္ဓဝံသ၊ ဋ္ဌ၊ ၃၂၂]

ရွှေနန်းသုံးဆောင်

၁။ ရမ္မနန်းတော်=ဘုံ ၉-ဆင့်ရှိ၍ နွေရာသီစံနန်းတော်အဖြစ် အသုံးပြုသည်။
၂။ သုဘနန်းတော်=ဘုံ ၇-ဆင့်ရှိ၍ မိုးရာသီစံနန်းတော်အဖြစ် အသုံးပြုသည်။
၃။ သုရမ္မနန်းတော်=ဘုံ ၅-ဆင့်ရှိ၍ ဆောင်းရာသီစံနန်းတော်အဖြစ် အသုံးပြုသည်။

လူအများသိခွင့်မရသောအချက် ၃-ပါး

ဘုရားအလောင်းတို့ သန္ဓေယူရန် အမိဝမ်းသို့ ဝင်လာခြင်း၊ သန္ဓေယူခြင်း၊ ဖွားမြင်ခြင်း ဤသုံးမျိုးကို လူတို့သိခွင့် မရလိုက်။

လူတခရိုင်၊ မသိနိုင်ရာ၊ သုံးပါးမှာမူ။
ဝင်ယှူမိဝမ်း၊ တည်ခန်းသန္ဓေ၊ ဖွားပေကာလ၊
မသိရဟု၊ ကျမ်းစုဖော်ထုတ်၊ သုတ်မဟာဝါ၊
မိန့်ခဲ့မှာသည်၊ ဗုဒ္ဓါလောင်းစု၊ ဖြစ်မြဲမှူ။

ပရိက္ခရာ ၈-ပါး

(၁) ဒုကုဠ်၊ (၂) ကောသိ၊ (၃) သင်းပိုင်၊ (၄) ခါးပန်းကြိုး၊ (၅) သပိတ်၊ (၆) သင်ဓုန်းဓား၊ (၇) ရေစစ်၊ (၈) အပ်။

လမ်းစဉ်မှားနှင့် လမ်းစဉ်မှန်

(က) သိဒ္ဓတ္ထမင်းသားသည် ကာမသုခလ္လိကာလမ်းစဉ်ကို ၂၉-နှစ်တိုင် ခံစားသည်။

(ခ) အတ္တကိလမထလမ်းစဉ် (ဒုက္ကရစရိယာ) ကို ၆-နှစ်တိုင်တိုင် လိုက်မှားမိသည်။

(ဂ) ထိုလမ်းစဉ်မှား ၂-ခု၏အလယ်၌ တည်၍ ယထာဘူတကျသော လမ်းစဉ်မှန်ကို မဇ္ဈိမာဠိပဒါဟု ခေါ်၏၊ ထိုလမ်းစဉ်ဖြင့် သစ္စာတရားကိုသိသည်၊ ၃၅-နှစ်ကျမှ သိသည်။

အိပ်မက်ကြီးငါးပါး

သက္ကရာဇ် ၁၀၃-ခု ကဆုန်လဆန်း ၁၄-ရက်နေ့ည ဘုရားအလောင်း သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား မြင်မက်သော အိပ်မက်ကြီးငါးပါးမှာ—

(၁) မြေပြင်ကို အိပ်ရာခင်း၍ ဟိမဝန္တာတောင်ကြီးကို ခေါင်းအုံးပြီး သမုဒ္ဒရာကို ခြေလက်တင်ရသည်ဟု မြင်မက်ခြင်း။

(၂) ဝင်ရိုးပမာ သန္တာနီအဆင်းရှိသော မြက်သည် ချက်မှပေါက်၍ ကောင်းကင်သို့ တက်သည်ဟု မြင်မက်ခြင်း။

(၃) အဆင်းမျိုးစုံငှက်တို့သည် လာလတ်၍ ခြေတော်ရင်း၌ အဖြူရောင် ငှက်တွေချည့် ဖြစ်ကုန်သည်ဟု မြင်မက်ခြင်း။

(၄) ပိုးကောင်ဖြူကလေးများ ဒူးပုဆစ်မြုပ်အောင် တက်သည်ဟု မြင်မက်ခြင်း။

(၅) မစင်တောင်ကြီးပေါ်သို့တက်၍ စင်္ကြံကြွရာ လူးလဲခြင်းမရှိဟု မြင်မက်ခြင်း။

ထိုအိပ်မက်ငါးပါးကို မြင်မက်ရာ မုချဘုရားဖြစ်မည်ဟု အားတက်ယုံကြည်သွားလေသည်။

(၁) မြေကြီးဟိမဝန္တာ၊ သမုဒ္ဒရာခြေလက်၊ (၂) နေဇာမြက်နှင့်၊
(၃) လောက်တက်၊ (၄) ငှက်ဖြူ၊ နည်းတူထို့ပြင်၊
(၅) မစင်တောင်ဖျား၊ စင်္ကြံသွားက၊ ငါးပါးအိပ်မက်၊
မြင်လေမက်သည်၊ ဆက်ဆက်ဘုရား၊ ဖြစ်မည်လား။
(သုံးပုံလှေကားကျမ်း။)

ဉာဏ်တော် ၃-ပါး

မာရ်နတ်ရန်ကို အောင်မြင်ပြီးနောက်—

၁။ ညဉ့်ဦးယာမ်တွင် ပုဗ္ဗေနိဝါသာနုဿတိဉာဏ်။

၂။ သန်းခေါင်ယာမ်တွင် ဒိဗ္ဗစက္ခုဉာဏ်။

၃။ မိုးသောက်ယာမ်တွင် အာသဝက္ခယဉာဏ်။

အသီးသီးရတော်မူ၏၊ ဤဉာဏ် ၃-ပါးကို (ပု-ဒိ အာ)ဟု အတိုကောက်ခေါ်ဝေါ်သုံး နှုန်းသည်။

[ဗုဒ္ဓဝံသ၊ ၄၊ ၁၀။]

ဘဒ္ဒကမ္ဘာ၌ပွင့်သော ဘုရားငါးဆူ

ကကုသန်၊ ကောဏာဂုမ်၊ ကဿပ၊ ဂေါတမနှင့် အရိမေတ္တေယျဘုရား

ဒုလ္လဘတရားငါးပါး

၁။ ဗုဒ္ဓုပ္ပါဒ ဒုလ္လဘ =ဘုရားဖြစ်ရန်ခဲယဉ်းခြင်း။

၂။ မနုဿတ္တ ဒုလ္လဘ =ဘုရားပွင့်ချိန်၌ လူဖြစ်ရန်ခဲယဉ်းခြင်း။

၃။ သဒ္ဓါသမ္ပတ္တိ ဒုလ္လဘ=သဒ္ဓါတရားနှင့်ပြည့်စုံရန် ခဲယဉ်းခြင်း။

၄။ ပဗ္ဗဇ္ဇိတ ဒုလ္လဘ =ရဟန်းဖြစ်ရန်ခဲယဉ်းခြင်း။

၅။ သဒ္ဓမ္မဿဝနဒုလ္လဘ =သူတော်ကောင်းတရားနာကြားရန် ခဲယဉ်းခြင်း။

မြတ်စွာဘုရားသည် ဤဒုလ္လဘတရား ငါးပါးကို နေ့စဉ်ဟောလေ့ရှိသည်။
(သီလက္ခန္ဓအဋ္ဌကထာ၊ နှာ၊ ၄၇။)

ဗုဒ္ဓကိစ္စ ငါးပါး

မြတ်စွာဘုရားသည် ၄၅-ဝါ ကာလပတ်လုံး ဘုရားတို့ပြုအပ်သော ဗုဒ္ဓကိစ္စ ငါးပါးကို နေ့စဉ် အမြဲအောက်ပါအတိုင်း ပြုကျင့်တော်မူ၏။

၁။ ပုရေဘတ္တကိစ္စ =ဆွမ်းမခံမီ လူတို့ကို တရားဟောတော်မူ၏။

၂။ ပစ္ဆာဘတ္တကိစ္စ =ဆွမ်းစားပြီးနောက် နေ့လယ်ပိုင်းတွင် ရဟန်းရှင်လူတို့ကို တရားဟောတော်မူ၏။

၃။ ပုရိမယာမကိစ္စ =ညဦးယာမ်တွင် ရဟန်းတို့အား တရားဟော၍ အမေးပုစ္ဆာကို ဖြေကြားတော်မူ၏။

၄။ မဇ္ဈိမယာမကိစ္စ=သန်းခေါင်ယာမ်တွင် နတ်ဗြဟ္မာတို့အား တရားဟောတော်မူ၏။

၅။ ပစ္ဆိမယာမကိစ္စ=မိုးသောက်ယာမ်တွင် အချိန်သုံးပိုင်းထား၍ ပထမပိုင်း စင်္ကြံသွား၊ ဒုတိယပိုင်းကျိန်းစက်၊ တတိယပိုင်း၌ ကျွတ်ဆိုက်သော သတ္တဝါကို ကြည့်ရှုတော်မူ၏။
[သီလက္ခန်၊ နှာ၊ ၄၆။]

* နေ့ကိုကားလူ၊ ညမူရွှေယာမ်၊ သမဏ်တည့်၊
လယ်ယာမ်ရွှေနတ်၊ ဖလတ်လျောင်းနောက်၊
နောက်ယာမ်ရောက်က၊ မျှားမြောက်ဝေနေ၊
ကြည့်ရှုလေ၊ ပရမေကိစ္စငါး။

[လယ်တီဆရာတော်၏ကဗျာ]

စူဠာမဏိနှင့် ဒုဿစေတီ

အနော်မာမြစ်ကမ်းနား၌ ဖြတ်ပယ်သော သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား (ဘုရားလောင်း)၏ ဆံပင်ကို သိကြားမင်းက ရတနာပန်းကလပ်ဖြင့် ခံယူ၍ တာဝတိံသာနတ်ပြည်၌ စေတီတဆူတည်၍ ဆံတော်ကို ဌာပနာထားလေသည်၊ ဆံတော်ဌာပနာသည်ကို အစွဲပြု၍ စူဠာမဏိစေတီဟု အမည်တွင်၏။

ဃဋိကာရဗြဟ္မာကြီးက သိဒ္ဓတ္ထမင်းသား၏ ဝတ်လဲတော်ကို ဗြဟ္မာပြည်သို့ ယူဆောင်၍ စေတီတဆူတည်ထားရာ ဝတ်လဲတော်ကို ဌာပနာသည်ကို စွဲ၍ ဒုဿစေတီဟု ခေါ်၏။

အောင်ခြင်း ၈-ပါး

မာရ်နတ်၊ သစ္စကပရိဗိုဇ်၊ နန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်း၊ ဗကဗြဟ္မာ၊ အင်္ဂုလိမာလ၊ စိဉ္စမာဏ၊ အာဠဝကဘီလူးနှင့် နာဠာဂီရိဆင်တို့ကို အောင်မြင်သောကြောင့် အောင်ခြင်းရှစ်ပါးဟုတွင်သည်။

၁။ ဘုရားဖြစ်သောနေ့တွင် မာရ်နတ်ကို အောင်တော်မူသည်။

၂။ ပဉ္စမဝါတွင် ဝေသာလီပြည်၌ သစ္စကပရိဗိုဇ်ကို အောင်တော်မူသည်။

၃+၄။ ကောဒသမဝါတွင် နန္ဒောပနန္ဒနဂါးမင်းနှင့် ဗကဗြဟ္မာကို အောင်တော်မူသည်။

၅+၆။ စုဒ္ဒသမဝါတွင် အင်္ဂုလိမာလနှင့် စိဉ္စမာဏကိုအောင်တော်မူသည်။

၇။ သောဠသမဝါတွင် အာဠဝီပြည်၌ အာဠဝကဘီလူးကြီးကို အောင်မြင်တော်မူသည်။

၈။ ဝီသတိမဝါတွင် ရာဇဂြိုဟ်ပြည်၌ နာဠာဂီရိဆင်ကြီးကို အောင်မြင်တော်မူသည်။ [ဇိနတ္ထပကာသနီကို မှီသည်]

ရောင်ခြည်တော် ၆-ပါး

၁။	နီလရောင်ခြည်တော်	=အညို(အပြာ)ရောင်
၂။	ပီတရောင်ခြည်တော်	=အဝါရောင်
၃။	လောဟိတရောင်ခြည်တော်	=အနီရောင်
၄။	ဩဒါတရောင်ခြည်တော်	=အဖြူရောင်
၅။	မဉ္ဇိဋ္ဌရောင်ခြည်တော်	=မောင်းသောရောင်ခြည်တော်
၆။	ပဘဿရရောင်ခြည်တော်	=ပြိုးပြိုးပြက် တလက်လက်အရောင်

ဘုရားရှင်တို့ မစွန့်အပ်သောအရပ် ၄-ပါး

၁။ ဗောဓိပလ္လင်(ဗောဓိပင်)

၂။ ဓမ္မစကြာတရား ဟောတော်မူရာ မိဂဒါဝုန်တော။

၃။ တာဝတိံသာမှ သက်ဆင်းသည့်အခါ သင်္ကဿနဂိုရ်မြို့ တံခါး၌ ပထမခြေတော်ချရာဌာန။

၄။ ဇေတဝန်ကျောင်း ဂန္ဓကုဋိတိုက်၌ လေးချောင်းသော ညောင်စောင်းခြေတို့၏ နေရာ [ဤလေးပါးကို အဝိဇဟိတဌာနဟု ခေါ်သည်။]

(သုတ်မဟာဝါအဋ္ဌကထာ၊ ၁၁။)

ဗောဓိပလ္လင်၊ ထို့ပြင်တချက်၊ ဓမ္မစကြာ၊
ဟောရာဌာန၊ ညောင်စောင်းချရာ၊ လက်ယာခြေတော်၊
ချတော်မူရာ၊ နေရာဌာန၊ သက်ဿတည့်၊
ဌာနလေးပါး၊ မစွန့်ခြားသည်၊ ဘုရားဗုဒ္ဓဟူသမျှ။
(သုံးပုံတံတားကျမ်း)

သံဝေဂရစေမည့် ဌာန ၄-ပါး

၁။ မြတ်စွာဘုရားဖွားမြင်တော်မူရာဌာန(လုမ္ဗိနီဥယျာဉ်)

၂။ ဘုရားဖြစ်ရာဌာန (မဟာဗောဓိပင်)

၃။ ဓမ္မစကြာတရား ဟောရာဌာန(မိဂဒါဝုန်တော)

၄။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံရာဌာန [ဤလေးပါးကို သံဝေဇနိယဌာနခေါ်သည်]။
(အံ၊ ၁၊ ၄၃၅၊ ဒီ၊ ၂၊ ၁၁၆၊)

* ဗုဒ္ဓမြတ်စွာ၊ ဖွားမြင်ရာ၊ ယူပါသံဝေဂ။
* ဘုရားဖြစ်ခါ၊ ထိုနေရာ၊ ယူပါသံဝေဂ။
* ဓမ္မစကြာ၊ ဟောကြားရာ၊ ယူပါသံဝေဂ။
* နိဗ္ဗာန်စံခါ၊ ထိုနေရာ၊ ယူပါသံဝေဂ။
* သံဝေဂဉာဏ်၊ ဖြစ်ပွားပြန်၊ ကောန်ကုသိုလ်ရ။

မြတ်စွာဘုရား လေးဆဲ့ငါးဝါ ဝါဆိုစဉ်ဘုရားရှိခိုး

သုံးလူသခင်၊ ငါးမာရ်သင်၍၊ ပလ္လင်ပတ်ရုံ၊ သတ္တဌာန်ဝယ်၊ သတ္တဟာန်ဖွဲ့၊ စံပယ်ခဲ့ပြီး၊ တဆဲ့ရှစ်ယူဇနာ၊ ထိုမှကြွသည်။ ဗာရာနဂရ၊ မိဂဒဉ်၊ နန္ဒိယဝိဟာ၊ ပထမဝါတည့်၊ ဒွါတိဇယာ၊ ရာဇဂဟာ၊ ဝေဠုဝန်ပျော်၊ ငါးသော်

ဝေသာလီ၊ လိစ္ဆဝီဝိဟာ၊ ဆဝါမကုဠ၊ သတ္တမဝတိံသာ၊ အဌာဘဂ္ဂ၊ နဝမကောသမ္ဗီ၊ ဿောသီရွှေဘုံ၊ ရဂုပလလေယျ၊ ဒသမတည့်၊ နာဠပုဏ္ဏားရွာ၊ ကော့ဒသဉ်၊ ဝေရဉ်ဗာရည်၊ တောင်မြတ်စာလိယ၊ တေရသတည့်၊ စုဒ္ဒသမဝါ၊ သာဝတ်တောင်စွန်၊ ဇေတဝန်စံမို၊ ကပ္ပိပန္နရည်၊ ကျောင်းမြတ်နိဂြော၊ သောဠသမို၊ အာဠဝီတည့်၊ ဂိရိဗ္ဗဇ၊ သတ္တရသာ၊ ဆဲ့ရှစ်ဝါနှင့်၊ နဝါဒသ၊ စာလိယဆို၊ ရာဇဂြိုဟ်ဝီသ၊ ဤထိုမျှကား၊ ပထမဗောဓိ၊ အနိဗဒ်ဝါ၊ နောင်လာတွက်ဖွဲ့၊ နှစ်ဆဲ့လေးတန်၊ ဇေတဝန်ပုဗ္ဗာ၊ လှည့်လည်ကာဖြင့်၊ ခေမာနီးသော်၊ ရွာကြီးဝေဠုဝ၊ ဝါတော်မျှ၍၊ ပဉ္စစတ္တာလီ၊ အသီတျာယု၊ တိုင်သမှုဖြင့်၊ ဤလူ့သက္ကရာဇ်၊ အင့်ဇော့ ကော်၌၊ နှစ်သစ်ကဆုန်၊ ပုဏ္ဏမီစေ့၊ အင်္ဂါနေ့တွင်၊ နိဗ္ဗာန်ဝင်သား၊ ရှင်တော်ဘုရားကို၊ ညွှတ်တွားဝန္ဒနာ၊ ပူဇော်ပါ၏ဘုရား။ [ကြီးသဲလေးထပ်ဆရာတော်၏ ဇိနတ္ထပကာသနီကျမ်းမှ ဖော်ပြပါသည်။]

မြတ်စွာဘုရား ၄၅-နှစ်ဝါဆိုရာ ဌာနများ

ဝါတော်စဉ် ဝါဆိုရာဌာန

၁။ ဗာရာဏသီ မိဂဒါဝုန်တော
၂-၃-၄။ ရာဇဂြိုဟ် ဝေဠုဝန်ကျောင်း
၅။ ဝေသာလီပြည်
၆။ မကုဠတောင်
၇။ တာဝတိံသာ
၈။ ဘဂ္ဂတိုင်း
၉။ ကောသမ္ဗီပြည်
၁၀။ ပါလိလေယျကတော
၁၁။ နာဠပုဏ္ဏားရွာ
၁၂။ ဝေရဥ္ဇာပြည်
၁၃။ စာလိယတောင်

ဝါတော်စဉ်	ဝါဆိုရာဌာန
၁၄။	သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
၁၅။	ကပိလဝတ်ပြည်
၁၆။	အာဠဝီပြည်
၁၇။	ရာဇဂြိုဟ်ပြည်
၁၈-၁၉။	စာလိယတောင်
၂၀။	ရာဇဂြိုဟ်
၂၁မှ၄၄။	သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
၄၅။	ဝေဠုဝရွာ

မှတ်ချက်။ ။မြတ်စွာဘုရားသည် ဝါတော် ၂၀-အထိ အမြဲနေလေမရှိပဲ ထိုထိုမြို့ရွာသို့ လှည့်လည်ပြီး ဝါဆိုတော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် ဝါတော် ၂၀-အထိ အနိဗဒ္ဓဝါဟု ခေါ်၏။ ၂၁-ဝါမှ ၄၅-ဝါအထိ နောက်ပိုင်း ၂၅-ဝါအနက် ၂၄-ဝါကို သာဝတ္ထိပြည်၌သာ အမြဲဝါဆိုတော်မူသည်။ နောက်ဆုံးဝါကို ဝေဠုဝရွာ၌ ဝါကပ်တော်မူသည်။ ထို့ကြောင့် နိဗဒ္ဓဝါ ၂၅-ဝါဟုမှတ်။

ဗုဒ္ဓဝင် အခါတော်နေ့ ကဗျာများ

ဗျာဒိတ်ခံယူသောနေ့

သုမေဓာလောင်း၊ ကပ်ဟောင်းလွန်လေ၊
ဒီပင်္ကရာ၊ တံတားအနေ၊
ရွှေဗျာဒိတ်ပန်း၊ ဆင်မြန်းဆွတ်ချေ၊
ကဆုန်လ၊ ပုဏ္ဏဒိဝသေ။

သန္ဓေယူသောနေ့

နတ်ပြဿာဒ်ပေါင်း၊ ခွင့်တောင်းကြလေ၊
လောင်းတော်နတ်မင်း၊ သက်ဆင်းစုတေ၊
မယ်တော်ဝမ်းတိုက်၊ ကိန်းပိုက်သန္ဓေ၊
ဝါဆိုလ၊ ပုဏ္ဏဒိဝသေ။

ဖွားမြင်သောနေ့

သုဒ္ဓေါဒန၊ လောကကျက်သရေ၊
မာယာမယ်ဖွား၊ ထွတ်ဖျားမဟော၊
အောင်သံကြူးလို့၊ မိုးရှုးမြင်စေ၊
ကဆုန်လ၊ ပုဏ္ဏဒိဝသေ။

တောထွက်သောနေ့

နိမိတ်လေးဆင့်၊ ဘေးဖြင့်ထင်လေ၊
ယသော်ခင်လေး၊ ရင်သွေးရဝေ၊
မင့်ကွက်လို့၊ တောထွက်တုံချေ၊
ဝါဆိုလ၊ ပုဏ္ဏဒိဝသေ။

ဘုရားဖြစ်သောနေ့

ဗောဓိညောင်နန်း၊ အောင်ပန်းညောင်ရေ၊
သစ္စာဖွင့်ပွဲ၊ ဆင့်ကဲသရေ၊
ဂုဏ်ကိုးပါးနှင့်၊ ဘုရားဖြစ်ချေ၊
ကဆုန်လ၊ ပုဏ္ဏာဒိဝသေ။

ဓမ္မစကြာဟောသောနေ့

မိဂဒါဝတော၊ သာမောဖြိုင်ချေ၊
ပဥ္စဝဂ်အား၊ မြတ်ဖျားစိန္တေ၊
ဓမ္မစက်သုတ်၊ မြွက်ထုတ်လှစ်ချေ၊
ဝါဆိုလ၊ ပုဏ္ဏာဒိဝသေ။

တန်ခိုးပြာဋိဟာပြသောနေ့

ပြောင်လျှံသိန်းညီး၊ ရေမီးထွေထွေ၊
အံ့ဘွယ်ဖန်ဆင်း၊ ဘက်ကင်းသရေ၊
အမျိုးမျိုးပ၊ တန်ခိုးသင်္ချေ၊
ဝါဆိုလ၊ ပုဏ္ဏာဒိဝသေ။

ပရိနိဗ္ဗာန်စံတော်မူသောနေ့

ဗိုလ်လုအပေါင်း၊ သိန်းသောင်းကုဋေ၊
ချေချွတ်ပြီး၍၊ မဂ်ထီးလှူစေ၊
မလ္လာနယ်တွင်း၊ အင်ကြင်းရဝေ၊
ခန္ဓာငြိမ်း၊ ဇာတ်သိမ်းနိဗ္ဗူမြေ၊
ကဆုန်လ၊ ပုဏ္ဏာဒိဝသေ၊

ဗုဒ္ဓဝင် အခါနေ့ကဗျာများ ပြီး၏။

ကလေးများအတွက် ဗုဒ္ဓဝင်အကျဉ်းမှတ်ရန်

၁။ လူအမည်=သိဒ္ဓတ္ထ
၂။ ဘုရားဘွဲ့=ဂေါတမ
၃။ မိဘအမည်=သုဒ္ဓေါဒနမင်းနှင့် မာယာဒေဝီ
၄။ ကြင်ယာတော်=ယသော်ဓရာ(ဘဒ္ဒကစ္စာနာ)
၅။ ရင်သွေးတော်=ရာဟုလာ
၆။ ယောက်ဖတော်=ဒေဝဒတ်
၇။ မိထွေးတော်=ဂေါတမီ
၈။ နေပြည်တော်=ကပိလဝတ်ပြည်(သက္ကတိုင်း၊ မဇ္ဈိမဒေသ)
၉။ ဖွားရာဌာန=လုမ္ဗိနီဥယျာဉ်(ကပိလဝတ်နှင့်ဒေဝဒဟအကြား)
၁၀။ နန်းစံနှစ်=၁၃-နှစ်ကြာ(၁၆-နှစ်မှ ၂၉ အထိ)
၁၁။ နိမိတ်ကြီးများ=သူအို-သူနာ-သူသေ-ရဟန်း
၁၂။ ဗျာဒိတ်ခံယူသောဘဝ=သုမေဓာရသေ့ဘဝ
၁၃။ ဗျာဒိတ်ခံယူသောနေ့=ကဆုန်လပြည့်နေ့
၁၄။ ဗျာဒိတ်ပေးသောဘုရား=ဒီပင်္ကရာမြတ်စွာဘုရား
၁၅။ ပါရမီဖြည့်ဘက်=သုမိတ္တာအမျိုးသမီး(ယသော်ဓရာအလောင်း)
၁၆။ ပါရမီဖြည့်ရာကာလ=လေးသင်္ချေနှင့်ကမ္ဘာတသိန်း
(သုမေဓာဘဝမှ ဝေဿန္တရာဘဝအထိ)
၁၇။ ပါရမီဖြည့်ရခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက်=သတ္တဝါများအကျိုး ဆောင်ရွက်ရန်
၁၈။ ဒုက္ကရစရိယာကျင့်ရသောနှစ်=၆-နှစ်ကြာ(၉၇-မှ ၁၀၃ အထိ)
၁၉။ ဒုက္ကရစရိယာကျင့်သည့်နေရာ=ဥရုဝေဠတော
၂၀။ ဘုရားဖြစ်ချိန်သက်တော်=၃၅နှစ်အရွယ်
၂၁။ ဘုရားပွင့်ရာသက်တမ်း=၁၀၀-တန်း
၂၂။ အလုပ်အကျွေး=ပဉ္စဝဂ္ဂီငါးဦး(ဒုက္ကရစရိယာကျင့်ခိုက်)
၂၃။ တရားဦးဟောသည့်နေရာ=ဗာရာဏသီ မိဂဒါဝုန်တော
၂၄။ ပထမဆုံးသာဝက=ပဉ္စဝဂ္ဂီငါးဦး

၂၅။ နောက်ဆုံးကျတ်သောသာဝက=သုဘဒ္ဒပရိဗိုဇ်
၂၆။ လက်ျာရံအဂ္ဂသာဝက=အရှင်သာရိပုတ္တရာ
၂၇။ လက်ဝဲရံအဂ္ဂသာဝက=အရှင်မောဂ္ဂလာန်
၂၈။ အဆုံးအမသာသနာ=ပရိယတ္တိ-ပဋိပတ္တိ-ပဋိဝေဓ
၂၉။ ကျင့်စဉ်သိက္ခာ=သီလ-သမာဓိ-ပညာ
၃၀။ ချမှတ်သောလမ်းစဉ်=မဇ္ဈိမပဋိပဒါ(မဂ္ဂင်လမ်းစဉ်)
၃၁။ သန္ဓေယူသောနေ့=မဟာသက္ကရာဇ် ၆၇၊ ဝါဆိုလပြည့်
ကြာသပတေးနေ့
၃၂။ ဖွားမြင်သောနေ့=မဟာသက္ကရာဇ် ၆၈၊ ကဆုန်လပြည့်
သောကြာနေ့
၃၃။ တောထွက်သောနေ့=မဟာသက္ကရာဇ် ၉၇၊ ဝါဆိုလပြည့်
တနင်းလာနေ့
၃၄။ ဘုရားဖြစ်သောနေ့=မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃၊ ကဆုန်လပြည့်
ဗုဒ္ဓဟူးနေ့
၃၅။ ဓမ္မစကြာဟောသောနေ့=မဟာသက္ကရာဇ် ၁၀၃၊ ဝါဆိုလပြည့်
စနေနေ့
၃၆။ ပရိနိဗ္ဗာန်စံသောနေ့=မဟာသက္ကရာဇ် ၁၄၈၊ ကဆုန်လပြည့်
အင်္ဂါနေ့
၃၇။ တေဇောဓာတ်လောင်သောနေ့=၁၄၈-ခု၊ ကဆုန်လဆုတ် ၁၂-
တနင်္ဂနွေနေ့

ဗုဒ္ဓဝင်အကျဉ်းချုပ်ပြီး၏။
ဗုဒ္ဓဝင်သင်တန်း ပို့ချချက် ပြီး၏။

အခန်း — ၃

ငါးပါးသီလ သင်တန်းပို့ချချက်

ငါးပါးသီလ ဆိုရိုးနှင့် အဓိပ္ပာယ်များ

၁။ ကန်တော့ရန်

ဩကာသ ဩကာသ ဩကာသ၊ ကာယကံ ဝစီကံ မနောကံ၊ သဗ္ဗ-ဒေါသ၊ ခပ်သိမ်းသော အပြစ်တို့ကို ပျောက်ပါစေခြင်းအကျိုးငှာ ပထမ ဒုတိယ တတိယ၊ တကြိမ် နှစ်ကြိမ် သုံးကြိမ်မြောက်အောင်၊ ဘုရားရတနာ တရားရတနာ သံဃာရတနာ ရတနာမြတ်သုံးပါးတို့ကို အရိုအသေ အလေး အမြတ် လက်အုပ်မိုး၍ ရှိခိုးပူဇော် ဖူးမြော်မာန်လျှော့ ကန်တော့ပါ၏ အရှင်ဘုရား။

၂။ ဆုတောင်းရန်

ကန်တော့ရသော အကျိုးအားကြောင့် အပါယ်လေးပါး၊ ကပ်သုံးပါး၊ ရပ်ပြစ်ရှစ်ပါး၊ ရန်သူမျိုးငါးပါး၊ ဝိပတ္တိတရားလေးပါး၊ ဗျသနတရား ငါးပါးတို့မှ၊ အခါခပ်သိမ်း ကင်းလွတ်ငြိမ်းသည်ဖြစ်၍ မဂ်တရား ဖိုလ်တရား နိဗ္ဗာန်တရားတော်မြတ်ကို ရပါလို၏ အရှင်ဘုရား။

မှတ်ချက်။ ။ဤဩကာသဆိုရိုးမှာ နိုင်ငံတော်သံဃမဟာနာယကအဖွဲ့က တပြည်လုံးအတွက် တစ်စံတည်းဖြစ်စေရန် ချမှတ်ထားသော ဆိုရိုးဖြစ်ပါသည်။

၃။ သရဏဂုံ သီလတောင်းရန်

အဟံ ဘန္တေ တိသရဏေန သဟ ပဉ္စသီလံ ဓမ္မံ ယာစာမိ၊ အနုဂ္ဂဟံ ကတွာ သီလံ ဒေထ မေ ဘန္တေ။

ဒုတိယမ္ပိ အဟံ ဘန္တေ....

တတိယမ္ပိ အဟံ ဘန္တေ....

(မြန်မာပြန်) အရှင်ဘုရား သရဏဂုံ သုံးပါးနှင့်တကွ ငါးပါးသီလ သိက္ခာပုဒ်တရားကို တပည့်တော်က တောင်းပါ၏၊ အရှင်ဘုရားတပည့်တော်ကို ငဲ့ညှာထောက်ထား ချီးမြှောက်သောအားဖြင့် ငါးပါးသီလ ပေးသနားတော်မူပါဘုရား။

သံဃာတော်–ယမဟံ ဝဒါမိ တံ ဝဒေထ။

လူအများ–အာမ ဘန္တေ။

၄။ ဘုရားရှိခိုးရန်

နမော တဿ ဘဂဝတော အရဟတော သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဿ။ (၃-ခေါက်ဆိုပါ။)

(မြန်မာပြန်) ဘဂဝါဂုဏ်ရှင် အရဟံဂုဏ်ရှင် သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓဂုဏ်ရှင်ဖြစ်တော်မူသော မြတ်စွာဘုရားအား ရှိခိုးပါ၏။

၅။ သရဏဂုံဆောက်တည်ရန်

ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ=ဘုရားကိုးကွယ်ပါ၏။

ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ=တရားကိုးကွယ်ပါ၏။

သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ=သံဃာကိုးကွယ်ပါ၏။

ဒုတိယမ္ပိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဒုတိယမ္ပိ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ ဒုတိယမ္ပိ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

တတိယမ္ပိ ဗုဒ္ဓံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ တတိယမ္ပိ ဓမ္မံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ၊ တတိယမ္ပိ သံဃံ သရဏံ ဂစ္ဆာမိ။

သံဃာတော်–တိသရဏဂမနံ ပရိပုဏ္ဏံ။

လူအများ–အာမ ဘန္တေ။

၆။ ငါးပါးသီလဆောက်တည်ရန်

၁။ ပါဏာတိပါတာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ=သူတပါးအသက်ကို မသတ်ပါဘုရား။

၂။ အဒိန္နာဒါနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ=သူတပါး ဥစ္စာကို မခိုးပါဘုရား။

၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ=ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းစွာမကျင့်ပါဘုရား။

၄။ မုသာဝါဒါ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ=လိမ်ညာ၍ မဟုတ်မမှန် မပြောပါဘုရား။

၅။ သုရာမေရယမဇ္ဇပ္ပမာဒဋ္ဌာနာ ဝေရမဏိသိက္ခာပဒံ သမာဒိယာမိ=မူးယစ်သေစာ မသောက်စားပါဘုရား။

သံဃာတော်—တိသရဏေန သဟ ပဉ္စသီလံ သာဓုကံ ကတွာ အပ္ပမာဒေန သမ္ပာဒေထ။

လူအများ—အာမဘန္တေ။

ငါးပါးသီလအဓိပ္ပာယ်

၁။ သူ့အသက်လဲ၊ မသတ်ပဲ၊ အမြဲရှောင်ကြဉ်မည်။

၂။ သူ့ဥစ္စာလဲ၊ မခိုးပဲ၊ အမြဲရှောင်ကြဉ်မည်။

၃။ ကာမဂုဏ်လဲ၊ မမှားပဲ၊ အမြဲရှောင်ကြဉ်မည်။

၄။ လိမ်ညာ၍လဲ၊ မပြောပဲ၊ အမြဲရှောင်ကြဉ်မည်။

၅။ သေအရက်လဲ၊ မသောက်ပဲ၊ အမြဲရှောင်ကြဉ်မည်။
[မူးယစ်ဆေးလဲ၊ မသုံးစွဲ၊ အမြဲရှောင်ကြဉ်မည်။]

ဩကာသရှင်းတမ်း

ဩကာသ ။ ။ရှိခိုးပါရစေ ကန်တော့ပါရစေဟု အခွင့်တောင်းခြင်းကို ဩကာသဟု ခေါ်သည်၊ လေးနက်စေလိုသောကြောင့် လည်းကောင်း၊ ထင်ရှားပွဲနှံ့စေလိုသောကြောင့် လည်းကောင်း ဩကာသကို သုံးကြိမ်ဆိုရပါသည်။

ကံသုံးပါး ။ ။ကိုယ်ဖြင့်ပြုသောအမှုကို ကာယကံ၊ နှုတ်ဖြင့်ပြောသောအမှုကို ဝစီကံ၊ စိတ်ဖြင့်ကြံသောအမှုကို မနောကံဟု ခေါ်သည်။

ရတနာ ။ ။နှစ်သက် မြတ်နိုးအပ်သောကြောင့် ရတနာဟုခေါ်ပါသည်။

ဘုရား ။ ။တရားဉာဏ် အလုံးစုံကို အကုန်အစင် သိမြင်တော်မူသောကြောင့် ဘုရားဟုခေါ်ပါသည်။

တရား ။ ။အပါယ်ဆင်းရဲ သံသရာဝဋ်ဆင်းရဲသို့ မကျရောက်အောင် ဆွဲဆောင်တတ်သောကြောင့် တရားဟုခေါ်ပါသည်။

သံဃာ ။ ။အယူသီလ တူမျှခြင်းဖြင့် ပေါင်းစုဖွဲ့စည်းထားသောကြောင့် သံဃာဟု ခေါ်ပါသည်။

အရိုအသေ ။ ။ကိုယ်၊ နှုတ်၊ စိတ် သုံးပါးတို့ဖြင့် ညွှတ်တွားကိုင်းရှိုင်းခြင်း။

အလေးအမြတ်။ ။ကာယအပေါ်မှာ စိတ်ပါပါနှင့် လေးစားမြတ်နိုးခြင်း။

ရှိခိုး ။ ။ရှိခိုးခြင်းမှာ ကိုယ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်း၊ နှုတ်ဖြင့်ရှိခိုးခြင်း။ စိတ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်းဟူ၍ သုံးမျိုးရှိသည်။ ကိုယ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်းဆိုသည်မှာ ရတနာသုံးပါး မိဘဆိုးဘွား ဆရာသမားတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို အာရုံပြု၍ ထိခြင်းငါးပါးဖြင့် ရှိခိုးခြင်းကို ခေါ်သည်။ နှုတ်ဖြင့်ရှိခိုးခြင်း ဆိုသည်မှာ ရတနာသုံးပါး၏ ဂုဏ်ပုဒ်များကို နှုတ်ဖြင့် ထုတ်ဖော်၍ ရွတ်ဆိုခြင်းကို ခေါ်ပါသည်။ စိတ်ဖြင့် ရှိခိုးခြင်းဆိုသည်မှာလဲ ရတနာသုံးပါးတို့၏ ဂုဏ်ကျေးဇူးကို စိတ်ထဲမှာ အဖန်တလဲလဲ အောက်မေ့ခြင်းကို ခေါ်ပါသည်။ [ခြေ၊ လက်၊ နဖူး၊ တတောင်၊ ဒူး–ထိငါးပါး]

ပူဇော် ။ ။ပစ္စည်းဖြင့်ပူဇော်ခြင်း၊ တရားဖြင့်ပူဇော်ခြင်း ၂-မျိုးရှိပါသည်။

ဖူးမြော် ။ ။ပကတိမျက်စိဖြင့် ဖူးမြော်ခြင်း၊ အသိဉာဏ်မျက်စိဖြင့် ဖူးမြော်ခြင်း ၂-မျိုးရှိပါသည်။

မာန်လျော့။ ။မိမိသန္တာန်၌ရှိသော မာန်မာနတရားများကို လျော့ချဖယ်ရှားခြင်း (ရတနာသုံးပါးကို မြင့်မြတ်ရာ၌ထားခြင်း)ကို မာန်လျော့သည်ဟု ခေါ်ပါသည်။ မာန်လျော့ခြင်းကို နိဝါတ မင်္ဂလာဟု မှတ်ပါ။

ကန်တော့ ။ ။အပြစ်ရှိက ခွင့်လွှတ်တော်မူပါဟု ဝန်ချတောင်းပန်ခြင်းကို ကန်တော့သည်ဟု ခေါ်သည်။ အပြစ်ရှိ၍ ကန်တော့ခြင်း၊ ကုသိုလ်ရလို၍ ကန်တော့ခြင်းဟု ၂-မျိုးရှိသည်။ (ကန်တော့ဆိုသည်မှာ အကုသိုလ်ကို ကန်ကျော်၍ ကုသိုလ်ကို တော့ယူခြင်းကို ဆိုလိုသည်)

ခင်ပွန်းကြီး(ကျေးဇူးရှင်)၁၀-ပါး

ဩကာသ ကန်တော့ခန်းနှင့်ဆက်နွယ်၍ မပြစ်မှားသင့် မပြစ်မှား ထိုက်သော ခင်ပွန်းကြီးဆယ်ပါးခေါ် ကျေးဇူးရှင်ဆယ်ပါးကို သိထား သင့်၏။ မင်းဘူး ဦးဩဘာသ၏ ဝေမိယဇာတ်တော်ကြီး မြန်မာပြန်၌ ပြဆိုထားသည်။

၁။ မြတ်စွာဘုရား ၂။ ပစ္စေကဗုဒ္ဓါ

၃။ ရဟန္တာပုဂ္ဂိုလ် ၄။ လက်ဝဲရံ လက်ယာရံအဂ္ဂသာဝက

၅။ အမိ ၆။ အဖ

၇။ အရွယ်ကြီးခြင်း၊ အမျိုးမြတ်ခြင်း၊ ပညာကြီးခြင်း၊ သီလသမာဓိ ရှိခြင်းစသော ဂုဏ်တို့ကြောင့်(အလေးအမြတ်ပြုအပ်သူ)။

၈။ ဆုံးမသွန်သင်သူ ၉။ ပေးကမ်းဘူးသူ

၁၀။ တရားဟောပုဂ္ဂိုလ်

မှတ်ချက်။ ။ဤပုဂ္ဂိုလ်တို့ကို ကာယကံ, ဝစီကံ, မနောကံတို့ဖြင့် ပြစ်မှားခဲ့သော် ဒဏ်ဆယ်ပါး တပါးပါးခံရတတ်သည်၊ ဒဏ်ဆယ်ပါး သရုပ်ကို ဓမ္မပဒ ဒဏ္ဍဝဂ် ရှင်မောဂ္ဂလ္လာန်ဝတ္ထု၌ ဟောထားသည်။

ဒဏ် ၁၀-ပါး

၁။ ဥစ္စာပျက်စီးခြင်း။ ၂။ ဆွေမျိုးပျက်စီးခြင်း

၃။ ကိုယ်ခန္ဓာပျက်စီးခြင်း။ ၄။ ရူးခြင်း

၅။ နူခြင်း။ ၆။ အစွပ်စွဲခံရခြင်း

၇။ မီးလောင်ခံရခြင်း။ ၈။ ဖျားနာခြင်း

၉။ ဒဏ်ထားခံရခြင်း။ ၁၀။ တရားရှုံးခြင်း

ဥစ္စာ,ဆွေ,ကိုယ်၊ ပျက်ပြို့ရူးနူ၊
သူကစွပ်စွဲ၊ မီးစွဲနာဖျား၊
ဒဏ်ထားရှုံးမှတ်၊ ဤဆယ်ရပ်၊
သူမြတ်ပြစ်မှားဒဏ်။

ဓမ္မပဒလာ ဂါထာများ

၁။ ယော ဒဏ္ဍေန အဒဏ္ဍေသု၊ အပ္ပဒုဋ္ဌေသု ဒုဿတိ။
ဒသန္န မညတရံ ဌာနံ၊ ခိပ္ပမေဝ နိဂစ္ဆတိ။

၂။ ဝေဒနံ ဖရုသံ ဇာနိံ၊ သရီရဿ ဝ ဘေဒနံ။
ဂရုကံ ဝါပိ အာဗာဓံ၊ စိတ္တက္ခေပံ ဝ ပါပုဏေ။

၃။ ရာဇတော ဝါ ဥပသဂ္ဂံ၊ အဗ္ဘက္ခာနံ ဝ ဒါရုဏံ။
ပရိက္ခယံ ဝ ဉာတီနံ၊ ဘောဂါနံ ဝ ပဘင်္ဂုရံ။

၄။ အထ ဝါဿ အဂါရာနိ၊ အဂ္ဂိ ဍဟတိ ပါဝကော။
ကာယဿ ဘေဒါ ဒုပ္ပညော၊ နိရယံ သောပပဇ္ဇတိ။

[ဓမ္မပဒဋ္ဌ၊ ၂၊ ၄၄]

မဃဒေဝလင်္ကာ

ဝေဒနာကြီးမား၊ လျှော့ပါးစည်းစိမ်၊ နေအိမ်မီးလောင်၊ ကုန်အောင်ကျွမ်းသက်၊ ကျိုးပျက်အင်္ဂါ၊ နူနာစိတ်ဖောက်၊ ကျရောက်မင်းဒဏ်၊ မမှန်စွပ်စွဲ၊ ပြိုကွဲမျိုးဆွေ၊ ရွှေငွေကျွန်နွား၊ ယွင်းဖောက်ပြားသား၊ ဆယ်ပါးမျက်မှောက်၊ ဒဏ်ကြီးရောက်၍၊ နောက်ဘဝ်အမြဲ၊ သေဖောက်လဲသော်၊ ငရဲကြီးစွာ၊ လားတို့ရာ၏။

(ပုဒ်ရေ ၂၅၇)

အပါယ်လေးပါး

ချမ်းသာကင်း၍ ကုသိုလ်ကောင်းမှု ပြုခွင့်မရသောအရပ်ကို အပါယ် ဟုခေါ်သည်။ (အပါယ=အပ+အယ၊ အယ=ချမ်းသာ+အပ=ကင်းခြင်း)

၁။ ငရဲ=ချမ်းသာသုခ ဝေးကွာ၍ ဒုက္ခအတိပြီးသော ဘုံဌာန၊

၂။ တိရစ္ဆာန်=မဂ်ဖိုလ်မကပ် ထောင့်ဖြတ်ဖီလာ သွားတတ်သော သတ္တဝါ။

၃။ ပြိတ္တာ=ချမ်းသာအပေါင်းမှ ဝေးကွာသောသတ္တဝါ။
၄။ အသုရကာယ်=နတ်များကဲ့သို့ မရဲရင့် မတင့်တယ် မတောက်ပ သော သတ္တဝါ။

* လောဘစိတ်နှင့်၊ သေခဲ့လျှင်၊ ပြိတ္တာဘုံသို့ဝင်၊
* ဒေါသကြီးလျှင်၊ ပါယ်ငရဲ၊ ဖြစ်ရအမှန်ပဲ၊
* မောဟစိတ်နှဲ့၊ သေခဲ့ပြန်၊ ဖြစ်ရတိရစ္ဆာန်၊
* ဆိုးသွမ်းလေဟန်၊ စိတ်သုံးမျိုး၊ စွန့်ခွါပယ်လို့ချိုး။

ကပ်သုံးပါး

ပျက်စီးခြင်းကို ပါဠိလို ကပ္ပခေါ်သည်။ မြန်မာလို ကပ်ဟု သုံးနှုန်းသည်။

၁။ ဒုဗ္ဘိက္ခန္တရကပ်=ငတ်မွတ်ဘေးကြောင့် ပျက်စီးခြင်း။
၂။ သတ္ထန္တရကပ်=လက်နက်ဘေးကြောင့် ပျက်စီးခြင်း။
၃။ ရောဂန္တရကပ်=ရောဂါဘေးကြောင့် ပျက်စီးခြင်း။

* လောဘကြီးက၊ ငတ်မွတ်ရ၊ ဒုက္ခကပ်ကြီးဆိုက်။
* ဒေါသကြီးက၊ သတ်ဖြတ်ကြ၊ သတ္တကပ်ကြီးဆိုက်။
* မောဟကြီးက၊ ရောဂါထ၊ နာရ ကပ်ကြီးဆိုက်။

ရပ်ပြစ်ရှစ်ပါး

၁။ ငရဲ	၂။ တိရစ္ဆာန်
၃။ ပြိတ္တာ	၄။ အသညသတ်နှင့် အရူပဗြဟ္မာ
၅။ ပစ္စန္တရစအရပ်	၆။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ
၇။ ဉာဏ်ပညာမရှိသူ	၈။ ဘုရား မပွင့်ရာအခါ၌ လူဖြစ်ရခြင်း၊

[အံ၊၃၊၆၀]

မှတ်ချက်။ ။မဂ် ဖိုလ် နိဗ္ဗာန် မရနိုင်သည်ကိုစွဲ၍ ရပ်ပြစ်ရှစ်ပါးဟု ခေါ်သည်။

ရန်သူမျိုးငါးပါး။ ။ရေ၊ မီး၊ မင်း၊ သူခိုး၊ အမွေခံအမွေဆိုး။

ဝိပတ္တိတရားလေးပါး

၁။ ဂတိဝိပတ္တိ=အပါယ်ဘုံ၌ ဖြစ်ရခြင်း၊

၂။ ဥပဓိဝိပတ္တိ=ရုပ်ဆင်းအင်္ဂါချို့တဲ့ခြင်း၊

၃။ ကာလဝိပတ္တိ=တရားမစောင့်သူတို့၏ လက်ထက်၌ ဖြစ်ရခြင်း၊

၄။ ပယောဂဝိပတ္တိ=အကုသိုလ် တရားကိုသာ အားထုတ်၍ အကျင့်ပျက်စီးခြင်း၊

မှတ်ချက်။ ။ဖောက်ပြန်ချွတ်ယွင်းခြင်းကို ဝိပတ္တိဟုခေါ်သည်။

ဗျသနတရားငါးပါး

၁။ ဉာတိဗျသန=ဆွေမျိုးပျက်စီးခြင်း၊

၂။ ဘောဂဗျသန=စည်းစိမ်ပျက်စီးခြင်း၊

၃။ ရောဂဗျသန=ရောဂါနှိပ်စက်၍ ပျက်စီးခြင်း၊

၄။ ဒိဋ္ဌိဗျသန=အယူလွဲမှား၍ ပျက်စီးခြင်း၊

၅။ သီလဗျသန=အကျင့်သီလ ပျက်စီးခြင်း၊ (ပျက်စီးခြင်းကို ဗျသနခေါ်သည်)

* ဆွေမျိုး,ဥစ္စာ၊ ရောဂါ, အယူ၊ အကျင့်ဟူ၊ ပျက်မှုငါး၀ ဗျသန။

မဂ်။ ။နိဗ္ဗာန်သို့ ရောက်ကြောင်းဖြစ်သော တရားလမ်းကို မဂ်ဟုခေါ် သည်။

ဖိုလ်။ ။မဂ်၏အကျိုးတရားကို ဖိုလ်ဟုခေါ်သည်။

နိဗ္ဗာန်။ ။ရာဂ ဒေါသ မောဟတို့၏ကင်းရာ ငြိမ်းအေးမှု ဓာတ်သဘောကို နိဗ္ဗာန်ဟုခေါ်သည်။

ဩကာသနှင့် အဟံဘန္တေ

ဩကာသဘုရားရှိခိုးဆိုရိုးသည် အလွန်ရှေးကျသော ဆိုရိုးဖြစ်၍ ဗုဒ္ဓဘာသာဝင်တို့အဖို့ ကျေးဇူးအထူးများလှပေသည်၊ ပုဂံခေတ်က ရှင်အရဟံ ရေးသားချီးမြှင့်သော ဆိုရိုးဖြစ်ကြောင်း အများကပင် လက်ခံယုံကြည်ထားကြသည်၊ ဩကာသအဓိပ္ပါယ်နှင့် သမိုင်းကြောင်းကို အတွဲ ၁၅-မြန်မာစွယ်စုံကျမ်းတွင် ရှင်းပြထားသည်၊ ကြည့်ရှုပါ၊ ယဉ်ကျေးမှု အခြေခံအုတ်မြစ်ခိုင်မာ တောင့်တင်းသော ရှေးရိုးဩကာသ၏ ကျေးဇူးကို ဥပေက္ခာပြု၍ အဆန်းမထွင်ကြပါရန် တောင်းပန်ပါ၏။

အဟံဘန္တေဟူသော သီလတောင်းပါဠိကို အင်းဝခေတ် သာလွန်မင်းတရားလက်ထက် ခေမကူးဆရာတော်ဟုတွင်သော သာတောင်ဖီလာဆရာတော်က ရေးသားခဲ့ကြောင်း ဆရာစဉ်ဆက် အမိန့်ရှိ၍ သိရသည်။

နမောတဿအဓိပ္ပါယ်

ဘုရားကို ရိုသေလေးစားခြင်း၊ အစဉ်အလာကို ထိန်းသိမ်းခြင်းအနေဖြင့် နမောတဿကို သုံးခေါက်ရွတ်ဆိုရသည်၊ ဗုဒ္ဓဘာသာတရားနယ်ပယ်၌ ဤနမောတဿသည် အတိုဆုံးနှင့် အတင့်ကျယ်ဆုံးသောဘုရားရှိခိုးဖြစ်သည်၊ နမောတဿ ဘုရားရှိခိုးတွင် "ဘဂဝါ၊ အရဟံ၊ သမ္မာသမ္ဗုဒ္ဓ" ဟူသော ဂုဏ်တော်ကြီးသုံးပါး ပါရှိနေသည်ကို သတိပြုရပါမည်။ ဤနမောတဿကို ဂါထာလော စုဏ္ဏိယလောဟု မေးခဲ့သော်.... လောကီဆန်းကျမ်းကို မငဲ့သော ၅-ပါဒရှိ ဂါထာဖြစ်ကြောင်း သံယုတ်ဋီကာဆရာက နှာ၊ ၂၅၄ ၌ ရှင်းပြထားသည်။

နမောတဿဖြင့် ရှိခိုးရာ၌ ပါဠိစာပေတွင် "တိက္ခတ္တုံ ဥဒါနံ ဥဒါနေသိ" ဟူသော စကား ၂-ရပ်တွဲလျက် အမြဲပါသောကြောင့် ထူးခြားချက် ၂-ရပ်ရှိကြောင်း မှတ်သားထားရပါမည်။ သုံးကြိမ်ရွတ်လေ့ ရှိသော ဘုရားရှိခိုး ဥဒါန်းတင်ဘုရားရှိခိုးဟု မှတ်သားပါ။

နမော တဿ ရွတ်ဆိုရှိခိုးသူများ

၁။	မဟိန္ဒမင်းကြီး	ဓမ္မပဒဋ္ဌကထာ၊ ၆၄
၂။	သိကြားမင်း	သုတ်မဟာဝါပါဠိ၊ ၂၃၀
၃။	ကောသလမင်း	မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိ၊ပိယဇာတိကသုတ်၊ ၃၁၄
၄။	အာရာမဒဏ္ဍပုဏ္ဏား	အင်္ဂုတ္တိုရ် ဒုကနိပါတ်၊သမစိတ္တဝဂ်၊ ၆၈
၅။	ကာရဏပါလီပုဏ္ဏား	အင်္ဂုတ္တိုရ်ပဥ္စကနိပါတ်၊ ကာရဏပါလီသုတ်၊ ၂၀၀
၆။	ဇာဏုဿောဏိပုဏ္ဏား	မူလပဏ္ဏာသပါဠိ၊ စူဠဟတ္ထိပဒေါပမသုတ်၊ ၂၅၁
၇။	ဓနဉ္စာနီပုဏ္ဏေးမ	သံ၊ ၁၊၁၆၂-မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသ၊ သင်္ဂါရဝသုတ်၊ ၄၂၄
၈။	ဗြဟ္မာယုပုဏ္ဏား	မဇ္ဈိမပဏ္ဏာသပါဠိ၊ ဗြဟ္မာယုသုတ်၊ ၃၄၁။

*မဟိန္ဒမင်း၊ သိကြားမင်းနှင့်၊ မင်းကောသလ၊
ဗြဟ္မဏကား၊ အာရာမဒဏ်၊ ကာရဏ်ပါလီ၊
ဇာနိဇာဏု၊ ဗြဟ္မာယုတို့၊ ဥဒါန်းသဘော၊
ဤသို့ဟော၊ နမောတဿရွှစ်။

သရဏဂုံနှင့်စပ်၍သိဖွယ်များ

ဗုဒ္ဓဘာသာ ဟုတ်သည် မဟုတ်သည်ကို သရဏဂုံနှင့် တိုင်းတာရသည်။ သရဏဂုံတည်မှ ဗုဒ္ဓဘာသာခေါ်ရသည် သရဏဂုံနှင့်စပ်၍ အောက်ပါ ၇-ချက်ကို သိထားသင့်သည်။

၁။ ဘုရား၊ တရား၊ သံဃာ ရတနာသုံးပါးသည် သရဏ (ကိုးကွယ်ရာ) မည်၏။

၂။ ရတနာသုံးပါးကို မှီခိုဆည်းကပ်လိုသော ကုသိုလ်စိတ်သည် သရဏဂုံမည်၏။

၃။ ထိုကုသိုလ်စိတ်နှင့် ပြည့်စုံသူကို သရဏဂုံတည်သူဟု ဆိုရသည်။

၄။ သရဏဂုံသည် လောကီသရဏဂုံ, လောကုတ္တရာသရဏဂုံ ဟူ၍ ၂-မျိုးရှိသည်။

၅။ သုဂတိဘဝသို့ရောက်ခြင်း၊ စည်းစိမ်ဥစ္စာရခြင်းသည် လောကီသရဏဂုံအကျိုးမည်၏၊ ဖိုလ်လေးပါးကိုရခြင်းသည် လောကုတ္တရာသရဏဂုံ အကျိုးမည်၏။

၆။ မသိခြင်း၊ ယုံမှားခြင်း၊ လွဲမှားသော မိစ္ဆာဉာဏ်တို့ကြောင့် လောကီသရဏဂုံသာ ညစ်နွမ်းနိုင်သည်။ လောကုတ္တရာသရဏဂုံကား ညစ်နွမ်းရိုးမရှိ။

၇။ လောကီသရဏဂုံသည် အယူတပါးပြောင်းလွဲသောအခါ သေလွန်သောအခါတို့၌ ပျက်စီးသည်။ လောကုတ္တရာသရဏဂုံကား ပျက်စီးရိုးမရှိ၊ မပျက်စီး။

လောကီသရဏဂုံ အပြား ၄-ပါး

၁။ အတ္တသန္နိယျာတန သရဏဂုံ=မိမိကိုယ်ကိုယ် ရတနာသုံးပါးအား ကောင်းစွာအပ်နှံခြင်း။

၂။ တပ္ပရာယဏ သရဏဂုံ = ရတနာသုံးပါးကို မှီခိုအားထားခြင်း (အာဠဝက)။

၃။ သိဿ ဘာဝူပ ဂမန သရဏဂုံ=ရတနာသုံးပါး၏တပည့် ခံယူခြင်း (မဟာကဿပ)။

၄။ ပဏိပါတ သရဏဂုံ = ရတနာသုံးပါးကို ရိုသေစွာ ရှိခိုးခြင်း (ဗြဟ္မာယုပုဏ္ဏား)။

သုံးပုံတစ်ချိုးကျမ်းဆောင်ပုဒ်

ကိုယ်ကိုဆောင်လျှင်း၊ လည်းလျှောင်းခြင်းနှင့်၊ ဝပ်စင်းရိုကျိုး၊ ရှိခိုးတုံငြား၊ တပည့်သားအဖြစ်၊ စင်စစ်သရဏဂုံ၊ ဤလေးစုံကို၊ ယုံလေအမြဲ၊ သက်လုံးစွဲ။

အပဒါန်ကျမ်းလာ သရဏဂုံအပြား(၈)ပါး

ဒေသပူဇာ၊ ပညာထက်ငြား၊ နတ်များစောင့်လာ၊
ဥစ္စာပေါကြွယ်၊ နူနယ်လှပ၊ လူကချစ်ခင်၊ မိတ်လျှင်မြဲတုံ၊
ဂုဏ်သတင်းတက်၊ ဤရှစ်ချက်၊ မပျက်သရဏဂုံ
အကျိုးတည်း။

မှတ်ချက်။ ။လောကီသရဏဂုံအကျိုးဟု မှတ်ပါ။

ငါးပါးသီလ အကျိုး၊ အပြစ်ပြ ကဗျာများ

၁။ သူ့သက်သတ်ဖြတ်၊ သက်တိုလတ်၊ မသတ် အသက်ရှည်။

၂။ ခိုးသူငတ်မွဲ၊ မခိုးပဲ၊ အမြဲချမ်းသာမည်။

၃။ သူ့သားသမီး၊ ဖျက်ဆီးနှဝ်၊ ဖြစ်မြဲနပုံး၊ လူဖြစ်ရှုံး၍၊ အဆုံးရှောင်ရန်၊ အကျိုးပြန်၊ ကောန်ရနိုင်သည်။

၄။ လိမ်ပြောသူများ၊ စကားမအောင်၊ ပုပ်ဟောင်ပါးစပ်၊ မွေးလတ်သမီး၊ ရှက်ဖွယ်ကြီးမို့၊ အပြီးရှောင်ရန်၊ အကျိုးပြန်၊ ကောန်ရနိုင်သည်။

၅။ သောက်စားမူးယစ်၊ အရူးဖြစ်ပြန်၊ သိဉာဏ်ထိုင်းမှိုင်း၊ လူတိုင်းစက်ဆုပ်၊ အယုတ်ရှောင်ရန်၊ အကျိုးပြန်၊ ကောန်ရနိုင်သည်။

* ငါးပါးသီလ၊ လုံခြုံက၊ မုချ အပါယ်လွတ်နိုင်သည်။

* ငါးပါးသီလ၊ မလုံက၊ မုချ အပါယ်လားနိုင်သည်။

သီလမရှိသူ၏ အပြစ်ငါးပါး

စည်းစိမ်ပျက်လျင်း၊ သတင်းဆိုးနှံ့၊ ကြောက်ရွံ့ပရိသာ၊ သေခါတွေဝေ၊ သေငရဲလား၊ ပြစ်ငါးပါး၊ မှတ်သားဒုဿီလ။

သီလရှိသူ၏အကျိုးငါးပါး

စည်းစိမ်ရလျင်း၊ သတင်းကောင်းပျံ့၊ မရွံ့ပရိသာ၊ သေခါမတွေ၊ သေနတ်ရွာလား၊ ကျိုးငါးပါး၊ မှတ်သားသီလဝန္တ။

ငါးပါးသီလ၏ ဝိသေသအမည်များ

၁။ လူမှန်လျှင် လိုက်နာကျင့်သုံးရမည့် ဓမ္မတာတရား ဖြစ်သော ကြောင့် ဓမ္မတာသီလ။

၂။ သူတော်ကောင်းတို့အလေးဂရုထား၍ ကျင့်သုံးအပ်သောကြောင့် ဂရုဓမ္မသီလ။

၃။ စကြာဝတေးမင်းတို့ ဓမ္မသတ်သဖွယ် အုပ်ချုပ် ကျင့်သုံးသော ကြောင့် စက္ကဝတ္တိဓမ္မသတ်။

၄။ ကုရုတိုင်းနေလူတို့ ကျင့်သုံးသောသီလဖြစ်၍ ကုရုဓမ္မသီလ။

၅။ လူပုဂ္ဂိုလ်တို့၏ ကိုယ်ကျင့်တရားဖြစ်သောကြောင့် ဂဟဋ္ဌသီလ။

၆။ အရေအတွက် ငါးပါးရှိသောကြောင့် ပဉ္စသီငါးပါး။

၇။ လူတို့အမြဲနိစ္စ စောင့်သုံးအပ်သောကြောင့် နိစ္စသီလ။

၈။ မြတ်စွာဘုရားကိုယ်တိုင် တားမြစ်အပ်သော သီလဖြစ်၍ ဝါရိတ္တ သီလ။

၉။ အရိယာပုဂ္ဂိုလ်တို့ နှစ်သက်မြတ်နိုးအပ်သောကြောင့် အရိယာ-ကန္တသီလ။

၁၀။ ကျင့်သုံးအပ် ကျင့်သုံးသင့် ကျင့်သုံးထိုက်သောကြောင့် သိက္ခာ-ပဒသီလ။

ဆောင်ပုဒ်

မမွတာမေ်၊ ဂရုမေ်နှင့်၊ မေ့သတ်ချက်ချာ၊ စကြာစိုးပြု၊ ကုရုမေ့၊ ဂဟာဠနှင့်၊ ငါးဝပဋ္ဌသိ၊ ဂုဏ်ရည်နိစ္စ၊ ဝါရိတ္တနှင့်၊ အရိယကန်၊ ငါးတန်မယုတ်၊ သိက္ခာပုဒ်၊ သမုတ်ဤဆယ်မည်။

ငါးပါးသီလနှင့်မြောက်ကျွန်းနေလူများ

ဥတ္တရကုရုခေါ်သော မြောက်ကျွန်း၌နေထိုင်ကြသည့် လူတို့သည် အမြဲနိစ္စ ငါးပါးသီလကို လုံခြုံကြသည်။ ယင်း ငါးပါးသီလ လုံခြုံသူတို့၏မမွတာသိဒ္ဓိကြောင့် အောက်ပါဝိသေသအကျိုးထူးများကို ခံစားကြရသည်။

(၁) အိုးအိမ်တိုက်တာ (နေစရာအတွက်) အထူး ဆောက်နေဖွယ်မလို၊ သစ်ပင်များက နေထိုင်မှုအတွက် ကိစ္စပြီးစေသည်။

(၂) မြောက်ကျွန်းနေလူတို့မှာ ရှည်ခြင်း ပုခြင်းစသော အပြစ်မျိုးကင်းသည်၊ လုံးရပ်သဏ္ဌာန်နှင့် ပြည့်စုံ၍ ကိုယ်လုံး ကိုယ်ဖန် အရပ်အမောင်း တူညီကြသည်။

(၃) ဇရာရောဂါ အနှိပ်အစက် မခံရ၍ ဆံဖြူခြင်း သွားကျိုးခြင်း အရေတွန့်ခြင်း၊ အင်အားကုန်ခမ်းခြင်းမရှိ။

(၄) အသက်မွေးဝမ်းကျောင်းအတွက် အာဟာရပရိယေသန ဒုက္ခကင်းသည်။

(၅) မှက် ခြင် ယင် ကြမ်းပိုးစသော သတ္တဝါကိုက်ခဲမှုမခံရ။

(၆) စားသောက်မှုအတွက် ဝယ်ရ၊ သွားရ၊ ချက်ရသော ဒုက္ခမျိုးကင်းသည်၊ အခွံမပါ ဖွဲကင်းသောသလေးဆန်ကို အာဟာရအဖြစ် သုံးဆောင်ရသည်၊ ပကတိတင်းမီးဖြင့် ချက်မနေရ၊ ဇောတိကမည်သော ရတနာကျောက်တုံးပေါ် တင်လိုက်လျှင် ချက်ပြီးဖြစ်၏၊ ဟင်းနှင့်ဟင်းလျာအတွက် သီးခြားစီမံနေစရာမလို၊ စားလိုသူက အချဉ်တမ်းတလျှင် အချဉ်အရသာ ပေါ်လာ၏၊ အချိုတမ်းတလျှင် အချိုအရသာပေါ်လာ၏။

(၇) အသက်မွေးပြုပါ အာဟာရကို မှီဝဲသောကြောင့် နူနာ ပွေး ညှင်း တင်းတိပ်နာ ချောင်းဆိုးပန်းနာ၊ မြစ်ချောက်နာ၊ အရူး ရောဂါနှင့် အိုနာများကင်းသည်။

(၈) မြောက်ကျွန်းနေလူတို့အချင်းချင်း မနာလိုဝန်တိုစိတ်ကင်းကြ သည်။

(၉) ရာသီဥတုမျှတသည်။ အပူလွန်ကဲမှု၊ အအေးလွန်ကဲမှုရာသီဒဏ် မခံရ။

(၁၀) မြောက်ကျွန်း၌ တန်ခိုးကြီးသော ဘုရားပစ္စေကဗုဒ္ဓါတို့ ဆွမ်း ခံ ကြွမြဲမွေတာဖြစ်၍ ထူးခြားသည်။

(၁၁) မြောက်ကျွန်း၌ ကုန်းသူ၊ ကွသူ၊ ကောက်သူ၊ ကွေးသူ၊ ခွင်သူ၊ လေငန်းဆွဲသူ၊ အင်္ဂါချို့တဲ့သူ၊ ဣန္ဒြေချို့တဲ့သူမရှိ။

(၁၂) အမျိုးသမီးများ ၆-ပြစ်ကင်း၍ အရုပ်ဆိုးသူမရှိ၊၁၆-နှစ်အရွယ် ထင်မှတ်ရသည်။အမျိုးသားများ ၂၅-နှစ်အရွယ်မှာတည်သည်။

(၁၃) သားငယ်သမီးငယ်များက မိဘတို့ကို နားပူနားဆာမလုပ်ကြ၊ တွယ်ကပ်မနေ။

(၁၄) မြောက်ကျွန်းနေလူတို့ ကာမဂုဏ်ကိစ္စ တသက်လုံးမှာ (၇)ရက် သာ ခံစားသည်။

(၁၅) ကိုယ်ဝန်တည်ရခြင်းဒုက္ခ၊ လွယ်ရခြင်းဒုက္ခ၊ ဖွားရခြင်းဒုက္ခမှ ကင်းသည်။

(၁၆) မိဘတို့က ရင်သွေးငယ်အတွက် ကြောင့်ကြစိုက်နေဖွယ်မလို၊ ကလေးများ ဆော့ကစားရာ အိပ်ပျော်ရာမှာထား၍ လိုရာသွား နိုင်သည် တွေ့သူက အစာကျွေးနို့တိုက်သည်။ ကလေးများကံ ကြောင့် လက်ညှိုးမှ နို့ထွက်သည်။

(၁၇) အဝတ်အတွက်ပူစရာမလို၊ ပဒေသာပင်မှရသည်။

(၁၈) ရေချိုးသည့်အခါ စုပေါင်းရေချိုးကြသည်၊ အဝတ်ကိုစုပုံထားသည်။ ပထမရေချိုးပြီးသူက အပေါ်ဆုံးမှအဝတ်ကို ယူဝတ်သည်။ ငါ့ဟာ သူ့ဟာ ငြင်းခုံမှုမရှိ။

(၁၉) သေသူအတွက် ကျန်ရစ်သူများ ပူဆွေးသောကမဖြစ်၊ မငိုကြွေး။

(၂၀) အပုပ်နံ့မရှိ၊ သုသာန်သင်္ချိုင်း ထားစရာမလို၊ သေသူ၏ ရုပ်ကလာပ်ကို အဝတ်ဖြင့်ထုပ်ပတ်၍ ချထားရသည်။ ကုသိုလ်ကံအဟုန်ကြောင့် ဖြစ်ပေါ်လာသော ငှက်ကြီးများက တခြားကျွန်းသို့ ယူဆောင်သွားကြသည်။

(၂၁) သေပြီးနောက် နတ်ပြည်ရောက်သည်။ ငရဲ တိရစ္ဆာန် ပြိတ္တာ မဖြစ်။

(၂၂) အနှစ် တထောင်သက်တမ်းမြဲသည်။

(သာရတ္ထဒီပနီဋီကာ၊ ပ၊၂၇၄)

ပါဠိဘာသာဖြင့်ရွတ်ဆိုရခြင်း၏ရည်ရွယ်ချက်

သီလခံယူခြင်း၊ ဘုရားရှိခိုးခြင်း၊ သရဏဂုံဆောက်တည်ခြင်း၊ သိက္ခာပုဒ် ဆောက်တည်ခြင်းများကို အစဉ်အလာပါဠိဘာသာဖြင့် ရွတ်ဆိုခဲ့ကြသည်။ မြန်မာလို ရွတ်ဆိုလျှင်လည်း ရနိုင်၏။ပါဠိဘာသာဖြင့် ဆိုရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်မှာ နောင်တချိန် အရိယာမဂ်ဉာဏ်ရ၍ ကျွတ်တန်းဝင်သည့်အခါ ပဋိသမ္ဘိဒါ အခြံရံပါပြီး ဂုဏ်ထူးဖြင့် ကျွတ်တန်းဝင်နိုင်စေရန်ဟူသော ရည်ရွယ်ချက်ဖြင့် ရွတ်ဆိုရခြင်းဖြစ်ပါသည်။

ကန်တော့မှုဆိုင်ရာ သာဓကဝတ္ထုများ

ကန်တော့၍အကျိုးရ (သောရေယျသဌေးသား)

ကလေး ၂-ယောက်ဖခင် သောရေယျသဌေးသားသည် ရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်၏ လှပသောရုပ်ဆင်းအင်္ဂါကိုမြင်၍ "ငါ၏မိန်းမဖြစ်လျှင်

ကောင်းလေစွ”ဟု မနောကံဖြင့် ပြစ်မှားမိ၏၊ ထိုခဏ၌ယောကျ်ား အသွင်ပျောက်၍ မိန်းမအသွင်ပေါ်လာလေ၏၊ ရှက်သောကြောင့် နောက်သို့ပြန်မသွားပဲ ခြေဦးတည့်ရာသို့ ထွက်သွားရာ တက္ကသိုလ်ပြည်မှ သဌေးသားတဦးနှင့် အိမ်ထောင်ကျလေ၏၊ မိခင်ဘဝဖြင့် ကလေး ၂-ယောက်ရပြန်၏၊ နှစ်ကာလကြာသော် ဇာတိမြို့မှ ရောက်လာသောကုန်သည်မိတ်ဆွေ၏ အကြံပေးချက်အရ ရှင်မဟာကစ္စည်းထံ သွားရောက်ကန်တော့ရာ ယောကျ်ားဇာတိ ပြန်ပေါ်လာလေ၏။

[ဓမ္မပဒ၊ငွ၊ပ၊၊၂၁၇]

ပိတ်ချင်းသီး ကြွက်ချေးဖြစ်

ဘုဇဂြိုဟ်မှ ပိတ်ချင်းသီးရောင်းချသော ဒကာတဦးကို ပိလိန္ဒဝစ္ဆမယယ်ရဲ“ဟဲ့သူယုတ် နင့်တောင်းထဲက ဘာတွေလဲ”ဟု မေးသည်တွင် စိတ်ဆိုးပြီး “ကြွက်ချေးတွေ”ဟု ပြန်ပြောသောကြောင့် ပိတ်ချင်းသီးများ ကြွက်ချေးဖြစ်ကုန်လေ၏၊ မိတ်ဆွေတဦး၏ အကြံပေးချက်အရ မထေရ်ကြီးထံသွား၍ ဝန်ချကန်တော့ရန် စီမံလေ၏ “ဟဲ့ဒကာ ဘာတွေလဲ”ဟု မေးသည်တွင် “ပိတ်ချင်းသီးတွေပါဘုရား”ဟု လျှောက်ထားသည်နှင့်တပြိုင်နက် ကြွက်ချေးအားလုံး ပိတ်ချင်းသီးတွေ ပြန်ဖြစ်လေ၏။

[အံ၊ငွ၊ပ၊၂၁၇]

မကန်တော့၍မျောက်ဖြစ်

တနေ့သ၌ ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်မှအဆင်း ချောက်တခုတွေ့၍ ခုန်ကူးမိသော ရှင်မဟာကစ္စည်း မထေရ်ကို ဝဿကာရပုဏ္ဏားကြီးက မျောက်နှင့်တူသည်ဟု ကဲ့ရဲ့ပြစ်မှားလေ၏ မြတ်စွာဘုရားက “ကန်တော့လျှင်ကောင်းမည်၊ မကန်တော့လျှင် မျောက်ဖြစ်မည်”ဟု ဗျာဒိတ်စကား မိန့်ကြားသော်လည်း မာနခေါတ်ခံဖြင့် မကန်တော့ပဲနေ၍ သေသည့်အခါ ဝေဠုဝန်ဥယျာဉ်၌ မြင်းမြီးဆွဲမျောက်ကြီး ဖြစ်လေ၏။ဝဿကာရဟု အသံပြုလိုက်လျှင် ခေါ်သူ၏အနားသို့ ရောက်လာတတ်၏။ အကြောင်းသိလူများက“အော်....ကျုပ်တို့အမတ်ချုပ်ကြီးက ဒီမှာရောက်နေတာကိုး”ဟု ပြော

သောအခါ လူ့ဘဝတုံးက အဖြစ်အပျက်ကို သတိရပြီး ရှက်လှချေရဲ့ဆို ကာ သူ၏မျက်ခွက်ကိုလက်ဖြင့် ဖုံးအုပ်ထားသောဟူ၏။

[မ၊ ဋ္ဌ၊ ၄၊ နှာ၊ ၄၉]

အထက်ပါအကျိုးအပြစ်ပြ ဝတ္ထုများကို သာဓကပြု၍ မပြစ်မှားသင့် မပြစ်မှားထိုက်သော ပုဂ္ဂိုလ်များကို ကိုယ်နှုတ်စိတ်တို့ဖြင့် မပြစ်မှားမိစေ ရန် စောင့်စည်းချုပ်တည်းရာ၏။

ငါးပါးသီလဆိုင်ရာဝတ္ထုများ

၁။ ဆိတ်သတ်၍ ငရဲကျ

ရှေးအခါက အိမ်ရှင်မတယောက်သည် မိမိအိမ်သို့အလည်လာသော မိတ်ဆွေအတွက် ချက်ပြုတ်ကျွေးမွေးရန် စျေးသို့အမဲသားအဝယ်လွှတ်ရာ ဝယ်မရသောကြောင့် အိမ်နောက်ဖေး ခြံထဲတွင် မွေးမြူထားသော သိုး (ဆိတ်)ကလေးတကောင်ကို သတ်လျက် ချက်ပြုတ်ကျွေးမွေး၏၊ ထိုအကု သိုလ်ကံကြောင့် သေသောအခါ ဆိတ်မွေးနှင့်အမျှ ငရဲခံရလေ၏၊ ဆိတ် မွေးနှင့်အမျှ ဦးခေါင်းဖြတ်ခြင်းကို ခံရလေ၏၊ ထို့ကြောင့် သူတပါးတို့ အား သတ်ဖြတ်ခြင်းမှ ရှောင်ကြဉ်ရာ၏။

[ဓမ္မပဒ၊ ဋ္ဌ၊ ပ၊ ၂၉၂]

၂။ ပြိတ္တာမများ

ရှေးအခါက ရာဇဂြိုဟ်မြို့မှ စျေးသည်မ လေးဦးတို့သည် မိမိတို့ ယောကျ်ားများအတွက် အလေးချိန်ခွင် စဉ်းလဲခြင်းဖြင့် ခိုး၍ကျွေးမွေး ပြုစုကြ၏၊ ပစ္စည်းများ စုဆောင်းပြီး အရှယ်ကောင်းတုံးမှာပင် သေကြ၍ အဒိန္နာဒါနကံကြောင့် ပြိတ္တာမများဖြစ်ကြရ၏၊ ၎င်းတို့ကွယ်လွန်ပြီးနောက် မကြာမီမှာပင် ကျန်ရစ်သော ယောကျ်ားတို့က နောက်မယားများယူကာ သူတို့ရှာဖွေစုဆောင်းထားခဲ့သော ပစ္စည်းများဖြင့် အမြိန့်သား စည်းစိမ် ခံစားနေကြသည်ကို မြင်ရသဖြင့် အခံရခက်ကာ ညအခါတွင် ရာဇဂြိုဟ် မြို့ရိုးပေါ်မှတက်၍ ဟစ်အော်ကြလေ၏။ [ပေတဝတ္ထု၊ ဋ္ဌ၊ ၂၆၁]

ငွေးအုထမ်းပြိတ္တာကြီး

ရှေးအခါက တရားသူကြီးတဦးသည် အမှုသည်များထံမှ တံစိုးလက်ဆောင် ယူရာတွင် ပုန်းလျှိုးကွယ်လျှိုးယူ၍ တရားဆုံးဖြတ်လေ့ရှိ၏၊ လာဘ်ကိုငဲ့၍ အရှုံးအနိုင် စီရင်လေ့ရှိ၏၊ အမှုသည်များကို မနိုင်ဝန်ထမ်းစေခြင်းဖြင့် ဒဏ်ခတ်လေ့ရှိ၏၊ အဒိန္နာဒါန်သက်ရောက်သော ထိုအကုသိုလ်ကံကြောင့် သေသောအခါ ငရဲ၌ နှစ်ပေါင်းများစွာ ခံရလေ၏၊ ငရဲမှလွတ်သော် ရာဇဂြိုဟ်မြို့အနီး ဂိဇ္ဈကုဋ်တောင်၌ဝေးအု(ငွေးအု)ထမ်းပြိတ္တာကြီး ဖြစ်ရလေ၏၊ထိုင်သောအခါ ထိုဝေးအုကြီးကို ဖင်ခုထိုင်ရလေ၏၊ သွားသောအခါ ထိုပြိတ္တာကောင်ကြီး၏ ပုခုံးပေါ်မှ ထမ်းသွားရသော ဝေးအုကြီးကို သိန်းစွန်ငှင်းတ ကျီးငှက်များက သံနှုတ်သီးဖြင့် ဝိုင်း၍ထိုးဆိတ်သောကြောင့် နာကျင်သောဝေဒနာကို ခံစားရလေ၏၊ ထို့ကြောင့် သူတပါး၏ပစ္စည်းကို မတရားနည်းဖြင့် ယူဆောင်ခြင်း၊ ခိုးဝှက်ခြင်း မပြုရာ။

[စတုတ္ထပါရာဇိကပါဠိ၊ ၁၄၆]

၃။ ဒု-သ-န-သော

ရှေးအခါက သဌေးသားလေးယောက်တို့သည် သူတပါး၏ သားသမီးများကို ဖျက်ဆီးကျူးလွန်၍ သေသောအခါ လောဟကုမ္ဘီ (ကြေးနီငရဲအိုး)၌ ကျရောက်လေ၏၊ ကျိုက်ကျိုက်ဆူသော ဆားရေဖြင့် အမြှုပ်ထလျက် အနှစ် ၃-သောင်း ပက်လက်နစ်၍ အနှစ် ၃-သောင်းကြာမှ တခါပေါ်ပြန်၏၊ အထက်အောက် တကြိမ်လျှင် အနှစ် ၆-သောင်း ကြာညောင်း၏၊ ငရဲအိုးမျက်နှာအပြင်သို့ ပေါ်လာသောအခါ ထိတ်လန့်ကြောက်ရွံ့ပြီး တဦးက(ဒု)၊ တဦးက(သ)၊ တဦးက(န)၊ တဦးက(သော) ဟူသော စကားတလုံးစီမျှကိုသာ ရွတ်နိုင်ကြလေ၏၊ အက္ခရာလေးလုံး၏ အကျယ်ကို ပသေနဒီကောသလမင်းကြီးအား မြတ်စွာဘုရားက ရှင်းပြထားလေသည်။

[စတုက္ကနိပါတ်၊ လောဟကုမ္ဘီဇာတ်၊ ဇာ၊ ၄၊ ၃၊ နှာ၊ ၄၁]

ညီတော်အာနန္ဒာလောင်း ပန်းထိမ်သည်ဘဝ

ညီတော် အာနန္ဒာအလောင်းသည် ပန်းထိမ်သည်ဘဝ ဖြစ်စဉ်က သူတပါး၏ သားသမီးကို ဖျက်ဆီးခဲ့၍ အောက်ပါအတိုင်း ဝဋ်ဆင်းရဲ၌ ကျင်လည်ခဲ့ရ၏။

၁။ ပထမဘဝ ပန်းထိမ်သည်ဖြစ်၊ သူ့သားသမီးဖျက်ဆီး၊

၂။ ဒုတိယဘဝ ကံတပါးထောက်ပံ့၍ သဌေးသားဖြစ်၊

၃။ တတိယဘဝ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကြောင့် ရောရုဝရဲ၌ခံရ၊

၄။ စတုတ္ထဘဝ ဆိတ်ထီးကြီးဖြစ်၊ လေးလံသောဝန်ကို ရွံ့မှ၊ ဝှေးစေ့အထုတ်ခံရ၊

၅။ ပဥ္စမဘဝ မျောက်ဖြစ်၊ ဖခင်မျောက်ကြီးက ဝှေးစေ့ကို ကိုက် သတ်ခံရ၊

၆။ ဆဋ္ဌမဘဝ နွားထီးကြီးဖြစ်၊ ဝှေးစေ့အထုခံရ၊

၇။ သတ္တမဘဝ သူကြီးအိမ်၌ နပုံးပဏ္ဍုက်ဖြစ်၊

၈။ အဋ္ဌမဘဝမှ ဒွါဒသမဘဝအထိ [သိကြားမင်းမိဖုရားလေးကြိမ်၊ ဇဝနနတ်၏မိဖုရား တကြိမ်] နတ်မိဖုရား ငါးကြိမ် ဖြစ်ရ၊

၁၃။ တေရသမဘဝ မိဓိလာပြည် အင်္ဂတိမင်းကြီး၏သမီးရုစာဒေဝီဖြစ်၊

၁၄။ စုဒ္ဒသမဘဝ တာဝတိံသာ၌ နတ်သားဖြစ်၊ထိုအခါမှ ကာမေသု မိစ္ဆာစာရ အကျိုးဆက်လွတ်ကင်းရသည်။

(နာရဒဇာတ်တော်ကြီး)

ဆောင်ပုဒ်

ပန်းထိမ်ခေါ်ရေး၊ သဌေးသားနောက်၊ ရောရှရောက်၍၊
ဆိတ်မျောက်နွားစစ်၊ နပုံးဖြစ်လတ်၊ နတ်မိဖုရား၊
ငါးကြိမ်ဖြစ်ခါ၊ ရစာနတ်သား၊ ဆယ့်လေးပါးသည်၊
ညီဘွားအာနန် ဖြစ်ရချက်။

(သံဝေဂဝတ္ထုဒီပနီမှ)

အထက်ပါဝတ္ထုတို့ကို ထောက်ထား၍ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရကံ၏ စက်ဆုပ်ဖွယ်ကောင်းပုံကို သံဝေဂယူပြီး မပြုမိအောင် ရှောင်ကြဉ်ကြရာ၏။

၄။ မိသားစုပြိတ္တာ

ကုန်သည်တယောက်သည် စပါးအညွှံနှင့် အကောင်းကိုရော၍ လိမ်လည်ရောင်းသောကြောင့် မီးပြိတ္တာဖြစ်ရ၏၊ သူ၏သားဖြစ်သူသည် မိခင်၏ ဦးခေါင်းကို ရိုက်သောကြောင့် တင်းပုတ်အာထုခံပြိတ္တာဖြစ်ရ၏၊ ချွေးမဖြစ်သူသည် အများအတွက်ထားသော အစားအစာကို မသိအောင်စားတတ်ပြီး လိမ်ညာပြောတတ်သောကြောင့် ကိုယ့်ကျောသားကို ကုတ်ဖဲ့စားရသော ပြိတ္တာဖြစ်ရလေ၏၊ ကုန်သည်၏မယားမှာ ပစ္စည်းများရှိပါလျက် သူတပါးက မေးသောအခါ မရှိပါဟု လိမ်လည်ပြောသောကြောင့် သေသောအခါ မစင်စားပြိတ္တာ ဖြစ်ရ၏။

ဤဝတ္ထုကို ထောက်၍ မုသာဝါဒကံ၏ စက်ဆုပ်ရွံရှာဖွယ် ကောင်းပုံကို သံဝေဂယူပြီး မပြုမိအောင် ရှောင်ကြဉ်ကြရာ၏။

(ပေတဝတ္ထု၊ ဌ၊ ၁၇၆)

၅။ မူးယစ်သေစာကြောင့် ဘဝနစ်မွန်းရသူများ

သိကြားဟောင်းရာထူး ပြုတ်၍ အသူရာဖြစ်ရခြင်း၊ တပင်ရွှေထီးဘုရင်ရန်သူလက်ချက်ဖြင့် သေရခြင်း၊ အင်းဝမင်းခေါင်ကြီး၏သား မင်းရဲကျော်စွာ ဆင်ပေါ်မှကျ၍ သေရခြင်း၊ မွေ့ဓဇဇာတ်၌ ဖခင်ဘုရင်ကြီးက

ရင်သွေးကိုသတ်၍ စားမိခြင်း၊ အရှင်သာဂတာမထေရ် ရွာတံခါးဝတွင် မှောက်ရက်လဲ၍ အရက်ကွဲရခြင်း စသည်တို့မှာ အရက်၏ ဆိုးကျိုးများပင် ဖြစ်သည်၊ ဤသာဓကများကို ရှု၍ အရက်၏ ကောင်းကျိုးမပေးပုံကို သင်ခန်းစာယူ၍ ရှောင်ကြဉ်ကြ၏။

ဒုစရိုက် ၁၀-ပါး

၁။ ပါဏာတိပါတ=သူတပါးအသက် သတ်ခြင်း၊

၂။ အဒိန္နာဒါန=သူတပါးဥစ္စာ ခိုးခြင်း၊

၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ=ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းစွာကျင့်ခြင်း (သူ့သားသမီး ဖျက်ဆီး)၊

[ဤသုံးပါးမှာ ဒုစရိုက်ကာယကံသုံးပါးဖြစ်သည်]

၄။ မုသာဝါဒ=မဟုတ်မမှန်ပြောခြင်း၊

၅။ ပိသုဏာဝါစာ=ကုန်းတိုက်ခြင်း၊

၆။ ဖရုသာဝါစာ=အယုတ်တမာ ဆဲရေးခြင်း၊

၇။ သမ္ဖပ္ပလာပဝါစာ=အနှစ်မဲ့သောစကားကိုပြောခြင်း၊

[ဤလေးပါးမှာ ဒုစရိုက်ဝစီကံ လေးပါးဖြစ်သည်]

၈။ အဘိဇ္ဈာ=သူတပါးစည်းစိမ်ကို မတရားကြံစည်ခြင်း၊

၉။ ဗျာပါဒ=သူတပါးပျက်စီးအောင် ဖျက်ဆီးခြင်း၊

၁၀။ မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ=အယူမှားခြင်း။

[ဤသုံးပါးမှာ ဒုစရိုက်မနောကံ သုံးပါးဖြစ်သည်]

ဤဒုစရိုက် ၁၀-ပါးကို အကုသလကမ္မပထတရားဟု ခေါ်၏၊ အပါယ်ရောက်ကြောင်း မကောင်းသော လမ်းခရီးဖြစ်သော အကုသိုလ်ကံများဟု မှတ်သားရပါမည်။[ဒု=မကောင်းသော+စရိတ=အကျင့်၊ မကောင်းသောအကျင့်ကို ဒုစရိုက်ဟု ခေါ်သည်]

သုစရိုက် ၁၀-ပါး

၁။ ပါဏာတိပါတဝိရတိ=သူတပါးအသက်ကို မသတ်ခြင်း၊
၂။ အဒိန္နာဒါနဝိရတိ=သူတပါးဥစ္စာကို မခိုးခြင်း၊
၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရဝိရတိ=ကာမဂုဏ်တို့၌ မှားယွင်းစွာ မကျင့်ခြင်း၊

[ဤသုံးပါးမှာ သုစရိုက်ကာယကံ သုံးပါးဖြစ်သည်]

၄။ မုသာဝါဒဝိရတိ=မဟုတ်မမှန်တာကို မပြောခြင်း၊
၅။ ပိသုဏာဝါစာဝိရတိ=ကုန်းမတိုက်ခြင်း၊
၆။ ဖရုသဝါစာဝိရတိ=အယုတ်တမာ မဆဲရေးခြင်း၊
၇။ သမ္ဖပ္ပလာပဝိရတိ=အနှစ်မဲ့စကားကို မပြောဆိုခြင်း၊

[ဤလေးပါးမှာ သုစရိုက်ဝစီကံ လေးပါးဖြစ်သည်]

၈။ အနဘိဇ္ဈာ=သူတပါးစည်းစိမ်ကို မတရားမကြံစည်ခြင်း၊
၉။ အဗျာပါဒ=သူတပါးကို မဖျက်ဆီးခြင်း၊
၁၀။ သမ္မာဒိဋ္ဌိ=အယူမှန်ကန်ခြင်း။

[ဤသုံးပါးမှာ သုစရိုက်မနောကံ သုံးပါးဖြစ်သည်]

ဤသုစရိုက်(၁၅)ပါးကို ကုသလကမ္မပထတရားဟု ခေါ်၏၊ သုဂတိရောက်ကြောင်း ကောင်းသော လမ်းရိုးဖြစ်သော ကုသိုလ်ကံများဟု မှတ်သားရပါမည်၊[သု=ကောင်းသော+စရိတ=အကျင့်။ ကောင်းသော အကျင့်ကို သုစရိုက်ဟု ခေါ်သည်။]

ဒုစရိုက် ဆယ်ပါး ဆောင်ပုဒ်ကဗျာ

၁။ သက်သတ်ခိုးမှု၊ ကာမေသု၊ သုံးခု ကာယကံ။
၂။ မုသားဆိုပြော၊ ကုန်းချောရန်တိုက်၊ အမိုက်အမဲ၊ဆဲရေး ခြောက်ခြိမ်း၊ အပြိန်းစကား၊ နေ့စဉ်ပွား၊ လေးပါးဝစီကံ။
၃။ သူ့စည်းစိမ်ကို ငါပိုင်လိုမှု၊ သူ့သက်ဇီဝေ၊ သေစေချင်ဟူ၊ အယူမှောက်မှား၊ နေ့စဉ်ပွား၊ သုံးပါးမနောကံ။

သုစရိုက် ဆယ်ပါး ဆောင်ပုဒ်ကဗျာ

၁။ သက်သတ် ခိုးမှု။ ကာမေသု၊ ရှောင်မှုသုံးတန် ကာယကံ။

၂။ မုသားဆိုပြော၊ ကုန်းချောရန်တိုက်၊ အမိုက်အမဲ၊ ဆဲရေးခြောက်ခြိမ်း၊ အပြိန်းစကား၊ ဤလေးပါး၊ ရှောင်ငြား ဝစီကံ။

၃။ သူ့စည်းစိမ်ကို၊ တည်စေလိုမှု၊ သူ့သက်ဇီဝေ၊ ရှည်စေချင်ဟူ၊ အယူဖြောင့်ငြား၊ ဤသုံးပါး၊ မှတ်သား မနောကံ။

မှတ်ချက်။ ။ကလေးအရွယ်နှင့် လိုက်ရှိ သင်ပြရပါသည်၊ ပိုမိုပြည့်စုံအောင် လေ့လာကြပါဦး။

ဒုစရိုက်နှင့်သုစရိုက်(၄၀)စီ ပြောက်ပွားပုံ

ဒုစရိုက် ၁၀-ပါးကိုတည်၊ ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်း၊တိုက်တွန်းခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်း၊ အလိုတူခြင်း လေးမျိုးနှင့်ပြောက် ဒုစရိုက် ၄၀-ဖြစ်၏။

သုစရိုက် ၁၀-ပါးကိုတည်၊ ကိုယ်တိုင်ပြုခြင်း၊ တိုက်တွန်းခြင်း၊ ချီးမွမ်းခြင်း၊ အလိုတူခြင်း လေးမျိုးနှင့်ပြောက် သုစရိုက် ၄၀-ဖြစ်၏။

*ကိုယ်တိုင်တိုက်တွန်း၊ ချီးမွမ်းစိတ်တူ၊
ပွားပြန်မူ၊ မှတ်ယူလေးဆယ်ကံ။

ဒုစရိုက်နှင့် ဆုတ်ကပ်သဘော

သက်တမ်း	ဖြစ်ပေါ်သော ဒုစရိုက်အမည်
၈-သောင်းတွင်	ပါဏာတိပါတ၊ အဒိန္နာဒါန (သတ်+ခိုး) ၂-ပါး ပေါ်သည်။
၄-သောင်းတွင်	မုသာဝါဒ(လိမ်လည်မှု)ထပ်တိုးသည်၊ ၃ ပါး။
၂-သောင်းတွင်	ပိသုဏာဝါစာ (ကုန်းတိုက်)ထပ်တိုးသည်၊ ၄-ပါး၊

၁-ဆောင်းတွင် ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ (ပြစ်မှားမှု)ဘပ်တိုးသည်၊ ၅-ပါး

၅-ဆောင်တွင် ဖရုသဝါစာနှင့် သမ္ဖပ္ပလာပ (ကြမ်းတမ်းစွာပြောဆိုခြင်းနှင့် အနှစ်မဲ့စကားပြောဆိုခြင်း)ထပ်တိုးသည်၊ ၇-ပါး

၂-ထောင်တွင် အဘိဇ္ဈာနှင့် ဗျာပါဒ (မတရားလိုချင်မှုနှင့် ဖျက်ဆီးမှု) တိုး ၉-ပါး၊

၁-ထောင်တွင် မိစ္ဆာဒိဋ္ဌိ (အယူမှား)တိုးသည်၊ ၁၀-ပါးစုံပြီ။

၅-ရာတွင် အဓမ္မရာဂ၊ ဝိသမလောဘ၊ မိစ္ဆာဓမ္မ (မတရားတပ်မက်ခြင်း၊ မမျှတသောအလို၊ မှုမမှန်သောရာဂ)တရားဆိုး သုံးပါးထွန်းကားစပြုလာသည်၊

၂-ရာတွင် အမိ၊ အဖ၊ ရဟန်း သူတော်ကောင်းနှင့် ကြီးသူတို့အပေါ် ကျင့်ဝတ်များ ပျက်ကွက်စပြုလာသည်၊ အနှစ်တရာအထိဆုတ်။

၁-ရာတွင် အနှင်တရာမှနောက် သုစရိုက်တရားများ ဆုတ်ယုတ်ပြီး၊ ဒုစရိုက်တရားများ တိုးပွားလာ၍ ဆယ်နှစ်တမ်းအထိ ဆုတ်သွားမည်၊ ၅နှစ်အရွယ် အိမ်ထောင်ပြုကြမည်။

ဆောင်ပုဒ်

ရှစ်သောင်းအာယု အ-၈ပြု၍၊ ပါ-မု-ပိ-ကာ၊ ဖ-ဘိဇ-ဗျာနှင့် မိစ္ဆာသုံးငါး၊ အကုပွား၍၊ လျော့ပါးထက်ဝက်၊ ၉-ဆင့်ပျက်သည်၊ အသက်ရာတမ်းရောက်သတည်း။

သုစရိုက်နှင့် တက်ကပ်သဘော

၁၀-နှစ်တမ်းတွင် သတ္တန္တရကပ် ဘေးဆိုးကြီးမှ လွတ်မြောက်လာသူတို့ အချင်းချင်း တွေ့ဆုံကြသောအခါ သံဝေဂကြီးစွာရ၍ ပါဏာတိပါတအမှုကို ရှောင်သောကြောင့် ၁၀-နှစ်တမ်းမှ အနှစ် ၂၀-အထိ သက်တမ်းတိုးလာသည်။ ၂၀မှ၄၀*၈၀*၁၆၀*၃၂၀*၆၄၀*၂၀၀၀*၄၀၀၀*

၈၀၀၀*၂၀၀၀၀ *၄၀၀၀၀*၈၀၀၀၀ အထိအဆင့်ဆင့်တိုးလာသည်။ တက်ကပ်ကာလ၌ သုစရိုက်တရား ထွန်းကားလာသောကြောင့် သောက ဗျာပါဒ နည်းပါးပြီးချမ်းသာသုခပြည့်ဝစွာ နေထိုင်ကြရသည်။

ဆောင်ပုဒ်

ဆယ်နှစ်တမ်းမှ၊ တဖန်စ၍ ကမ္ဘာပထာ၊ ကုဆယ်ဖြာနှင့်၊
သုံးဖြာငါးမျိုး၊ ကုသိုလ်တိုး၍၊ တပိုးပြန်လျက်၊
ဆယ့်နှစ်ဆင့်တက်သည်၊အသက်ရှစ်သောင်း ရောက်လိမ့်သတည်း။

ရှင်းလင်းချက်။ ။"မိစ္ဆာသုံးငါး၊ အကုသွား"ဆိုရာ၌ ၃-အရ အဓမ္မရာဂ၊ ဝိသမလောဘနှင့် မိစ္ဆာဓမ္မ ဤ ၃-ပါးကို ယူရသည်။၅၊အရ မိဝတ် ဖဝတ်, ရဟန်းဝတ်, သူတော်ကောင်းဝတ်၊ ကြီးသူ ကျင့်ဝတ်များ ပျက်ကွက်မှုကို ယူရသည်။ "သုံးဖြာငါးမျိုး ကုသိုလ်တိုး"ဆိုရာ၌ အထက်ဖော်ပြပါ အကုသိုလ်သုံးပါးနှင့် ကျင့်ဝတ်ငါးပါးမှ ရှောင်ကြဉ်ခြင်းကိုဆိုသည်။

ဒုစရိုက်၏ အပေါ့်ဆုံးအပြစ်

၁။ ပါဏာတိပါတ၏ အပေါ့ဆုံးအပြစ်ကား အသက်တို၏။
၂။ အဒိန္နာဒါန၏ အပေါ့ဆုံးအပြစ်ကား ဥစ္စာပျက်စီး၏။
၃။ ကာမေသုမိစ္ဆာစာရ၏ အပေါ့ဆုံးအပြစ်ကား ရန်များ၏။
၄။ မုသာဝါဒ၏ အပေါ့ဆုံးအပြစ်ကား စွပ်စွဲခံရတတ်၏။
၅။ ပိသုဏဝါစာ၏ အပေါ့ဆုံးအပြစ်ကား မိတ်ပျက်တတ်၏။
၆။ ဖရုသဝါစာ၏ အပေါ့ဆုံးအပြစ်ကား မနှစ်သက်ဖွယ် အသံထွက်၏။
၇။ သမ္ဖပ္ပလာပ၏ အပေါ့ဆုံးအပြစ်ကား မိမိစကား သူများမယုံတတ်။
*သုရာမေရယ၏ အပေါ့ဆုံးအပြစ်ကား အရူးဖြစ်တတ်၏။

ဤသည်တို့မှာ ဒုစရိုက်ကံ၏ အသေးငယ်ဆုံး (အပေါ့ဆုံး)အပြစ်များတည်း၊ သေလွန်သော် ဒုစရိုက်ကံ၏ ဆိုးကျိုးအပြစ်ကား ငရဲတိရစ္ဆာန် ပြိတ္တာဖြစ်ရတတ်သည်။

(အင်္ဂုတ္တိုရ်၊ ဒုစရိတ ဝိပါကသုတ်)

လယ်တီဆရာတော်၏ ဆုံးမစာ

၁။ ဘုရား တရား သံဃာ၊ ရတနာကို၊ မခြာနေ့ညဲ၊ ရှိခိုးချ။

၂။ သရဏဂုံ၊ သုံးပါးစုံကို၊ ခိုလှုံအမြဲ၊ နေ့ညစွဲ။

၃။ သီလငါးပါး၊ လူ့တရားကို၊ မမှားစေမှု၊ အလေးပြု။

၄။ မိဘဘိုးဘွား၊ ကြီးသူများကို၊ လေးစားသမှု၊ ဂရုပြု။

၅။ မြေဆိုးကျားဆိုး၊ ဘီလူးဆိုးကို၊ မတိုးဝံ့ငြား၊ ဝေးစွာရှားသို့၊ ငါးပါးသီလ၊ မရှိကြသူ၊ လူမသူတော်၊ လူပျက်ချော်ကို၊ အဖော်မပြု၊ ဝေးစေမှု။

၆။ ဓနပေါ်မှု၊ ကုသိုလ်ပေါ်ရာ၊ ပညာပေါ်ငြား၊ ပေါ်သုံးပါးကို၊ မနားမနေ၊ ကြိုးစားလေ။

နိဂုံးယှဉ်ချက်နိတိ

(က) ငါးပါးသီလပျက်စီးသူသည် အသက်ရှင်လျက် သေသူမည်၏။

(ခ) အမှိုက်သဖွယ် စွန့်ပစ်အပ်သောသူ မည်၏။

(ဂ) အနံ့မကောင်းသော အကောင်ပုပ်နှင့် တူ၏။

(ဃ) ဦးခေါင်းမရှိသောသူနှင့်တူ၏။

ငါးပါးသီလသင်တန်း ပို့ချချက်အကျဉ်း ပြီး၏။

အခန်း-၄

မင်္ဂလာသင်တန်း ပို့ချချက်

မင်္ဂလသုတ် ပါဠိနှင့်မြန်မာပြန်

မင်္ဂလာအမွှမ်း

ယံ မင်္ဂလံ ဒွါဒသဟိ၊ စိန္တယိံသု သဒေဝကာ။

သောတ္ထာနံ နာဓိဂစ္ဆန္တိ၊ အဋ္ဌတိံသဉ္စ မင်္ဂလံ။

နတ်နှင့်တကွသော လူတို့သည် ဆယ့်နှစ်နှစ်တိုင်အောင် ကြံစည် တွေးတောပါသော်လည်း မင်္ဂလာတရား၏အဓိပ္ပာယ်ကို မသိနိုင်ကြကုန်၊ မင်္ဂလာတရားသည် အရေအတွက် ၃၈-ပါး ရှိ၏၊ မင်္ဂလာတရားသည် ကြီးပွားခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ်၏။

ဒေသိတံ ဒေဝဒေဝေန၊ သဗ္ဗပါပ ဝိနာသနံ။

သဗ္ဗလောက ဟိတတ္ထာယ၊ မင်္ဂလံ တံ ဘဏာမ ဟေ။

နတ်တကာတို့ထက် မြတ်သော ဝိသုဒ္ဓိနတ် ဘုရားမြတ်သည် သတ္တဝါ အားလုံးတို့၏ အကျိုးစီးပွားအလို့ငှာ မင်္ဂလာတရားကို ဟောတော်မူခဲ့ ပါသည်၊ မကောင်းမှုအားလုံးကို ပယ်ဖျောက်တတ်သောကြောင့် မင်္ဂလာ ဟု ခေါ်ပါသည်၊ အိုသူတော်ကောင်းတို့ ထိုမင်္ဂလာတရားကို ကျွန်ုပ်တို့ ရွတ်ဖတ်ကြပါကုန်စို့။

မင်္ဂလာနိဒါန်း

ဧဝံ မေ သုတံ၊ ဧကံ သမယံ ဘဂဝါ သာဝတ္ထိယံ ဝိဟရတိ ဇေတဝနေ အနာထ ပိဏ္ဍိကဿ အာရာမေ။ အထခေါ အညတရာ ဒေဝတာ အဘိက္ကန္တာယ ရတ္တိယာ အဘိက္ကန္တဝဏ္ဏာ ကေဝလကပ္ပံ

ဇေတဝနံ ဩဘာသယန္တာ ယေန ဘဂဝါ တေနုပသင်္ကမိ၊ ဥပသင်္ကမိတွာ ဘဂဝန္တံ အဘိဝါဒေတွာ ဧကမန္တံ အဋ္ဌာသိ၊ ဧကမန္တံ ဌိတာခေါ သာ ဒေဝတာ ဘဂဝန္တံ ဂါထာယ အဇ္ဈဘာသိ။

အကျဉ်းနိပ်အာနန္ဒာသည် မင်္ဂလာတရားတော်ကို မြတ်စွာဘုရား၏ ရှေ့မျက်တော်မှ ဤသို့ ကြားနာမှတ်သားခဲ့ရပါသည်၊ အခါတပါး၌ မြတ်စွာဘုရားသည် သာဝတ္ထိပြည် အနာထပိဏ်သဌေးဆောက်လုပ် လှူဒါန်းသော ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံးနေတော်မူပါသည်၊ ထိုအခါ မထင်ရှားသော နတ်သားတယောက်သည် သန်းခေါင်ယံအချိန်၌ မြတ်စွာဘုရားရှိရာသို့ ချဉ်းကပ်လာပါသည်၊ ဇေတဝန်တကျောင်းလုံး နတ်သား၏ ကိုယ်ရောင်ကိုယ်ဝါဖြင့် ထွန်းလင်းတောက်ပနေပါသည်၊ မြတ်စွာဘုရားရှိရာသို့ ချဉ်းကပ်လာသော နတ်သားသည် သင့်လျော်ရာ အရပ်၌ မတ်တပ်ရပ်လျက် မြတ်စွာဘုရားကို ရိုသေစွာ ရှိခိုးပြီးလျှင် ဂါထာဖြင့် ဤသို့ မေးလျှောက်လေသည်။

မင်္ဂလာတရားတောင်း

ဗဟူဒေဝါ မနုဿာ စ၊ မင်္ဂလာနိ အစိန္တယုံ။
အာကင်္ခမာနာ သောတ္ထာနံ၊ ဗြူဟိ မင်္ဂလ မုတ္တမံ၊

ဘုန်းတော်ကြီးတော်မူသော မြတ်စွာဘုရား များစွာကုန်သော နတ်နှင့် လူတို့သည် စင်ကြယ်သော နိဗ္ဗာန်ချမ်းသာကို လိုချင်တောင့်တကုန်၍ မင်္ဂလာတရားတော်ကို ၁၂-နှစ်ကြာမျှ ကြံစည်တွေးတောပါသော်လည်း မသိနိုင်ကြပါကုန်၊ ထိုမင်္ဂလာတရား့ကို ရှင်းလင်းဟောကြား ပေးသနားတော်မူပါဘုရား။

၃၈-ဖြာမင်္ဂလာတရားတော်

၁။ ပေါင်းသင်းဆက်ဆံရေး မင်္ဂလာ ၃-ပါး

၁။ အသေဝနာ စ ဗာလာနံ=လူဆိုးလူမိုက်ကို မမှီဝဲမပေါင်းသင်းရခြင်း။

၂။ ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနာ=ပညာရှိလူလိမ္မာကိုမှီဝဲပေါင်းသင်းရခြင်း
၃။ ပူဇာစ ပူဇနေယျာနံ=ပူဇော်ထိုက်သော သူတို့ကိုပူဇော်ရခြင်း
ဧတံမင်္ဂလမုတ္တမံ=ဤသုံးပါးသည် • မြတ်သောမင်္ဂလာမည်၏။

၂။ နေရေးထိုင်ရေးမင်္ဂလာ ၃-ပါး

၄။ ပတိရူပ ဒေသဝါသော စ=သင့်လျော်သောအရပ်၌နေရခြင်း
၅။ ပုဗ္ဗေစ တကပုညတာ=ရှေး၌ပြုဖူးသော ကောင်းမှုအထူးရှိခြင်း
၆။ အတ္တသမ္မာပဏိဓိ စ....မိမိ၏ကိုယ်စိတ်နှစ်ပါးကို စောင့်ထိန်းခြင်း
ဧတံမင်္ဂလမုတ္တမံ=ဤသုံးပါးသည် မြတ်သောမင်္ဂလာမည်၏။

၃။ သင်ကြားရေး မင်္ဂလာ ၄-ပါး

၇။ ဗာဟုသစ္စဉ္စ=လောကီလောကုတ် အကြားအမြင်များခြင်း
၈။ သိပ္ပဉ္စ=စက်မှုလက်မှုအတတ်တို့ကို တတ်ရခြင်း
၉။ ဝိနယောစ သုသိက္ခိတော=လူနှင့် ဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်များကို ကောင်းစွာသင်ကြား နားလည်ခြင်း
၁၀။ သုဘာသိတာစ ယာဝါစာ=အပြောအဆိုချိုသာယဉ်ကျေးခြင်း
ဧတံမင်္ဂလမုတ္တမံ=ဤလေးပါးသည် မြတ်သောမင်္ဂလာမည်၏။

၄။ ပြုစုရေးမင်္ဂလာ ၃-ပါး

၁၁။ မာတာပိတု ဥပဋ္ဌာနံ=မိဘ ၂-ပါးကို လုပ်ကျွေးပြုစုခြင်း
၁၂။ ပုတ္တဒါရဿ သင်္ဂဟော = သားမယားတို့ကို တရားနှင့်အညီ လုပ်ကျွေးခြင်း
၁၃။ အနာကုလာစ ကမ္မန္တာ=အနှောက်အရှက်ကင်းသော အလုပ်ကို လုပ်ကိုင်ခြင်း

ဧတံမင်္ဂလမုတ္တမံ=ဤသုံးပါးသည် မြတ်သောမင်္ဂလာမည်၏။

၅။ လိုက်နာကျင့်သုံးရေးမင်္ဂလာ ၄-ပါး

၁၄။ ဒါနဉ္စ=စွန့်ကြဲပေးကမ်းလှူဒါန်းခြင်း
၁၅။ ဓမ္မစရိယာ=သုစရိုက်တရားကိုကျင့်ခြင်း
၁၆။ ဉာတကာနဉ္စသင်္ဂဟော=ဆွေမျိုးတို့အား ထောက်ပံ့ကူညီခြင်း
၁၇။ အနဝဇ္ဇာနိ ကမ္မာနိ=အပြစ်ကင်းသော အမှုတို့ကိုပြုရခြင်း
ဧတံမင်္ဂလမုတ္တမံ=ဤသုံးပါးသည် မြတ်သောမင်္ဂလာမည်၏။

၆။ ရှောင်ကြဉ်ရေးမင်္ဂလာ ၄-ပါး

၁၈။ အာရတိ=မကောင်းမှုမဖြစ်အောင် စိတ်ဖြင့်ရှောင်ခြင်း
၁၉။ ဝိရတိပါပါ=မကောင်းမှုမဖြစ်အောင် ကိုယ်နှုတ်ဖြင့် ရှောင်ခြင်း
၂၀။ မဇ္ဇပါနာစ သံယမော=မူးယစ်သေစာ မသောက်စားခြင်း
၂၁။ အပ္ပမာဒေါစ ဓမ္မေသု=ကုသိုလ်တရားတို့၌ မမေ့မလျော့ခြင်း
ဧတံမင်္ဂလမုတ္တမံ=ဤလေးပါးသည် မြတ်သောမင်္ဂလာမည်၏။

၇။ စိတ်ထားရေးမင်္ဂလာ ၅-ပါး

၂၂။ ဂါရဝေါစ=ရိုသေထိုက်သောသူတို့ကို ရိုသေရခြင်း
၂၃။ နိဝါတောစ=မိမိကိုယ်ကို နှိမ်ချရခြင်း
၂၄။ သန္တုဋ္ဌီစ=ရောင့်ရဲလွယ်ခြင်း(လောဘအပိုအလိုမလိုက်ခြင်း)
၂၅။ ကတညုတာ=သူတပါးကျေးဇူးကိုသိခြင်း
၂၆။ ကာလေနဓမ္မဿဝနံ=သင့်လျော်သောအခါ တရားနာခြင်း
ဧတံမင်္ဂလမုတ္တမံ=ဤငါးပါးသည် မြတ်သောမင်္ဂလာ မည်၏။

၈။ သည်းခံရေးမင်္ဂလာ ၄-ပါး

၂၇။ ခန္တီစ=သည်းခံရခြင်း
၂၈။ သောဝစဿတာ=ဆိုးမလွယ်ရခြင်း
၂၉။ သမဏာနဉ္စဒဿနံ=ရဟန်းသံဃာတို့အား ဖူးမျှော်ရခြင်း
၃၀။ ကာလေနဓမ္မသာကစ္ဆာ = သင့်လျော်သောအခါ တရားဆွေးနွေးခြင်း
ဧတံမင်္ဂလမုတ္တမံ=ဤလေးပါးသည် မြတ်သောမင်္ဂလာမည်၏။

၉။ ခြိုးခြံရေးမင်္ဂလာ ၄-ပါး

၃၁။ တပေါစ=ခြိုးခြံချွေတာခြင်း
၃၂။ ဗြဟ္မစရိယဥ္စ=မြတ်သောအကျင့်ကို ကျင့်ခြင်း(မေထုန်မှရှောင်ခြင်း)
၃၃။ အရိယာသစ္စာနဒဿနံ=သစ္စာလေးပါးကို သိခြင်း
၃၄။ နိဗ္ဗာန သစ္ဆိကိရိယာစ=နိဗ္ဗာန်ကို မျက်မှောက်ပြုခြင်း
ဧတံမင်္ဂလမုတ္တမံ=ဤလေးပါးသည် မြတ်သောမင်္ဂလာမည်၏။

၁၀။ စိတ်ထားခိုင်ခံ့ရေးမင်္ဂလာ ၄-ပါး

၃၅။ ဖုဋ္ဌဿ လောကဓမ္မေဟိ = လောကဓံတရားနှင့် တွေ့ကြုံသောအခါ၊
စိတ္တံယဿနကမ္ပတိ=စိတ်ဓာတ်မတုန်လှုပ်ခြင်း
၃၆။ အသောကံ=မစိုးရိမ်ခြင်း
၃၇။ ဝိရဇံ=ကိလေသာမြူကင်းခြင်း
၃၈။ ခေမံ=ဘေးကင်းခြင်း
ဧတံမင်္ဂလမုတ္တမံ=ဤလေးပါးသည် မြတ်သောမင်္ဂလာမည်၏။

မှတ်ချက်။ ။၁ မှ ၃၂ အထိ လောကီမင်္ဂလာ၊ ကျန် ၆-ပါး လောကုတ္တရာမင်္ဂလာ၊ ၁-မှ ၃၃-အထိ အကြောင်းမင်္ဂလာ၊ ကျန် ၅-ပါးအကျိုးမင်္ဂလာဟု မှတ်ပါ။

မင်္ဂလာအကျိုးပြနိဂုံး

ဧတာဒိသာနိ ကတွာန၊ သဗ္ဗတ္ထ မပရာဇိတာ။
သဗ္ဗတ္ထ သောတ္ထိံ ဂစ္ဆန္တိ၊ တံ တေသံ မင်္ဂလမုတ္တမံ။

ဤ သုံးဆဲ့ရှစ်ပါးသော မင်္ဂလာတရားတို့ကို လိုက်နာပြုကျင့်သောကြောင့် ရန်သူမှန်သမျှ အနိုင်မခံရ၊ အရပ်ဒေသအားလုံးတို့၌ ကြီးပွားချမ်းသာခြင်းသို့ ရောက်နိုင်၏။ ၃၈-ဖြာမင်္ဂလာတရားသည် နတ်လူတို့အတွက် အမြတ်ဆုံးသော မင်္ဂလာမည်၏။

မင်္ဂလသုတ် ပါဠိမြန်မာပြန်ပြီး၏။

မင်္ဂလာရှင်းတမ်း

၁။ မင်္ဂလာတရားဟောကြားသူ=မြတ်စွာဘုရား
၂။ ဟောကြားသည့်နေရာ=သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်း
၃။ ဟောကြားသည့်အချိန်=သန်းခေါင်ယံ
၄။ ဟောရန်တောင်းပန်သူ=မထင်မရှားသောနတ်သား
၅။ ဟောရခြင်းအကြောင်း=မင်္ဂလာအငြင်းပွား၍ ဝိဝါဒငြိမ်းအေး စေရန်
၆။ မင်္ဂလာအဖြေမှန်=မင်္ဂလသုတ္တန်ဖြင့်ညွှန်ပြ
၇။ မင်္ဂလာအဓိပ္ပာယ် = မကောင်းမှုကို ပယ်ဖျောက်တတ်သော ကြောင့်(မင်္ဂလာ)၊ ကြီးပွားတိုးတက်ခြင်း၏ အကြောင်းဖြစ် သောကြောင့် (မင်္ဂလာ)
၈။ အရေအတွက်=၃၈-ပါး
၉။ မင်္ဂလာစတင်ဖြန့်ဖြူးသူ=အရှင်အာနန္ဒာ
၁၀။ မင်္ဂလာအကျိုး=ရန်သူအနိုင်မခံရ၊ ချမ်းသာကြီးပွား
၁၁။ မင်္ဂလာနှင့်ဆိုင်သောနှုန်းဆက်=မင်္ဂလာပါခင်ဗျား(မင်္ဂလာပါရှင့်)
၁၂။ မင်္ဂလာနှင့်ယဉ်ကျေးမှု=မင်္ဂလာတရားတော်နှင့်အညီ လိုက်နာ ကျင့်သုံးနေထိုင်ပါလျှင် လူယဉ်ကျေးကလေးများ အမှန်မုချ ဖြစ်နိုင်ပါသည်။

* အကုသိုလ်ဖြုတ်၊ ကုသိုလ်မြှတ်၊ ခေါ်ဆယ်မင်္ဂလာ။
* တိုးတက်ကြီးပွား၊ ညွှန်တရား၊ မှတ်သားမင်္ဂလာ။

မင်္ဂလာအဋ္ဌုပ္ပတ်သိမှတ်ဖွယ်ရာ

ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား မပွင့်သေးမီအချိန်က ထိုခေတ်လူသားများ အဖို့ အနှစ်သာရရှိသော အဖိုးတန်တရားစကားမျိုးကို မကြားဖူးချေ။ မင်္ဂလာဆိုတာ ဘာလဲဟူသော ပြဿနာတရပ် ပေါ်ပေါက်ခဲ့ဘူး၏၊ အမြင်ကောင်းကို မင်္ဂလာ၊ အကြားကောင်းကို မင်္ဂလာ၊ အတွေ့ကောင်း ကို မင်္ဂလာဟူ၍ မိမိတို့ထင်ရာ မြင်ရာ ပြောဆို၍ ငြင်းခုံလာသည်မှာ

၁၂-နှစ်ကြာသွား၏။ အဖြေမှန်ကိုကား မသိရ၊ လူနတ်ဗြဟ္မာမည်သူတဦး တယောက်မျှ မင်္ဂလာ၏အဓိပ္ပာယ်ကို မဖွင့်ဆိုနိုင်ကြ၊ ဂေါတမမြတ်စွာ ဘုရား ပွင့်ပေါ်လာမှ ဤပြဿနာ ငြိမ်းအေးတော့၏။ မင်္ဂလာအဓိပ္ပာယ် ကို သိခွင့်ရကြ၏။

ကောလာဟလ ၅-မျိုး

ကပ္ပကောလာဟလ၊ ဗုဒ္ဓကောလာဟလ၊ စက္ကဝတ္တိကောလာဟလ၊ မင်္ဂလာကောလာဟလ၊ မောနေယျကောလာဟလ။

သိန်းမှာကမ္ဘာ၊ ထောင်မှာဘုရား၊ ရာကားစကြာ၊
မင်္ဂလာဆယ့်နှစ်နှစ်၊ ခုနစ်နှစ်မောနေယျ၊ ပိုင်းခြားပြ၊
ငါးဝကောလာဟလာ။

သာဝတ္ထိ+ဇေတဝန်+အနာထပိဏ်

သဝတ္ထရသေ့၏ နေရာ၌ တည်ထောင်သော မြို့ဖြစ်၍သာဝတ္ထိခေါ်၏။ တနည်းအားဖြင့် လူသုံးပစ္စည်းမှန်သမျှ အပြည့်အစုံ ရှိသောကြောင့် သာဝတ္ထိခေါ်၏။

ဇေတမင်းသား၏ ဥယျာဉ်ကို ဝယ်၍ ဆောက်လုပ်သော ကျောင်း ဖြစ်၍ ဇေတဝန်ကျောင်းခေါ်၏။ အနာထပိဏ်သဌေးကြီးက ၅၄-ကုဋေ အကုန်ခံ၍ ဆောက်လုပ်သည်၊ ခိုကိုးရာမဲ့ ဆင်းရဲနွမ်းပါးသူတို့အား အစာ အာဟာရ ဝေငှပေးကမ်း တတ်သည်ကို စွဲ၍ အနာထပိဏ်ဟု လူတွေက ခေါ်ကြသည်။ မိဘပေးသော အမည်ရင်းမှာ သုဒတ္တ ဖြစ်သည်။

ဗာလနှင့် ပဏ္ဍိတ

မကောင်းသုံးခု၊ ကြံပြောပြု၊ သိမှု လူမိုက်သာ။
အကောင်းသုံးခု၊ ကြံပြောပြု၊ သိမှု လူလိမ္မာ။

ပူဇော်ထိုက်သူများ

ဘုရားပစ္စေကာ၊ မြတ်သံဃာနှင့်၊ ဆရာမိဘ၊ ယောက္ခမဆို၊ အကိုအမ၊ ဂုဏဝုဓို၊ သက်ကြီးဘိနှင့်၊ ကိုယ်၏လင်သား၊ ဆယ့်သုံးပါးကို၊ မမှားမှန်စွာ၊ ပူဇော်ရာသည်၊ မင်္ဂလာမောင်တို့သိဖွယ်တည်း၊ (မင်္ဂလာမယ်တို့သိဖွယ်တည်း)

ပဋိရူပအရပ်

ကုသိုလ်၊ ပညာ၊ ဥစ္စာ၊ ကျန်းမာမှု၊ ငြိမ်းချမ်းရေးတို့နှင့် ပြည့်စုံသောအရပ်မျိုးကို ပဋိရူပအရပ်ဟုမှတ်ရမည်။

သမ္ပတ္တိစက်လေးပါး

မိတ်ကောင်းကိုရှာ၊ သင့်ရာနေအပ်၊ ပြုလတ်ကုသိုလ်၊ ကိုယ်ကိုစောင့်စည်း၊ စက်ကြီးလေးပါး၊ ပြည့်စုံငြား၊ မှတ်သားသမ္ပတ္တိ။

၁။ သပ္ပုရိသူပနိဿယစက် ၂။ ပတိရူပဒေသဝါသစက်

၃။ ပုဗ္ဗေစ ကတပုညတာစက် ၄။ အတ္တသမ္မာပဏိဓိစက်

ဝိနည်း(စည်းကမ်း) ၂-မျိုး

၁။ အာဂါရိက ဝိနယ=လူ့ဝိနည်း လူ့စည်းကမ်း

၂။ အနာဂါရိက ဝိနယ=ရဟန်း ဝိနည်း ရဟန်းစည်းကမ်း

သုဘာသိတ (စကား အင်္ဂါ ၄ ပါး)

ကောင်းစွာပြောကြား၊ တရားနှင့်ယှဉ်၊ နားဝင်ချမ်းသာ၊ မှန်ရာမြွက်လွှယ်၊ ဤလေးသွယ်၊ နှုတ်ဝယ်ဂုဏ်အင်္ဂါ။

မိဘကျေးဇူးဥပမာ

၁။ ဤမြေကြီးမှာ၊ ဝါးရှက်သာ၊ ပမာနှိုင်းဆိုရ၊

၂။ မြင်းမိုရ်တောင်မှာ၊ နွားချီသာ၊ ပမာနှိုင်းဆိုရ၊

၃။ စကြာဝဠာ၊ အပ်နဖားသာ၊ ပမာနိုင်းဆိုရ၊
၄။ သမုဒ္ဒရာ၊ မိုးပေါက်သာ၊ ပမာနိုင်းဆိုရ၊
* ကျေးဇူးမိဘ၊ အနန္တ၊ များလှဥ္စပုံပြ၊
* မိဘကျေးဇူး၊ မြင့်မိုရ်ဦး၊ အထူးသိမှဆပ်လိုရ။

သားသမီး ၃-မျိုး

ပုတ္တဒါရသင်္ဂဟမင်္ဂလာ၌ ပုတ္တအရ သား နှင့် သမီး ၂-မျိုးလုံးကို ယူရသည်။ ဒါရအရ အဂမနိယဝတ္ထုမဖြစ်သော မယား ၂၀-လုံးကိုယူရမည်။

၁။ အတိဇာတသား သမီး=မိဘထက် သီလသမာဓိပညာအကျင့် သာလွန်သူ

၂။ အနုဇာတသားသမီး=မိဘနှင့်သီလသမာဓိပညာအကျင့်တူညီသူ

၃။ အဝဇာတသား သမီး=မိဘအောက် သီလသမာဓိပညာအကျင့် ညံ့ဖျင်းသူ

မယား(၇) မျိုး

မယားခုနစ်မျိုး၊ ယှဉ်မြဲရိုးတွင်၊ ခိုးသူအရှင်၊ သူသတ်သွင်သို့၊ အကြင်မယား၊ လားဓါငရဲ၊ အမြဲမှတ်ဘိ၊ အမိတမျှ၊ နှစ်မမယှဉ်နှမ်း၊ ခင်ပွန်းသဖွယ်၊ ကျွန်နှယ်လေးဖြာ၊ မယားမှာမူ၊ နိဗ္ဗာ နတ်ပြည်၊ လားကြောင်းမည်၏။ ယင်းသည်လေးသွယ်၊ မယားဝယ်လည်း၊ ကျွန်နှယ်အလား၊ ထိုမယားမူ၊ ယောကျ်ားဆုပန်၊ နိဗ္ဗာန်ဆုကောင်း၊ တောင်းကမလွတ်၊ မချွတ်တူညီ၊ ပြည့်မြဲမည်၏။

(မဃဒေဝ၊ ပုဒ်ရေ၊ ၃၁၂။)

အနုဂကုလ=အနှောက်အယှက်ကင်း

အချိန်ကို လေးစားခြင်း၊ သင့်လျော်အောင်ဆောင်ရွက်ခြင်း၊ မပျင်းရှိခြင်း၊ လုံ့လရှိခြင်း၊မဖြုန်းတီးခြင်း ဤအချက်များနှင့် အညီဆောင်ရွက်သော လယ်လုပ်ကုန်သွယ် အမှုမျိုးကို အနုဂကုလကမ္မခေါ်သည်။

ချိန်ခါသိလင့်၊ သင့်အောင်ပြုခြင်း၊ မပျင်းမရှိ၊ လုံ့လရှိလျက်၊

မပျက်စီးစေ၊ အလုပ်တွေ၊ ရှုပ်ပွေမရှိရာ။

ဒါန ၃-မျိုး

၁။ ဥက္ကဋ္ဌဒါန=ကြွေးသစ်ချခြင်း (သားသမီးကို ကျွေးမွေးခြင်း)

၂။ မောက္ခဒါန=ကြွေးဟောင်းဆပ်ခြင်း (မိဘကို လုပ်ကျွေးပြုစုခြင်း)

၃။ နိဓိဒါန=ရွှေအိုးမြှုပ်ခြင်း (ကုသိုလ်ကောင်းမှုပြုခြင်း)

အနဝဇ္ဇကမ္မ=အပြစ်မရှိသောအမှု

ဥပုသ်စောင့်ခြင်း၊ ကုသိုလ်ရေး၌ ဝေယျာဝစ္စပြုခြင်း၊ သစ်ပင်စိုက်ပျိုးခြင်း၊ တံတားဆောက်ခြင်း၊ ရေတွင်းရေကန်တူးခြင်း၊ ရေချမ်းစင်တည်ခြင်း၊ ဇရပ်ဆောက်ခြင်း၊ လမ်းပြင်ခြင်းစသောအမှု လုပ်ငန်းတို့ကို အနဝဇ္ဇကမ္မ (အပြစ်မရှိသောအမှု)ဟု ဆိုရသည်။

ဂါရဝနှင့်နိဝါတ

ဂါရဝသည် အထက်လူကြီးကို ရိုသေရ၍ ကိုယ်နှုတ်ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ဆိုင်၏။ နိဝါတသည် မိမိ၏မာန်မာနကို နှိမ်ချရ၍ စိတ်ယဉ်ကျေးမှုနှင့်ဆိုင်၏။ မာန်မာနကို နှိမ်ချရာ၌ ခြေသုတ်ပုဆိုး၊မြွေဟောက်ကျိုးနှင့် ချိုကျိုးနွားလား သဘောထားရမည်။ ရိုသေခြင်းကြောင့် မျက်မှောက်ချီးမွမ်းခံရခြင်း၊ တမလွန်၌ သုဂတိရောက်ရခြင်းအကျိုး ၂-ပါးကို ရနိုင်၏။ ဤကားတိတ္တိရဇာတ်အလိုတည်း၊ ပရိတ်ကြီးပါဠိအရ "သက်ရှည်၊ ဆင်းလှ၊ သုခ၊ ခွန်အား" အကျိုးလေးပါးကိုရနိုင်၏။

ကတညုနှင့်ကတဝေဒီ

မေတ္တာရှေးဦး၊ ပြုပေဖူးကို၊ ကျေးဇူးသိမှု၊ ကတညုတည့်၊ ထိုသူထက်ပင်၊ ကျေးဇူးအင်ကို၊ ထင်ထင်မချွတ်၊ ပြောဆိုတတ်က၊ သူမြတ်မှန်လှ၊ ကတဝေဒီ၊ ဟူတုံပြီရှင့်။

(မဃဒေဝ)

ကျေးဇူးသိခြင်းအကျိုး (၁၀)ပါး

၁။ အစားအစာပေါများခြင်း။

၂။ ရောက်ရာအရပ်၌ အပူဇော်ခံရခြင်း။

၃။ သူခိုး ဒမြ အစိုးရတို့ အနှိပ်စက်မခံရခြင်း။

၄။ လူအများက နှစ်သက်လိုလားခြင်း။

၅။ ဂုဏ်ကျေးဇူးသတင်းကျော်စောခြင်း။

၆။ အခြံအရံပေါများခြင်း။

၇။ ဘုန်းကြက်သရေ တိုးပွားခြင်း။

၈။ အမြင့်မှကျသော်လည်း မှီရာတည်ရာရခြင်း။

၉။ ဆင် မြင်း ကျွဲ နွား လယ်ယာ စပါး တိုးပွားခြင်း။

၁၀။ ရန်သူမထိပါးနိုင်ခြင်း

(ဓာတမိယဇာတ်တော်ကြီး)

တရားနာခြင်းအကျိုးငါးပါး

မကြားဘူးက၊ ကြားဘူးရခြင်း၊ ပြီးခြင်းစင်ကြယ်၊ ဖျောက်ပယ်ယုံမှား၊ ဖြောင့်ငြားအယူ၊ကြည်ဖြူစိတ်ထား၊ ဤငါးပါးကို၊ တရားနာက၊ ရလေရ။

(သုံးပုံတံတားကျမ်း။)

သည်းမခံခြင်းအပြစ်နှင့် သည်းခံခြင်းအကျိုး

သည်းမခံသူ၏ ဖြစ်ပါမူကား၊ သူမချစ်ခင်၊ ရန်လျှင်ထိုးပွား၊ အပြစ်များနှဲ့၊ သေကားတွေဝေ၊ သေလျှင်အပါယ်၊ လားစဖွယ်တည်း၊ ငါးသွယ်အပြန်၊ ရမြဲမှန်သည်၊ သည်းခံသူ့ဖို့ အကျိုးတည်း။

ရဟန်းသံဃာဖူးမြင်ရခြင်းအကျိုး

၁။ ဘဝတထောင် မျက်စိရောဂါကင်းခြင်း ၂။ ပူပန်မှုငြိမ်းအေးခြင်း ၃။ မျက်စိကြည်လင်၍ ရတနာဗိမာန်၌ ဖွင့်ထားသော ပတ္တမြားပြူတင်းပေါက်နှင့်တူခြင်း။ ၄။ ကမ္ဘာတသိန်းပတ်လုံး နတ်စည်းစိမ်ချမ်းသာကိုရခြင်း။

(သုတ္တနိပါတ်၊ ဋ္ဌ၊ ၂၊၃၂။)

လောကဓံတရား (၈)ပါး

၁။ လာဘော=လာဘ်ရခြင်း ၂။ အလာဘော=လာဘ်မရခြင်း
၃။ ယသော=အခြံအရံများခြင်း ၄။ အယသော=အခြံအရံနည်းပါးခြင်း
၅။ နိန္ဒာ=ကဲ့ရဲ့ခံရခြင်း ၆။ ပသံသာ=ချီးမွမ်းခံရခြင်း
၇။ သုခံ=ချမ်းသာခြင်း ၈။ ဒုက္ခံ=ဆင်းရဲခြင်း

မင်္ဂလာရှင်းတမ်းအဓိပ္ပါယ်အကျဉ်းပြီး၏။

ဆရာကြီး ဒဂုံဦးထွန်းမြင့် ရေးဖွဲ့ထားသော

၃၈-ဖြာ မင်္ဂလာကဗျာများ

၁။ အသေဝနာစ

လူမိုက်ဆိုလျှင် ရှောင်သွေလွှဲလို့၊ မမှီဝဲနဲ့ကင်းအောင်နေ။
ပညာရှိကို အရှည်တွဲလို့၊ မှီဝဲဆည်းကပ် နည်းယူစေ။
သုံးပါးရတနာ မိဘများနှင့်၊ ဆရာသမားကို ပူဇော်လေ။
ချမ်းသာကိုပေး ဆက်ဆံရေး၊ မျှော်တွေးသုံးချက်ပေ။
အဲဒါမှ....ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

၂။ ပတိရူပ

ကုသိုလ်ပညာဥစ္စာရဖို့၊ သင့်ရာဒေသ အမြဲနေ။
ရှေးကတင်ကြို ပြုခဲ့ဘူးသည့်၊ ကောင်းမှုအထူး ရှိပါစေ။
မိမိကိုယ်ကိုကောင်းအောင်ထိန်းလို့၊ မတိမ်းစေနဲ့ဆောက်တည်လေ။
ဥစ္စာကိုပေး နေထိုင်ရေး၊ မျှော်တွေး သုံးချက်ပေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

၃။ ဗာဟုသစ္စ

တတ်ကောင်းတတ်ရာ ဟူသမျှကို၊ ကြားမြင်သုတ ရှိပါစေ။
အိုးအိမ်တည်ထောင် ဝမ်းစာရေးနဲ့၊ အသက်မွေးဖို့ အတတ်သင်လေ။
လူနှင့်ဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်များကို၊ ကောင်းစွာသင်ကြား နားလည်စေ။
မှန်ကန်ယဉ်ကျေး ချိုသာအေး၊ ဆိုရေးတတ်ပါစေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

၄။ မာတာပိတု

မြင်းမိုရ်ရွှေတောင် မိဘကျေးကို၊ ကောင်းစွာဆပ်ပေး ဝတ်ကျေကျေ။
ကြွေးသစ်ချကာ သားနှင့်မယား၊ မြှောက်စားချီးမြှင့် ဝတ်ကုန်စေ။
အလုပ်တာဝန် မလစ်ဟင်းနဲ့၊ အပြစ်ကင်းအောင်လုပ်ပါလေ။
စည်းစိမ်ကိုပေး ပြုစုရေး၊ မျှော်တွေးသုံးချက်ပေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

၅။ ဒါနဉ္စ

သုံးတန်စေတနာ ဖြူစင်လန်းလို့၊ ပေးကမ်းဝေမျှ လှူနိုင်စေ။
ကိုယ်နှုတ်စိတ်ကြံ မမိုက်မှားနဲ့၊ သုစရိုက်တရားကို ကျင့်ပါလေ။
ဆွေမျိုးတွေကို ပြင်ပမထားနဲ့၊ သင်္ဂဟတရားနှင့် ချီးမြှောက်လေ။
သန့်စင်ပြစ်မျိုး လူထုကျိုး၊ သည်ပိုးဆောင်ရွက်စေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

၆။ အာရတိ ဝိရတိ

မကောင်းမှုတွေ ဟူသမျှကို၊ မတွေ့ခင်ကရှောင်ကြဉ်လေ။
တွေ့ကြုံလာလျှင် မလွန်ကျူးနဲ့၊ အထူးသဖြင့် စောင့်စည်းနေ။
အရက်သေစာ မသောက်စားနဲ့၊ မှောက်မှားဘတ်တဲ့ အရာပေ။
လုပ်ကိုင်ပြောကြား သတိထား၊ တရားမမေ့စေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

၇။ ဂါရဝေါစ

အသက်ဂုဏ်ဝါ ကိုယ့်ထက်ကြီးက၊ ဆည်းကပ်ခစား ရှိသေလေ။
မာနတံခွန် ဂုဏ်မကြွနဲ့၊ ကိုယ့်ကိုယ်နှိမ့်ချ အမြဲနေ။
လောဘအပို လိုမလိုက်နဲ့၊ ကိုယ်ထိုက်တာနဲ့ ကျေနပ်လေ။
ကိုယ့်ပေါ်ပြုဖူး သူ့ကျေးဇူး၊ အထူးသိတတ်စေ။
ကောင်းကျိုးဆင့်ပွား မြတ်တရား၊ နာကြားမပြတ်ပေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

၈။ ခန္တီစ

ဝတ် စား နေ ထိုင် ရန်ခပ်သိမ်း၊ စိတ်ကိုချုပ်ထိန်း သည်းခံလေ။
ကျိုးကြောင်းပြည့်စုံ ဆုံးမစကားကို၊ ပြောကြားလာက နာလွယ်စေ။
သူမြတ်ပုဂ္ဂိုလ်ဟူသမျှ၊ မကြာခဏတွေ့ဆုံလေ။
သဘာဝတွေး မှန်ကန်ရေး၊ ဆွေးနွေးမပြတ်ပေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

၉။ တပေါစ

လောကီအာရုံ ဇိမ်ယစ်မှုးလို့၊ အပျော်မကြူးနဲ့ ခြိုးခြံလေ။
မေတ္တာဗြဟ္မစိုရ် လက်ကိုင်သုံးလို့၊ သူမြတ်ကျင့်ထုံး ယှဉ်းမသွေ။
လေးပါးသစ္စာ ဉာဏ်မြင်ကြည့်လို့၊ အမှန်သိအောင် ကြိုးစားလေ။
ဒုက္ခလွတ်ကင်း နိဗ္ဗာန်ချဉ်း၊ အလင်းပေါက်နိုင်စေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

၁၀။ ဖုဋ္ဌဿ

ဆင်းရဲချမ်းသာ သဘာဝ၊ တွေ့ကြုံနေကျ လူတိုင်းပေ။
ကောင်းဆိုးနှစ်တန် အစုံတွဲလို့၊ တလဲစီလှည့် အမြဲနေ။
လောကဓံကြုံ မဖြုန်တမ်းပေါ့၊ မတုန်စမ်းနဲ့ စိတ်ခိုင်စေ။
သောကကိုထိန်း ရမှက်သိမ်း၊ အေးငြိမ်းချမ်းသာနေ။
အဲဒါမှ ဗုဒ္ဓဝါဒ ကမ္ဘာ့မင်္ဂလာတွေ။

မင်္ဂလာ၏အကျိုး

သုံးဆယ့်ရှစ်ဖြာ မင်္ဂလာကုံးကို၊ လိုက်နာကျင့်သုံး ပန်သူတွေ။
စီးပွားချမ်းသာ ကျက်သရေတိုးလို့၊ ကောင်းကျိုးစည်ပွင့် တဝေဝေ။
ဘေးကင်းရန်ကွာ ချစ်သူပေါလို့၊ စိတ်ရောကိုယ်ရော ချမ်းသာမလေ။
ပြောဆိုကြံဆ ဆောင်သမျှ၊ အောင်ရမည်ကိန်းသေ။
အဲဒါကြောင့် ပန်ကြ ဆင်ကြ၊ မင်္ဂလာ့ပန်းခိုင်တွေ။

၃၈-ဖြာမင်္ဂလာဝတ္ထုများ

၁။ အသေဝနာ စ ဗာလာန မင်္ဂလာ

၂။ ပဏ္ဍိတာနဉ္စ သေဝနမင်္ဂလာ

ရှေးအခါက လက်ပံပင်ကြီးတပင်၌ ကျေးငှက်မကြီး တကောင်က ကျေးသားငယ် ၂-ကောင် မွေးဖွားထားရာ လေပြင်းမုန်တိုင်းတိုက်ခတ်၍ တကွဲတပြားစီ လွင့်ပါးသွားကြ၏၊ ရသေ့သူတော်စင်များ၏ နေရာသို့ ကျရောက်သောကျေးသားမှာ ယဉ်ကျေးလိမ္မာ၍ လူဆိုးများ၏ လက်တွင်းသို့ ကျရောက်သော ကျေးသားမှာ ရိုင်းစိုင်း၍ သွားလေသည်။

(သတ္တိဂုမ္ဗဇာတ်ကြည့်)

အောက်ပါကဗျာများကို ကျက်ထားပါ။

တမိဝမ်းအောင်း၊ ရသေ့ကျောင်းနှင့်၊
ဆိုးကောင်းယုတ်မာ၊ ခိုးသူရွာသို့၊
ရောက်ရှာကုန်ကြ၊ သူဝနှစ်ကောင်၊
ကျေးညီနောင်တို့၊ တကောင်မှာသော်၊
သူတော်ဓလေ့၊ သိမ်မွေ့လိမ္မာ၊
တကောင်မှာမူ၊ ဝါစာဖရုသ်၊
ကြမ်းကြုတ်စရိုက်၊ ရုန့်ရင်းမိုက်ရှင့်။

(မဃဒေဝ၊ ပုဒ်ရေ၊ ၂၃၇၊)

၃။ ပူဇာစ ပူဇနေယျာနမင်္ဂလာ

ရှေးအခါက လယ်တောသူမလေးတယောက်သည် ဈာန်သမာပတ်မှ ထလာသော ရှင်မဟာကဿပ ကိုယ်တော်ကြီးအား သလေးစပါး ပေါက်ပေါက်တို့ဖြင့် ပူဇော်လှူဒါန်းပြီး အိမ်သို့အပြန် မြွေခဲ၍သေရာ တာဝတိံသာ နတ်ပြည်၌ ဇာကွန်ယက်တို့ဖြင့် ဆန်းကြယ်သော ရွှေဗိမာန်ငယ် နတ်သမီးဖြစ်ရလေ၏။ (ဓမ္မပဒ၊ ၄၅၊ ဒု၊နှာ၊ ၅)

၄။ ပတိရူပဒေသဝါသမင်္ဂလာ

ရှေးအခါက အခက်အခွနှင့် ပြည့်စုံသော သစ်ပင်ကြီးတပင်တွင် ငှက်များစွာ မှီခိုရှိနေကြရာ လေတိုက်ရာမှ သစ်ကိုင်းချင်းပွတ်ပြီး အခိုးထ၍လာ၏၊ ဘုရားလောင်းငှက်မင်းက အန္တရာယ်မြင်၍ ဤအရပ်ကို စွန့်ခွါရန် ပြောရာ ဘုရားလောင်းငှက်မင်း၏ စကားကို နားထောင်သောငှက်တို့က ဘေးလွတ်ရာသို့ပျံသွား၍ အသက်ချမ်းသာရာရလေ၏၊ နားမထောင်သောငှက်တို့မှာ မီးလောင်သေဆုံးကြရလေ၏။

(ဇာ၊ ဋ္ဌ၊ ၁၊ နှာ၊ ၂၃၁)

၅။ ပုဗ္ဗေ စ ကတပုညတာမင်္ဂလာ

ဤမင်္ဂလာအတွက် ဇောတိက၊ ဇဋိလ၊ မေဏ္ဍက၊ အနာထပိဏ်၊ ဝိသာခါ စသော ပုဂ္ဂိုလ်များကို သာဓကသုတ်ပါလေ။

၆။ အတ္တသမ္မာပဏိဓိမင်္ဂလာ

ဗာရာဏသီပြည် ဒိသာပါမောက္ခဆရာကြီးက တပည့်များ၏ကိုယ်ကျင့်တရားကို စုံစမ်းလို၍ သူ့သမီးချောကလေးကို ရလိုပါက အိမ်သို့ပြန်၍ ပစ္စည်းများကိုယူခဲ့ကြဟု မှာလိုက်၏၊ ကျောင်းသားအားလုံးက ဆရာကြီးမှာလိုက်သည့်အတိုင်း ပစ္စည်းများကို ယူဆောင်လာသော်လည်း ကျောင်းသား တဦးကမူ ကိုယ်ကျင့်တရားပျက်မည်စိုး၍ ဘာပစ္စည်းမှ ယူ၍မလာချေ၊ ဆရာကြီးက ရိုးသားဖြောင့်မတ်သော ထိုတပည့်နှင့် သူ၏သမီးကို ထိမ်းမြားပေးလိုက်၏။

(စတုက္ကနိပါတ်၊ သီလဝီမံသနဇာတ်၊ ဋ္ဌ၊ နှာ၊ ၁၇)

၇။ ဗာဟုသစ္စ မင်္ဂလာ

အင်းဝခေတ်က ဝန်ဇင်းရွာမှ ကျေးတောသားကလေးတဦးသည် လေ့လာဆည်းပူးခဲ့သော ဗဟုသုတကြောင့် အင်းဝနေပြည်တော်တွင် အမတ်ကြီးဖိုးရာဇာအဖြစ် ကျော်ကြားခဲ့ရသည်မှာ ဗာဟုသစ္စမင်္ဂလာ၏

သာမကပင် ဖြစ်သည်၊ မဟောသခာ၊ ကာလီဒါသနှင့် ဝိရပုလတို့ကိုလည်း သာမကထုတ်နိုင်၏။

၈။ သိပ္ပဥ္စမင်္ဂလာ

ဗာရာဏသီပြည်အနီး အိမ်ခြေတထောင်ရှိသော ရွာကြီး၌ ပန်းပဲသူကြီး၏ သမီးကလေးမှာ အလွန်လှပချောမော၏၊ ဂေါတမဘုရားအလောင်းသည် အလွန်သေးငယ်သော သံမဏိအပ်ကလေးကို ၇-ထပ် ၇-လွှာ ဗူးဖြင့်ထည့်၍ ပန်းပဲဆရာကြီးထံ သွားရောက်၍ ပညာစွမ်းပြရာ ဆရာကြီးက ပညာကိုတန်ဘိုးထားသောအားဖြင့် သူ၏သမီးချောကလေးနှင့် ပေးစားလိုက်၏။ [ဆက္ကနိပါတ်၊ သူစိဇာတ်]

၉။ ဝိနယောစ သုသိက္ခိတမင်္ဂလာ

ရှေးအခါက ကုရုတိုင်းမှ ပြည့်တန်ဆာမတဦးသည် ကုရုဓမ္မခေါ်သော ငါးပါးသီလကို စောင့်ထိန်း၍နေ၏၊ သိကြားမင်းက စုံစမ်းလို၍ လုလင်အသွင် ဖန်ဆင်းပြီး ငွေတထောင်စရံပေး၍ သူမလာမီ လူသစ်တဦးကိုမျှ လက်မခံရန် မှာထားခဲ့၏။ သုံးနှစ်ကြာအောင် စောင့်သော်လည်းမလာမှ နောက်ထပ်လူသစ်တဦးထံမှ ငွေကို လက်ခံမည်အပြုတွင် သိကြားမင်းပေါ်လာ၏၊ ထိုအခါ ပြည့်တန်ဆာမက နောက်လူသစ်၏ ငွေကိုလက်မခံတော့ပဲ ပြန်လွှတ်လိုက်၏။ သိကြားမင်းက ပြည့်တန်ဆာမ၏ ကျင့်ဝတ်ကို သဘောကျ၍ ရတနာများချီးမြှင့်ထားခဲ့၏။

[တိကနိပါတ်၊ကုရုဓမ္မဇာတ်]

၁၀။ သုဘာသိတာ စ ယာဝါစာမင်္ဂလာ

ရှေးအခါက ဗာရာဏသီပြည်သား သဌေးသား လေးယောက်တို့သည် ခရီးလမ်းဆုံတခု၌ စကားပြောဆိုနေကြ၏၊ ထိုအခိုက် မုဆိုးတယောက်သည် သားကောင်များကို တင်ဆောင်၍ အမဲလှည်းကြီးကို မောင်းနှင်လာရာ ပထမသဌေးသားက "ဟယ်မုဆိုး ငါ့ကို အမဲသားပေးလော့"ဟု မောက်မာစွာ တောင်းဆိုသောကြောင့် သူ၏စကားနှင့်တန်ရုံ မကောင်းမကန်းအသားများကို ပေးလိုက်၏။

ဒုတိယသူဌေးသားက "အကို" ဟူ၍တောင်းသောကြောင့် ပေါင်သားကိုပေးလိုက်၏။ တတိယသူဌေးသားက "ဖခင်" ဟူ၍တောင်းသောကြောင့် အသဲနှလုံးအဆုပ်ကို ပေးလိုက်၏။ စတုတ္ထသူဌေးသားက "မိတ်ဆွေ" ဟူ၍တောင်းသောကြောင့် လျှာပေါ်ရှိအသားအားလုံးကို ပေးလိုက်လေ၏။ အထွေးဆုံးသူဌေးသားကလည်း ကျေးဇူးကိုသိသောအားဖြင့် မုဆိုးကြီး၏သားမယားကိုပါခေါ်ယူစေကာ စည်းစိမ်ကိုတဝက်ပေးပြီးလျှင် အေးအတူပူအမျှ နေထိုင်သွားလေ၏။ [စတုက္ကနိပါတ်၊ သဗ္ဗမံသလာဘဇာတ်၊ အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၄၆] တိကနိပါတ် သုဇာတာဇာတ်နှင့် ဧကနိပါတ် နန္ဒိဝိသာလဇာတ်တို့ကိုလည်း သာဓကထုတ်နိုင်၏။

၁၁။ မာတာပိတုဥပဋ္ဌာနမင်္ဂလာ

ဂေါတမဘုရားအလောင်းတော်သည် ဝေပုရကိတ္တိမင်းဖြစ်စဉ်အခါက မယ်တော်ကကုန်း၍ သင်္ဂြိုဟ်ရာ ထိုမင်းသားက "ငါ့ကိုထင်းပြု၍ သင်္ဂြိုဟ်ပါ" ဟုဆိုလျှင် မင်းသားကိုထင်းပြု၍ သင်္ဂြိုဟ်သည်။ မယ်တော်အလောင်းမီးကျွမ်းသော်လည်း မင်းသားကိုယ်မှာ အမွေးတချောင်းမျှ မီးမလောင် အသက်ထက်ဆုံး တရားနှင့်အညီ မင်းပြုရသည်။ [မဏိရတနာပုံကျမ်း၊ နှာ-၁၄၀] သုဝဏ္ဏသာမဇာတ်၊ စူဠနန္ဒိယဇာတ်၊ သုတနုဇာတ်၊ ကေဒါရဇာတ်၊ မာတုပေါသကဇာတ်တို့ကိုလည်း သာဓကထုတ်အပ်၏။

၁၂။ ပုတ္တဒါရသင်္ဂဟမင်္ဂလာ

အခါတပါး သိကြားမင်းသည် မာတလိနတ်သားနှင့်အတူ ဝေဇယန္တာနတ်ရထားကြီးကိုစီး၍ နန္ဒဝံဥယျာဉ်သို့ သွားကြ၏၊ ဥယျာဉ်သို့ရောက်သောအခါ ရထားပေါ်မှဆင်း၍ သိကြားမင်းက အရပ်လေးမျက်နှာကို လှည့်လည်ပြီး ရှိခိုးလေ၏။ မာတလိက အဘယ့်ကြောင့် ရှိခိုးရပါသလဲဟု မေးသောအခါ သီလဝန္တရဟန်းတော်များ၊ ကုသိုလ်ပြုသူများ၊ သီလစောင့်ထိန်းသူများ၊ ရတနာသုံးပါးဆည်းကပ်သူများနှင့် သားမယားကို တရားသဖြင့် ရှာဖွေကျွေးမွေးသူများကို ရည်ရွယ်ပြီး ရှိခိုးကြောင်း ပြန်လည်ဖြေကြားလေသည်။ [သဂ္ဂါသံယုတ်၊ ဂဟဋ္ဌဝန္ဒနာသုတ်]

၁၃။ အနာကုလာစ ကမ္မန္တမင်္ဂလာ

အချိန်ကိုလေးစားသူ၊ အလုပ်ကိစ္စတို့ကို သင့်လျော်အောင်ဆောင်ရွက်စိမ်တတ်သူ၊ မပျင်းမရိဆောင်ရွက်သူ၊ မည်သည့်ကိစ္စမဆို လုံ့လဝိရိယရှိသူ၊ မိမိပစ္စည်း, သူတပါးပစ္စည်း, နိုင်ငံပိုင်ပစ္စည်းများကို မလေမလွင့်စေသူတို့မှာ အနာကုလာစကမ္မန္တမင်္ဂလာတွင် အကျုံးဝင်သူများ ဖြစ်လေသည်။ ယခုခေတ်တွင် နိုင်ငံတော်အစိုးရက ဂုဏ်ပြုခြင်းခံရသော စံပြလုပ်သားများမှာ အနာကုလာ စ ကမ္မန္တမင်္ဂလာ၏ သာဓကများပင် ဖြစ်ပေသည်။

၁၄။ ဒါနဥမင်္ဂလာ

ဥဇ္ဇေနီပြည် တေလနာလိနိဂုံးရွာ၌ ကံပြိုင်ညာဏ်ပြိုင် သဌေးသမီး ၂-ယောက် နေထိုင်ကြရာ တဦးက ပစ္စည်းချမ်းသာသော်လည်း ဆံပင်ညှံ၍ အလှဂုဏ်ချိုတဲ့၏။ တဦးမှာ ဆံပင်ကောင်း၍ မိန်းမအင်္ဂါပြည့်စုံသော်လည်း ပစ္စည်းချိုတဲ့ရှာ၏။ ဆံပင်ညှံသူက ဆံပင်ကောင်းသူထံ ငွေပေးဝယ်ရာ ဆံပင်ကိုမြတ်နိုးသောကြောင့် ငွေတထောင်ပေးသော်လည်း မရောင်းပဲနေ၏။ တနေ့တွင် ရှင်မဟာကစ္စည်းနှင့် ရဟန်းတော်ရှစ်ပါး ဆွမ်းခံကြွလာရာ ဒီဃကေသီအမျိုးသမီးက မိမိ၏ဆံပင်ကိုဖြတ်၍ ယခင်ဝယ်ဖူးသော သူဌေးသမီးထံရောင်းချသည်တွင် နှိမ်လိုသောသဘောဖြင့် ငွေ(၈)သပြာမျှသာ ပေးလိုက်၏၊ ဒီဃကေသီသည် ထိုငွေဖြင့် သံဃာတော်များအား ဆွမ်းဆက်ကပ်လိုက်၏။ ဆံပင်လည်း ရှေးကအတိုင်း ပြန်ပေါက်လာ၏၊ ရဟန်းတော်များသည် ဥဇ္ဇေနီမင်း၏နန်းတော်သို့ ကြွသွားရာ အကျိုးအကြောင်း ပြောပြသောကြောင့် ဥဇ္ဇေနီဘုရင်က ဒီဃကေသီ၏ဒါနစေတနာကို တန်ဖိုးထားသောအားဖြင့် မိဖုရားကြီး မြှောက်လိုက်လေ၏။

[အံ၊ဋ္ဌ၊၁၊၁၆၂]

၁၅။ ဓမ္မစရိယမင်္ဂလာ

တက္ကသိုလ်ပြည် ဒိသာပါမောက္ခဆရာကြီးထံတွင် တပည့်ငါးရာပညာသင်ကြားလျက်ရှိရာ ဆရာကြီး၏သားဖြစ်သူ သေဆုံး၍ တကျောင်း

လုံး ငိုကြွေးကြလေ၏။ ဓမ္မပါလလုလင်တဦးသာ မငိုပဲနေ၍ ဆရာကြီးက ဘာကြောင့်မငိုသလဲ မေးသည်တွင် "ကျွန်တော်တို့ ဓမ္မပါလတမျိုးလုံး ကိုယ်ကျင့်တရားမြဲ၍ ငယ်ငယ်ရွယ်ရွယ် သေရိုးမရှိသောကြောင့် မငိုပါ"ဟု ပြန်လည်ဖြေကြား၏၊ ဆရာကြီးသည် အကျိုးအကြောင်းကို သိလို၍ ဓမ္မပါလရွာသို့ ကိုယ်တိုင်သွားရောက် စုံစမ်းသောအခါ ပြောသည့်အတိုင်း မှန်၍နေလေ၏။

[ဒသကနိပါတ်၊ မဟာဓမ္မပါလဇာတ်]

၁၆။ ဉာတကာနုဉ္ဆသင်္ဂဟမင်္ဂလာ

တခါက ဗာရာဏသီပြည်၌ ညတညတွင် မိုးသည်းထန်စွာရွာသွန်းရာ ဘုရင်၏စီးတော်ရထားမှ သားရေများကို စိုစွတ်သည်တွင် အညှီနံ့ ထွက်၍လာသောကြောင့် နန်းတော်တွင်းရှိခွေးများက စားပစ်သော ကြောင့် ဘုရင့်ရထားကြိုးပျက်စီးလေ၏။ မိုးလင်းသောအခါ ဘုရင်ကြီးက သိ၍ နန်းတွင်းမှခွေးများကိုသာ ချမ်းသာပေးပြီး တခြားခွေးများကို လိုက်လံ၍ အသတ်ခိုင်းလေ၏၊ မသေကြွင်းကျန်သော ခွေးများက သုသာန်၌နေသော ဘုရားအလောင်းခွေးမင်းကို ပြေး၍ပြောကြားရာ ဘုရားအလောင်းခွေးမင်းသည် နန်းတွင်းသို့ အသေခံအရဲစွန့်ဝင်ရောက်ပြီး ဘုရင်ကြီးထံ အကျိုးအကြောင်းရှင်းပြလေသည်။ ဘုရားအလောင်း ခွေးမင်း၏ အကြံပြုချက်အရ နေဇာမြက်ကိုထောင်း၍ အစာဖြင့်ရော နှောတိုက်ရာ နန်းတွင်းရှိခွေးများ၏ခံတွင်းမှ သားရေစများ အန်ထွက် လာလေသည်။ ထိုအခါမှ အဖြစ်မှန်ကိုသိရပြီး ခွေးအပေါင်းကိုဘေးမဲ့ ပေး၍ ဒုက္ခမှလွတ်ကင်းရလေသည်။ အမျိုးသားများအတွက် အနစ်နာခံ အရဲစွန့်ပြောကြားသော အလောင်းတော်ခွေးမင်းကို ဘုရင်းကြီးက ထီးဖြူမိုး၍ ပူဇော်လေသည်။ [ဧကနိပါတ်၊ ကုက္ကုရဇာတ်၊ အဋ္ဌကထာ၊ နှာ-၁၉၀] မဟာကပိဇာတ်ကိုလည်း သာဓကထုတ်နိုင်သည်။

၁၇။ အနဝဇ္ဇာနိ ကမ္မာနိမင်္ဂလာ

မဂဓတိုင်း မစလရွာမှ မာဃလုလင်နှင့်ဆန္ဒတူ ရည်ရွယ်ချက်တူကြသော လူငယ် ၃၃-ယောက်တို့သည် ရပ်ရေးရွာရေးနှင့် လူမှုရေးကိစ္စများကို တက်တက်ကြွကြွ ဆောင်ရွက်ကြ၏၊ လမ်းပြင်ခြင်း၊ တံတားဆောက်ခြင်း၊ အပန်းဖြေဇရပ်ဆောက်ခြင်း၊ ရေတွင်းရေကန်တူးဖော်ခြင်းကိစ္စများကို ပြုလုပ်ခြင်း ရပ်ရွာအကျိုးပြုလုပ်ငန်းများကို ပြုလုပ်သည့်အတွက် ကျေးရွာလူထုက မာဃတို့အဖွဲ့ကို သဘောကျပြီး လူဆိုးလူပေများ တစတစပျောက်ကင်းကာ တရပ်တရွာလုံး ယဉ်ကျေးလိမ္မာ၍ မာဃတို့အဖွဲ့ ဩဇာညောင်းလာလေ၏။ ထိုဖြစ်ပုံကို သဘောမကျသော မစလရွာသူကြီးက ဘုရင့်ထံ သူပုန်နှင့်ဆက်သွယ်ကြောင်း လည်ဆည်ကုန်းတိုက်လေ၏၊ ဘုရင်ကြီးက ယုံကြည်ပြီး မာဃတို့အဖွဲ့ကို ဆင်နှင့်နင်းသတ်စေရာ မာဃတို့အဖွဲ့သားများ၏ မေတ္တာကြောင့် ဆင်ကြီးမနင်းဝံ့ပဲ ဖြစ်နေ၏။ ထိုအခါမှ ဘုရင်ကြီးက အဖြစ်မှန်အားလုံးကိုသိပြီး ကုန်းတိုက်သူ သူကြီးဟောင်းကို ရာထူးမှဖြုတ်၍ မာဃကို ရွာစား(သူကြီး) ရာထူးပေးလိုက်လေ၏။ [ကေနိပါတ်၊ ကုလာဝကဇာတ်]

၁၈။ အာရတီနှင့် ၁၉။ ဝိရတီမင်္ဂလာ

သီဟိုဠ်ကျွန်း ရွာငယ်တရွာ၌ မိခင်အိုကြီးရောဂါဖြစ်၍ ဆေးဆရာက လတ်ဆတ်သောယုန်သားကို ခတ်စာပေးလေ၏၊ သားနှစ်ယောက်အနက် အကိုကြီး မဟာဇက္ကနက ညီငယ် စူဠဇက္ကနကို ယုန်ဖမ်းရန် တောသို့လွှတ်လိုက်၏၊ ညီငယ်သည် တောသို့ ယုန်ဖမ်းသွားရာ ယုန်တကောင်ကိုမိလေ၏၊ သတ်မည်ပြုပြီးမှ ကိုယ်ချင်းစာစိတ်ဝင်လာပြီး မသတ်ပဲ ပြန်လွှတ်လိုက်လေ၏၊ အိမ်သို့ရောက်သော် အကိုကြီး၏အမန်အမဲကို ခံရလေ၏၊ ညီငယ်က မိခင်နားသို့သွား၍ "အကျွန်ုပ်သည် သိတတ်သောအရွယ်မှစပြီး သူတပါး၏အသက်ကို မသတ်ခဲ့ဖူးပါ၊ ဤမှန်သောစကားကြောင့် မိခင်ရောဂါပျောက်ကင်းပါစေ"ဟု သစ္စာပြုရာ မိခင်၏ရောဂါ ပျောက်ကင်းသွားလေသည်။ [အင်္ဂုတ္တရာလိနီ၊ နှာ-၁၄၆]

ဥတ္တရ၀ဇုမာနတောင်၌နေသော ဥပါသကာတယောက်သည် အမ္ဗရိယ ကျောင်း၌၀နေသော ပိင်္ဂလဗုဒ္ဓရက္ခိတမထေရ်၏အထံမှ သိက္ခာပုဒ်ကို ဆောက်တည်၍ လယ်ထွန်နေ၏၊ နွားပျောက်ရာရန် တောင်ပေါ်သို့အသွား စပါးကြီးမြွေ အဖမ်းခံရ၍ ပါလာသောပဲခွပ်ဖြင့် ဖြတ်မည်ပြု၏၊ ထို့နောက် ဆရာသမားအထံမှ ဆောက်တည်ခဲ့သော သိက္ခာပုဒ်ပျက်မည်စိုး၍ မဖြတ်ပဲ နေ၏၊ သုံးကြိမ်သုံးခါ ဖြတ်သင့်မဖြတ်သင့် စဉ်းစားပြီး "အသက်သာ အသေခံမည် ဆောက်တည်ထားသော သိက္ခာပုဒ် အပျက်မခံ" ဟု ဆုံး ဖြတ်ချက်ချပြီး ပဲခွပ်ကိုလွှတ်ပစ်လိုက်သည်နှင့် တပြိုင်နက် စပါးကြီးမြွေ လည်း လူကိုလွှတ်၍ ထိုနေရာမှ ထွက်ခွာသွားလေ၏။

[အဋ္ဌသာလိနီ]

၂၀။ မင်္ဂလာနာ၀၈ သံယမမင်္ဂလာ

သိကြားဟောင်းရာထူးပြုတ်၍ အသူရာဖြစ်ရခြင်း၊ တပင်ရွှေထီးဘုရင် ရန်သူလက်ချက်ဖြင့် သေရခြင်း၊ မင်းရဲကျော်စွာ ဆင်ပေါ်မှကျ၍ သေရ ခြင်း၊ ဓမ္မဇေဇာတ်၌ ဖခင်ဘုရင်ကြီးက ရင်သွေးကို သတ်၍ စားမိခြင်း၊ အရှင်သာဂတမထေရ် ရွာတံခါး၀တွင် မှောက်ရက်လဲ၍ အရှက်ကွဲရခြင်း စသည်တို့မှာ အရက်၏ ဆိုးကျိုးများဖြစ်ပေသည်။

၁။ သိင်္ဂါလ သတ္တိသား၊ တို့ဘုရားဟောတာ၊
၂။ သိုတရား စောစရာ၊ သဘောမှာ မှတ်သား၊
၃။ ပြစ်ခြောက်ရပ် အထူးဆောင်သည်၊ အရှုံးကောင်မင်းတို့အမှား၊
၄။ သိကြားဟောင်း အသူရာကို၊ မူပမာ တင်ထား၊
၅။ ဇမ္ဗူမှာထင်ရှားတဲ့၊ ဘုရင်များဘုရင်၊
၆။ ရွှေတောင်ငူ နန်းကေတုတွင်မှ၊ သေဥဒါန်းထိုးတဲ့ ထီးအရှင်၊
၇။ အင်း၀ဆက် ရာဇ၀င်တွင်၊ ဘာမထင်၀င့်ကြွားတဲ့၊
၈။ ဘုရင့်သားရဲဘွဲ့တော်ပါ၊ ရဲတဲ့ကျော်စွာ။
၉။ ဒလပျက်အကျနာသလို၊ ဘ၀ပါရှုံးစေနိုင့်လေး။

ဆရာလွန်း (သခင်ကိုယ်တော်မှိုင်း)

၂၁။ အပ္ပမာဒေါစ ဓမ္မေသု မင်္ဂလာ

ဗာရာဏသီပြည်ကို ဇနသန္ဓမင်းသည် မင်းကျင့်တရားနှင့်အညီ အုပ်ချုပ်သောကြောင့် ထိုမင်းလက်ထက်တွင် အချုပ်ထောင်များကို ဟင်းလင်းဖွင့်ထားရ၏၊ အမှုအခင်းဖြစ်ပွားသူ မရှိသောကြောင့် တရားရုံးများကို ပိတ်ထားရ၏၊ ထိုမင်းကြီးသည် ပန္နရသီဥပုသ်နေ့တိုင်း ဥပုသ်သီလဆောက်တည်၍ တိုင်းသူပြည်သားတို့အား နန်းရင်ပြင်တွင် စုရုံးစေ၍ နောင်တ (၁၀)မျိုးမဖြစ်ရအောင် ကုသိုလ်တရားတို့၌ မမေ့မလျော့ကြစေရန် တိုက်တွန်းစကား ပြောကြားဆုံးမလေ့ရှိ၏။ တလ ၂-ကြိမ် ဩဝါဒပေးတော်မူ၏။လူများသည် ဇနသန္ဓမင်းကြီး၏ ဩဝါဒကြောင့် ကုသိုလ်တရားတို့၌ မမေ့မလျော့ရကား နတ်ရွာသုဂတိသို့ ရောက်ကြကုန်၏။

နောင်တဆယ်မျိုး

၁။ အချိန်ရှိခိုက် ငယ်စဉ်က ပညာမသင်ခဲ့မိလေခြင်း

၂။ ဉစ္စာမစုဆောင်းမိခဲ့လေခြင်း

၃။ သူတပါး၏ အချစ်ကို ဖျက်ဆီးမိခဲ့လေခြင်း

၄။ သူတပါးအသက်ကို သတ်မိခဲ့လေခြင်း

၅။ သူတပါးသားမယားကို ပြစ်မှားမိခဲ့လေခြင်း

၆။ ဉစ္စာပစ္စည်းရှိလျက် မလှူမိခဲ့လေခြင်း

၇။ ဆုံးမစကားကို နားမထောင်မိခဲ့လေခြင်း

၈။ မိဘကို မလုပ်ကျွေးမိခဲ့လေခြင်း

၉။ ပညာရှိထံနည်းခံ၍ မသင်ကြားမိခဲ့လေခြင်း

၁၀။ မြတ်သောအကျင့်ကို မကျင့်မိခဲ့လေခြင်း

(ဒွါဒသနိပါတ်၊ ဇနသန္ဓဇာတ်)

၂၂။ ဂါရဝမင်္ဂလာ

ကေနိပါတ် တိတ္တိရဇာတ်တော်၌ ခါ, မျောက်, ဆင် သတ္တဝါသုံးဦးတို့ ညောင်ပင်တခုကို သက်သေပြု၍ ကြီးသူကို ငယ်သူက ရိုသေစတမ်း ကျင့်ဝတ်ထား နေသွားပုံကို ဂါရဝမင်္ဂလာအဖြစ် သက်သေထူအပ်၏၊ အောက်ပါကဗျာကို ကျက်ထားပါ။

ရှေးဝယ်သောခါ၊ တောဟေမာ၌၊
ပညာမြော်မြင်၊ ခါမျောက်ဆင်တို့၊
ညောင်ပင်တခု၊ သက်သေပြု၍၊
ဂုဏဝုဍ္ဍ၊ ပစာယန၊ ကျင့်ကုန်ကြကြောင်း၊
လူမျှမတန်၊ တိရစ္ဆာန်လျက်၊
နတ်ဌာန်မုချ၊ ရောက်ကုန်ကြ၏။

(မဃဒေဝ၊ ပုဒ်ရေ ၁၇၆)

၂၃။ နိဝါတမင်္ဂလာ

နိဝါတအမှုကို ပြုရာ၌ အရှင်သာရိပုတ္တရာကို အတုယူသင့်၏။ တခါက အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် သင်္ကန်းဝတ်ပုံ မညီမညာဖြစ်၍ နေဖူး၏။ အနီးရှိ ခုနစ်နှစ်အရွယ် သာမဏေငယ်တပါးက "အရှင်ဘုရား သင်္ကန်းဝတ်ရုံပုံ မညီမညာဖြစ်နေပါသည်" ဟု လျှောက်ထားလေ၏၊ အရှင်သာရိပုတ္တရာသည် သာမဏေငယ်၏ အကြံပြုချက်ကို လိုက်နာသောအားဖြင့် သင်္ကန်းကို အချိုးတကျ ပြန်ဝတ်၍ နိဝါတအမှုကို ပြုလိုက်လေသည်၊ ပြန်ဝတ်ပြီးနောက် သာမဏေငယ်ထံသို့ ပြန်လာပြီး လက်အုပ်ချီလျက် "ဤမျှ ပြင်ဆင်ဝတ်ရုံလျှင် သာရုပ္ပဖြစ်လောက်ပါပြီလားဆရာ" ဟု နှုတ်ခွန်းဆက်လျက် သာမဏေအား ဆရာ၏အရာ၌ ထားလေသည်၊ "ငါ၏အကျိုးကို လိုလား၍ ဆုံးမလာခဲ့သော် ခုနစ်နှစ်အရွယ် သာမဏေ၏စကားကိုပင် ဦးခေါင်းဖြင့်ခံယူပါမည်" ဟု ကျူးရင့်တော်မူလေသည်။

(မိလိန္ဒ၊ ၃၇၂။ သံဃ္ဋ၊ ၁ နှာ၊ ၁၁၃)

၂၄။ သန္တုဋ္ဌိမင်္ဂလာ

ရှေးအခါက ဗာရာဏသီပြည်မှ ပုဏ္ဏားတယောက်သည် သမီးသုံးယောက်မွေးဖွားပြီးနောက် ကွယ်လွန်သောဆုံးရာ ရွှေဟင်္သာငှက်မျိုး၌ဖြစ်လေ၏၊ သမီးသုံးယောက်နှင့် ဇနီးမှာ ပုဏ္ဏားကြီးကွယ်လွန်ပြီးနောက် သူတပါးအိမ်တွင် အခိုင်းအစေဘဝဖြင့် ဆင်းရဲကြီးစွာ နေရသည်ကိုသိ၍ ရွှေဟင်္သာငှက်သည် အိမ်သို့ရောက်လာပြီးလျှင် တနေ့လျှင် ရွှေတောင်တတောင်ကျ ပေးလေ၏။ ထိုမိသားစုလည်း ချမ်းသာကြွယ်ဝလာလေ၏၊ အလိုကြီးသော ထိုမိသားစုတို့သည် တနေ့လျှင် ရွှေတောင်တတောင်ကျပေးနေသည်ကို မရောင့်ရဲနိုင်ပဲ အမွေးအတောင်အားလုံးကိုနုတ်ယူပြီးလျှင် ရွှေဟင်္သာငှက်ကို အကြွင်နာကင်းမဲ့စွာ အိုးစရည်းတွင်ထည့်၍ ထားလေ၏၊ ထိုသူတို့၏ မတော်လောဘကြောင့် နုတ်ယူထားသော ရွှေတောင်တို့သည် ရွှေရောင်ကွယ်ပြီး ဗျိုင်းတောင်အလား အဖြူရောင်အဆင်းသို့ ပြောင်းလဲကုန်လေ၏။

(ဇာ၊ဋ္ဌ၊၁။သုဝဏ္ဏဟံသဇာတ်၊၅၀)

၂၅။ ကတညုတမင်္ဂလာ

တခါက ညီအစ်ကိုခုနစ်ယောက်တို့သည် လယ်ထွန်ရန် တောသို့သွားကြ၏၊ အထွေးဆုံး ညီငယ်သည် လယ်အစွန်၌ နွားများကိုကျောင်း၍နေရာ အတူပါလာသော ခွေးအိုတကောင်ကို ခြုံစပ်တွင်ရှိသော စပါးကြီးမြွေက ဖမ်း၍ထား၏၊ နွားကျောင်းရာမှ လှမ်း၍မြင်သော ညီငယ်က စပါးကြီးမြွေကြီးကို ဒုတ်ရှည်ဖြင့် ပုတ်ခတ်၍ ခွေးကိုလွှတ်စေ၏၊ စပါးကြီးမြွေသည် ခွေးကိုလွှတ်၍ လူကိုဖမ်းယူပြန်၏၊ ခွေးသည် သူ့သခင်ကိုမြွေကဖမ်းယူသောအခါ ထွက်မပြေးမူ၍ ယာဂုအိုးပေါ်၌ တင်ထားသောဓားကိုနှုတ်သီးဖြင့်ကိုက်ချီပြီး မြွေပတ်ခံရသော ညီငယ်၏အနီးတွင် ချထားပေးလေ၏။ ခွေး၏လှုပ်ရှားပုံကို တွေ့မြင်ရသော နောင်တော်များကညီငယ်ရှိရာသို့ ပြေးလာကြပြီး စပါးကြီးမြွေကို ဓားဖြင့် ခုတ်သတ်လိုက်သောကြောင့် ညီငယ်လည်း အသက်ချမ်းသာရာ ရသွားလေ၏။ ဤဝတ္ထု၌

ခွေးနှင့်လူတို့ အပြန်အလှန် ကျေးဇူးသိတတ်ပုံကို သင်ခန်းစာ ယူသင့်၏။ (သံ၊ ၄၊ ၂၅၁၊ ၂၁၃။ ဒုတိယသိဂါလသုတ်) မြန်မာရာဇဝင်မှ ကျေးဇူးသိသော ငခင်ညိုနှင့် သခ်ဗောဓိမင်း ဝတ္ထုတို့ကိုလည်း သာဓကထုတ်နိုင်၏။

၂၆။ ကာလေနဓမ္မဿဝနမင်္ဂလာ

ဥသဘကာလကဏ္ဏိဝါကဍ္ဍနေသော အမျိုးသမီး တယောက်သည် ဒီဃဘာဏက မဟာအဘယမထေရ် တရားဟောလိမ့်မည်ဆိုသော သတင်းကိုကြား၍ နို့စို့အရွယ် သူငယ်ကိုပွေ့လျက် ငါးယူဇနာဝေးသောအရပ်မှ လာ၍တရားနာ၏၊ နေ့ပိုင်းတွင် ရင်သွေးငယ်ကို မြေ၌သိပ်၍ ရပ်လျက် တရားနာ၏၊ နေ့တရားဟောပဂ္ဂိုလ်ပြီး၍ အဘယမထေရ်က ညပိုင်းဆက်၍ ဟောရာ ညလုံးပေါက်အောင် တရားကိုနာယူ၏၊ အရုဏ်တက်ခြင်း၊ တရားပြီးဆုံးခြင်း၊ သီတင်းသည်မ သောတာပတ္တိဖိုလ်သို့ ရောက်ခြင်းသည် တပြိုင်နက်သာလျှင် ဖြစ်၏။

(တိကအင်္ဂုတ္တိုရ်၊ ပဌမဝဂ်၊ ၅ဝနသုတ်)

၂၇။ ခန္တီမင်္ဂလာ

ရှေးအခါက သိကြားမင်းနှင့်အသူရာတို့ မကြာခဏစစ်ဖြစ်လေ့ရှိရာ တခါသော် သိကြားမင်း၏စစ်သည်တို့က အောင်နိုင်၍ ဝေပစိတ္တိအသူရာကို နှောင်ဖွဲ့ ဖမ်းဆီး၍ သိကြားမင်းထံ ခေါ်လာ၏၊ ဝေပစိတ္တိအသူရာက အမျိုးမျိုးဆဲရေးတိုင်းထွာသော်လည်း သိကြားမင်းကမည်သို့မျှပြန်မလုပ်ပဲ သည်းခံ၍နေ၏၊ မာတလိနတ်သားက "အရှင်သိကြားမင်းသည် ကြောက်၍ သည်းခံရသလော၊ ခွန်အားနည်း၍ သည်းခံရသလော"ဟု မခံချင်အောင် ဆွမေး မေးလေ၏။ သိကြားမင်းက "အကျိုးအားလုံးတွင် သည်းခံခြင်းထက် လွန်သောအကျိုးမရှိနိုင်၊ အားကြီးသူက အားမဲ့သူအပေါ် သည်းခံခြင်းမျိုးကို အမြတ်ဆုံးဟူ၍ ဆိုရကြောင်း"ရှင်းပြမှ မာတလိသည် သူ၏ဆရာ သိကြားမင်း၏ သည်းခံမှုခန္တီဂုဏ်ကို ပို၍ လေးစားသွားလေသည်။

(သက္ကသံယုတ်)

၂၈။ သောဝစဿတာမင်္ဂလာ

ရှေးအခါက ဗာရာဏသီ ရှင်ဘုရင်တပါး၌ ဆိုဆုံးမရန်ခက်သော ဒုဋ္ဌကုမာရ အမည်ရှိ သားတယောက်ထွန်းကား၏၊ ဖခင်ဘုရင်ကြီးက သားဖြစ်သူကိုခေါ်၍ ဥယျာဉ်၌နေသော ဆရာရသေ့ထံအပ်နှံပြီး အပြောအဆိုကြမ်းတမ်းခက်မာသော သူ၏သားကို လိမ္မာအောင် ဆုံးမပေးပါရန် အပ်နှံထားခဲ့၏။ ဆရာရသေ့သည် မင်းသားငယ်ကို ဥယျာဉ်ထဲသို့ခေါ်သွားပြီး တမာပင်ငယ်တပင်ကို တွေ့သည်တွင် နုတ်၍အမြည်းခိုင်းလေ၏။ မင်းသားသည် တမာရွက်ကိုဝါး၍ ခါးလှသောကြောင့် ထွီဟုဆိုကာ ထွေးလေ၏။ တမာပင်ငယ်ကိုလည်း နုတ်ချေပစ်လေ၏။

ဆရာရသေ့က "မင်းသား ဤသစ်ပင်သည် ငယ်ငယ်ကလေးဖြစ်ပါလျက် ဤမျှခါးသေး၏၊ ကြီးသောအခါမည်သို့ဖြစ်လိမ့်မည်နည်း" ဟုဆိုကာ သင်မင်းသားသည် တမာပင်ကိုနုတ်၍ ချေပစ်၏။ "သင်သည်လည်း ယခုငယ်စဉ်ကပင် ဤမျှ ရုန့်ရင်းကြမ်းကြုတ်ဘိ၏၊ ကြီးသောအခါ မည်သို့ဖြစ်လိမ့်မည်နည်းဟု တိုင်းသူပြည်သားတို့ကဆို၍ သင့်ကို တိုင်းပြည်မှနှင်ထုတ်သော် မခက်ပါသလော၊ ထို့ကြောင့် အရာရာကို သည်းခံ၍ ပြည်သူတို့အပေါ် ချစ်ခင်စိတ်ထားပါ၊ သူတပါးဆုံးမသည်ကို နာလွယ်ပါ" ဟု ဆုံးမ၏၊ မင်းသားငယ်လည်း ဆရာရသေ့၏ ဆုံးမစကားကို နားထောင်၍ အမူအရာများ သိမ်မွေ့နူးညံ့ပြီးလျှင် ဖခင်ကွယ်လွန်သော် ဘုရင်ဖြစ်လာ၏၊ တတိုင်းတပြည်လုံး၏ ချစ်ခင်မင်မှုကို ခံရ၏။

(ဧကနိပါတ်၊ ဧကပဏ္ဏဇာတ်)

၂၉။ သမဏာနဉ္စဒဿနမင်္ဂလာ

အရှင်သာရိပုတ္တ၏အလောင်း ဥပတိဿသည် အဿဇိမထေရ်ကို ဖူးမြော်ရပြီး ဂါထာတပုဒ်ကြားနာရရုံဖြင့် သောတာပန်တည်သွားခြင်း၊ အသောကမင်းတရားကြီးသည် နိဂြောဓသာမဏေကို ဖူးတွေ့ရပြီး ဗုဒ္ဓဘာသာမင်းတရားဖြစ်လာခြင်း၊ အနော်ရထာမင်းကြီးသည် ရှင်အရဟံ၏

သိမ်မွေ့သော အမူအရာကို ကြည်ညိုပြီး သာသနာ့ပြုမင်း ဖြစ်လာခြင်း စသည်တို့မှာ သမဏာနဉ္စဒဿနမင်္ဂလာ၏ သာဓကတို့ပင် ဖြစ်သည်။

၃၀။ ဓမ္မသာကစ္ဆာမင်္ဂလာ

မြတ်စွာဘုရား သာဝတ္ထိပြည် ဇေတဝန်ကျောင်းတော်၌ သီတင်းသုံး နေတော်မူစဉ်အခါက တောဒေယျပုဏ္ဏားကြီး၏သားဖြစ်သော သုဘ လုလင်ရောက်လာပြီး "အမျိုးယုတ်မြတ်" စသည် ဖြစ်ရခြင်း၏အကြောင်း ပြဿနာတဆယ့်လေးရပ်ကို ဆွေးနွေးမေးမြန်းရာ မြတ်စွာဘုရားက ပြန် လည်ဖြေကြားခဲ့သည်၊ ဆွေးနွေးအပြီး သုဘလုလင် တရားရသွားသည်။ ပြဿနာတဆယ့်လေးရပ်၏ အကြောင်းအကျိုးများကို ကျင့်ဝတ်ပိုင်း ကဏ္ဍတွင် ဖော်ပြထားပါသည်။

ပါယာသိစော်ဘွားကြီးသည်လည်း အရှင်ကုမာရကဿပမထေရ်ထံသို့ သွားရောက်ပြီး ပြဿနာများကို မေးမြန်းဆွေးနွေးရာမှ သဘောကျပြီး ဗုဒ္ဓသာသနာဝင် ဖြစ်သွားဖူးလေသည်။

၃၁။ တပေါစမင်္ဂလာ

သာလွန်မင်းတရားကြီးသည် တိုင်းသူပြည်သားတို့ စည်းကမ်းမဲ့သုံး ဖြုန်းခြင်းကို ပြင်းထန်စွာတားမြစ်သည့်အပြင် အိမ်တိုင်းအိမ်တိုင်း ထမင်း တကြိမ်ချက်တိုင်း ဆန်လက်တဆုပ်ကျစီ စုဆောင်းသိုမှီး၍ ချွေတာရေး စနစ်ကို ကျင့်သုံးစေသည်။ တလစေ့သော် ဆန်အားလုံးကိုသိမ်းဆည်းပြီး မဏ္ဍပ်ထိုး၍ ပြည်သူအများစုပေါင်းကာ မရှိဆင်းရဲသူများအား ဝေငှပေး ကမ်းစေလေသည်၊ ထိုစနစ်အပြင် တနေ့တာရှာဖွေရရှိသော ပစ္စည်း များထဲမှာ—

၁။ အုပ်ချုပ်သူ(အစိုးရ)အတွက်တပုံ
၂။ သာသနာရေးအတွက်တပုံ
၃။ တိုင်းရေးပြည်မှုအတွက်တပုံ
၄။ သာရေးနာရေးအတွက်တပုံ
၅။ မိသားစုအတွက်တပုံ

ဤသို့ ၅-ပုံ ၅-စုခွဲဝေပြီးမှ ပိုလျှံသည်ကို သုံးစွဲကြရမည်ဟု ချွေတာရေး စနစ်ကို ကျင့်သုံးစေလေသည်။ ထိုစနစ်ကြောင့် သာလွန်မင်းတရားကြီး လက်ထက်တွင် ပေတိုင်းတပြည်လုံး တိုးတက်ကြီးပွား ချမ်းသာကြလေ သည်။

သာလွန်မင်းတရားကြီးသည် ထမင်းရည်ကို မြေကြီးပေါ်သို့သွန်ပစ် သော မိန်းမတဦးကို ကြိမ်ဒဏ် ၃-ချက်ရိုက်၍ ဆုံးမခြင်း၊ ထမင်းကြမ်းခဲကို အလဟဿသွန်ပစ်သော အမတ်ကြီးကို ရာထူးမှချခြင်း၊ အဝတ်ကောင်း များဝတ်၍ နန်းတော်နံရံကိုမှီပြီး ပစ္စလက္ခနေထိုင်သော သမီးတော်ကို ရေဒဏ်သဲဒဏ်ပေး၍ ဆုံးမခြင်း စသည်ဖြင့် တပေါစမင်္ဂလာကို ကျင့်သုံး စေသည်မှာ အတုယူဖွယ် ကောင်းလှပေသည်။

၃၂။ ဗြဟ္မစရိယမင်္ဂလာ

ရာဇဂြိုဟ်ပြည် ကပိလသူဌေး၏သား ပိပ္ပလိနှင့် သာဂလပြည် ကောသိ ယသူဌေး၏သမီး မယ်ဘဒ္ဒါတို့ကို ၂-ဘက်သောမိဘတို့က လက်ထပ်ထိမ်း မြားပေးစားကြသော်လည်း ကာမဂုဏ်အယုတ်သဘောဖြင့် ပေါင်းသင်း ခြင်းမပြုပဲ မောင်နှမအရင်းကဲ့သို့ ကျင့်ကြံနေထိုင်ကြပါသည်။ မိဘ ၂-ပါး ကွယ်လွန်သော် စည်းစိမ်ဥစ္စာကိုစွန့်၍ ပိပ္ပလိက လက်ယာလမ်း မယ်ဘဒ္ဒါက လက်ဝဲလမ်းအတိုင်းလိုက်၍ တောထွက်ပြီး ဘုရားရှင်အထံ၌ ရဟန်းပြု ကြလေသည်။ ပိပ္ပလိသည် ဂေါတမမြတ်စွာဘုရား၏ သာသနာတော်၌ အရှင်မဟာကဿပ ဟူသော အမည်ဖြင့်ထင်ရှား၍ ပဌမသံဂါယနာကို ဦးစီးပြီး တင်သွားတော်မူလေသည်။

(ကဿပသံယုတ်)

၃၃။ အရိယသစ္စာနဒဿနမင်္ဂလာ

၃၄။ နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယမင်္ဂလာ

ပဋိဝေဂ္ဂအစ သုဘဒ္ဒပရိဗိုဇ်အဆုံး ကျွတ်တမ်းဝင်ပုဂ္ဂိုလ်အားလုံးတို့သည် အရိယသစ္စာန ဒဿနမင်္ဂလာနှင့် နိဗ္ဗာနသစ္ဆိကိရိယမင်္ဂလာတို့၏ သာဓက များပင် ဖြစ်ပေသည်။

၃၅။ နိက္ခမ္မတိမင်္ဂလာ

ဗာရာဏသီပြည်မှ မုဆိုးတယောက်သည် တောမှ ကျေးငှက်ညီနောင် ၂-ကောင်ကိုဖမ်းယူ၍ ဓနဥ္စယမင်းအား ဆက်သ၏၊ ရွှေချိုင့်ဖြင့်ပြုစုထား ရာ တနန်းတော်လုံးက ကျွေးချင်မွေးချင်ရှိ၍ လာဘ်လာဘပေါများ လျက် ရှိ၏၊ မကြာမီ အခြားမုဆိုးတယောက်က မျောက်ညိုကြီးတကောင် ကို ဘုရင့်အားဆက်သပြန်ရာ နန်းတွင်းရှိလူများက မျောက်ညိုကြီးကို ဝိုင်းအုံပြီး ကျွေးကြမွေးကြပြန်၏။ ကျေးညီနောင်မှာ ယခင်ကလို ကျွေး သူမပေါတော့ပဲ နည်းသွားပြန်၏။ ညီငယ်ကျေးသားက စိတ်အားငယ်ပြီး တောသို့ပြန်ရန်ပြောရာ အကိုဖြစ်သူကျေးသားက "ညီလေး စိတ်အား မငယ်နှင့်, လာဘ်ရမရ၊ ခြွေရံနည်းများ၊ ချီးမွမ်းကဲ့ရဲ့၊ ချမ်းသာဆင်းရဲ ဆိုသော လောကဓံမှာ အမြဲမရှိနိုင်ပါ၊ စောင့်ကြည့်ပါဦး၊ သည်းခံနေပါ" ဟု အားပေးစကား ပြောကြား၏။ မျှးမကြာမီ လာလာသမျှ ကလေး ငယ်များကို ခြောက်လှန့်သောကြောင့် ကလေးများကြောက်လန့်သည့် အတွက် မျောက်ကြီးကို တောသို့နှင်ထုတ်လိုက်လေ၏၊ ကျေးသား ညီနောင်မှာ ယခင်ကအတိုင်း ကျွေးသူမွေးသူ ပေါများပြန်လေ၏။

(စတုက္ကနိပါတ်၊ ကာဠဗာဟုဇာတ်၊ ၄၁၉၁)

၃၆။ အသောကမင်္ဂလာ

ပသေနဒီကောသလမင်းကြီးသည် မတရားလာဘ်စားသူ ကုန်းသမား တို့၏ စကားကိုယုံ၍ ကျောင်းနေဖက်ငယ်သူငယ်ချင်း ဗန္ဓုလစစ်သူကြီး နှင့်တကွ သား ၃၂-ယောက်ကိုပါ အမိန့်ပေး၍ သတ်စေ၏။ သေဆုံး ကြောင်းစာချွန်တော်ကို စစ်သူကြီးကတော်ထံ ပို့စေ၏။ မလ္လိကာသည် ပူဆွေးသော အရိပ်အရောင်ကိုမပြပဲ စာချွန်တော်ကို မိမိ၏ခါးပိုက်ထဲ၌ ထည့်ထား၍ ဟန်မပျက် အလုပ်ကိုလုပ်မြဲလုပ်လေ၏၊ ထိုနေ့တွင် သံဃာ တော်များကို ဆွမ်းကပ်ရာ ထောပတ်အိုးများကွဲကုန်၍ အရှင်သာရိပုတ္တရာ က "ပျက်စီးတတ်သောသဘောဖြစ်၍ တွေးတောပူပင်စရာမလို" ဟု မိန့်ကြား၏၊

ထိုအခါ မလ္လိကာက မိမိ၏ခါးပိုက်ထဲမှ စာချွန်တော်ကိုထုတ်ပြ၍ "တပည့်တော်၏ခင်ပွန်းနှင့် သား ၃၂-ယောက် အသတ်ခံရသည်ကိုပင် ကြွေမြွေမပျက် သောကမစွက် နေနိုင်ပါသေးသည်၊ ဤထောပတ်အိုးကလေး ကွဲတာလောက်တော့ တွေးတောပူပန်စရာ မလိုပါဘုရား"ဟု လျှောက်ထားလေသည်။

(ဓမ္မပဒ၊ ဌ။ ပ။ ဖုပ္ဖ၀ဂ်၊ ၂၂၄)

၃၇။ ဝိရဇမင်္ဂလာ

တောကျောင်း၌ သီတင်းသုံးနေထိုင်သော သမိဒ္ဓိမထေရ်သည် ကျောင်း၏အနီး တပေါဒမည်သော ရေပူစမ်း၌ ရေဆင်းချိုးရာ သမိဒ္ဓိ၏ ရုပ်နိကာယ်ကို တပ်မက်၍ ရေအိုင်စောင့်နတ်သမီးက ကာမဂုဏ်ဖြင့် သွေးဆောင်ဖျားယောင်း၏။ သမိဒ္ဓိက လက်မခံ၍ ဖျားယောင်းမရမှန်း သိသောအခါ တောင်းပန်ရှာ၏။ သမိဒ္ဓိရော နတ်သမီးပါ ဘုရားထံသို့ သွားကြရာ မြတ်စွာဘုရားက တရားဟော၍ နောက်နောင်တွင် အစွန်း ၂-ပါးမလွတ်သောကိစ္စကို မပြုတော့ပါဟု နတ်သမီးက ဝန်ခံပြီး ကန်တော့ ၍ ပြန်သွားလေ၏။

(ဒေဝတာသံယုတ်၊ သမိဒ္ဓိသုတ်နှင့် ဒုကနိပါတ်၊ သမိဒ္ဓိဇာတ်)

၃၈။ ခေမမင်္ဂလာ

သာဝတ္ထိပြည်မှ တိဿမည်သော သဌေးသားတယောက်သည် ကုဋေ လေးဆယ်သော စည်းစိမ်ချမ်းသာတို့ကို စွန့်ပယ်၍ သာသနာ့ဘောင်၌ ရဟန်းပြုပြီး တောကျောင်း၌ နေထိုင်လေ၏၊ ညီ၏မယား(ခယ်မ)ဖြစ်သူ က တိဿရဟန်း လူပြန်ထွက်ခဲ့သော် ရှိပစ္စည်းတဝက်ခွဲပေးရမည်စိုး၍ လူဆိုးများကိုစေလွှတ်ပြီး တိဿရဟန်းကြီးကို အသတ်ခိုင်းလေ၏။ လူဆိုး များက ဖမ်းဆီးသောအခါ တညတာ တရားအားထုတ်ခွင့် ပေးပါရန် ပန်ကြား၏။ လူဆိုးများက မယုံကြည်မည်စိုး၍ မိမိ၏ပေါင် ၂-ဖက်ကို ကျောက်တုံးဖြင့်ရိုက်ချိုး၍ ဝေဒနာကို ရှုမှတ်လေ၏။ အရှဏ်မထက်မီ ရဟန္တာဖြစ်လေ၏။

အောက်ပါဥဒါန်းကို ကျူးရင့်လေ၏။

"ဒါယကာတို့ ခြေ ၂-ချောင်းကို ရိုက်ချိုး၍ သင်တို့အား ငါသည် သက်သေထူ၍ သိစေခဲ့၏၊ ရာဂနှင့်တကွ သေရခြင်းကို ငါစက်ဆုပ်ငြီးငွေ့၏၊ ရှက်လည်းရှက်ပါ၏၊ ဤ အကြံဖြစ်ပေါ်၍ ငါသည်ဟုတ်တိုင်းမှန်စွာ ဝိပဿနာရှုပွားခဲ့ပါပြီ၊ အရုဏ်မတက်မီ အရဟတ္တဖိုလ်သို့ ရောက်ပါပြီ"

ဤသို့အားဖြင့် တိဿ ရဟန်းသည် ပစ္စည်းမက်၍ သေကြောင်းကြံသော ခယ်မဆိုး၏ဘေးရန်မှ လွတ်ကင်းသည့်အပြင် သံသရာတလျှောက် လုံး တွေ့ကြုံရမည့် ဒုဂ္ဂတိဘေးဆိုးကြီးမှလည်း လုံးဝကုန်စင် ကင်းလွတ်ခဲ့ပါပြီ။

(ဒီ၊ဋ္ဌ၊ ၂။နှာ၊၃၃၉)

မင်္ဂလာသင်တန်းပို့ချချက် ပြီး၏။

မှတ်ချက်။ ။၃၈-ဖြာမင်္ဂလာဝတ္ထုများကို သင်တန်းသားများအား အရေးခိုင်းရန်မလိုပါ၊ သင်တန်းသားများ စိတ်ဝင်စားအောင် သင်တန်းဆရာက သာကေအဖြစ် ပြောပြရန်ဖြစ်ပါသည်။ ဤဝတ္ထုများအပြင် ရာဇဝင်လာဖြစ်ရပ်များ၊ ဓမ္မသတ်ဝတ္ထုများနှင့် မျက်မှောက်ခေတ် အဖြစ်အပျက်များကိုလည်း သက်ဆိုင်ရာမင်္ဂလာနှင့် ညှိ၍ ပြောပေးရန်လိုပါသည်။ အချိန်ရသော် သင်တန်းသားများကိုယ်တိုင် ဤဝတ္ထုများကို လေ့လာဖတ်ရှုလာပါလိမ့်မည်။

အခန်း-၅

လူ့ကျင့်ဝတ်သင်တန်း ပို့ချချက်

လူမှုဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်များ

အလေးအမြတ်ပြုရမည့် အရပ် ၆-မျက်နှာ

အရှေ့မိဘ၊ တောင်မှဆရာ၊ နောက်မှာမယား၊ မြောက်ကား မိတ်ဆွေ၊ အောက်ခြေကျွန်မှုတ်၊ ထက်ရပ်သံဃာ၊ မှတ်သားပါ၊ ခြောက်ဖြာတံခါးပေါက်။

သားသမီးကျင့်ဝတ် ၅-ပါး

၁။ ကျေးမွေးမပျက် ၂။ ဆောင်ရွက်စိမ့် ၃။ မွေခံထိုက်စေ ၄။ လှူမျှဝေ၍ ၅။ စောင့်လေမျိုးနွယ်၊ ဝတ်ငါးသွယ်၊ ကျင့်ဖွယ်သားတို့တာ(ကျင့်ဖွယ်သမီးတို့တာ)။

မိဘကျင့်ဝတ် ၅-ပါး

၁။ မကောင်းမြစ်ထာ ၂။ ကောင်းရာညွှန်လတ် ၃။ အတတ်သင်စေ ၄။ ပေးဝေနှီးရင်း ၅။ ထိမ်းမြားခြင်းလျှင်၊ ဝတ်ငါးအင်၊ ဖခင်မယ်တို့တာ။

တပည့်ကျင့်ဝတ် ၅-ပါး

၁။ ညီညာထကြွ ၂။ ဆုံးမနာယူ ၃။ လာမူကြိုဆီး ၄။ ထံနီးလုပ်ကျွေး ၅။ သင်တွေးအံ့ရွတ်၊ တပည့်ဝတ်၊ မချွတ်ငါးခုသာ။

ဆရာကျင့်ဝတ် ၅-ပါး

၁။ အတတ်လည်းသင် ၂။ ပဲ့ပြင်ဆုံးမ ၃။ သိပ္ပမချန် ၄။ ဘေးရန်ဆီးကာ ၅။ သင့်ရာအပ်ပို့၊ ဆရာတို့၊ ကျင့်ဖို့ဝတ်ငါးဖြာ။

လင်ကျင့်ဝတ် ၅-ပါး

၁။ မထီမဲ့ကင်း ၂။ အပ်နှင်းဉစ္စာ ၃။ မိစ္ဆာမမှား ၄။ ဝတ်စား ဆင်ယင် ၅။ မြတ်နိုးကြင်၊ ငါးအင် လင်ကျင့်ရာ။

မယားကျင့်ဝတ် ၅-ပါး

၁။ အိမ်တွင်းမှုလုပ် ၂။ သိမ်းထုပ်သေချာ ၃။ မိစ္ဆာကြဉ်ရှောင် ၄။ လျော်အောင်ဖြန့်ချိ ၅။ ပျင်းရိမမှု၊ ဝတ်ငါးဆူ၊ အိမ်သူ ကျင့်အပ်စွာ။

မိတ်ဆွေကျင့်ဝတ် ၅-ပါး

၁။ ပေးကမ်းချီးမြှင့် ၂။ ကိုယ်နှင့်ယှဉ်ထား ၃။ စီးပွားဆောင်ရွက် ၄။ နှုတ်မြွက်ချိုသာ ၅။ သစ္စာမှန်စေ၊ ဝတ်ငါးထွေ၊ ကျင့်လေ မိတ်သဟာ။

အလုပ်ရှင် (အရှင်) ကျင့်ဝတ် ၅-ပါး

၁။ ဝစ္စာကျွေးမွေး ၂။ ပြုရေးစီရင် ၃။ နာလျှင်ကုစေ ၄။ ၄ဝေရသာ ၅။ အခါကိုလွှတ်၊ အလုပ်ရှင်ဝတ်၊ မချွတ် ငါးခုသာ။

အလုပ်သမား (ကျွန်) ကျင့်ဝတ် ၅-ပါး

၁။ အိပ်သော်နောက်ကျ ၂။ ထသော်ကားရှေး ၃။ ပေးမှယူအပ် ၄။ စေ့စပ်ဆောင်ရွက် ၅။ ကျေးဇူးမြွက်၊ ငါးချက် လုပ်သားဝတ်။

ဒါယကာကျင့်ဝတ် ၅-ပါး

၁။ မေတ္တာစိတ်သက် ၂။ ဆောင်ရွက်ချစ်ခင် ၄။ ခင်မင်နှုတ်ချို ၄။ လိုလျှင်ဖိတ်ထား ၅။ တတ်အားလှူစေ၊ ဝတ်ငါးထွေ၊ ပြုလေ ဒါယကာ။

ရဟန်းကျင့်ဝတ် ၆-ပါး

၁။ မကောင်းမြစ်တာ ၂။ ကောင်းရာညွှန်လစ် ၃။ အသစ်ဟော ကျူး ၄။ နာဖူးထပ်မံ ၅။ နတ်ထံတင်ရာ ၆။ မေတ္တာလည်းပြု၊ ရဟန်းမှု၊ ခြောက်ခု လွန်သေချာ။

အဂတိတရား ၄-ပါး

၁။ ဆန္ဒာဂတိ=ချစ်သောကြောင့် (မျက်နှာလိုက်၍) မတရားပြုခြင်း
၂။ ဒေါသာဂတိ=မုန်းသောကြောင့် မတရားပြုခြင်း
၃။ မောဟာဂတိ=မသိသောကြောင့် မတရားပြုခြင်း
၄။ ဘယာဂတိ=ကြောက်သောကြောင့် မတရားပြုခြင်း

ဤတရားလေးပါးလိုက်စားလျှင် လဆုတ်ပက္ခ လလို ဆုတ်ယုတ်မည်၊ ရှောင်ရှားလျှင် လဆန်း ပက္ခလလို တနေ့တခြား ထွန်းလင်းတောက်ပမည်။

* ချစ်မုန်းကြောက်ထွေ၊ တွေဝေသောအား၊ လွန်ကျူးမှားသော်၊ မပွားလရောင် ဆုတ်ယောင်သော်။

* ချစ်မုန်းကြောက်ထွေ၊ တွေဝေသောအား၊ မလွန်ငြားသော်၊ တိုးပွားလရောင် ပြည့်ယောင်သော်။

ဥစ္စာပျက်ကြောင်း ၆-ပါး

၁။ သေစာသောက်စား ၂။ လမ်းသွားခါမဲ့ ၃။ ရှင့်သဘင် ၄။ ပျော်ရွှင်အန်လောင်း ၅။ မကောင်းမိတ်ဖွဲ့ ၆။ ပျင်းရိခြင်းကား၊ ယိုယွင်းဥစ္စာပျက်ကြောင်းတည်း။

အရက်သောက်ခြင်း အပြစ် ၆-ပါး

၁။ ဥစ္စာယုတ်ခြင်း ၂။ ငြင်းခုံများစွာ ၃။ ရောဂါထူပြော ၄။ ကျော်စောမဲ့တို ၅။ မလုံအင်္ဂါ ၆။ ပညာနည်းရှား၊ ဤခြောက်ပါး၊ သောက်စားသေစာ အပြစ်တည်း။

အချိန်မဲ့သွားလာခြင်း အပြစ် ၆-ပါး

၁-၂။ ကိုယ်သားမယား ၃။ တခြားဥစ္စာ၊ လုံရာမဲ့ရှောင်း ၄။ မကောင်းအရာ၊ ရွံ့ရှာလေအပ် ၅။ ယိုးစွပ်ရောက်မှု ၆။ ဆင်းရဲစုဟု၊ ခြောက်စုခါမဲ့ သွားပြစ်ထည်း။

ပွဲသဘင်သွားခြင်း၏ အပြစ် ၆-ပါး

၁။ ကခြင်းတလီ ၂။ သီခြင်းတသီး ၃။ မှုတ်တီးတသင်း ၄။ ပြိန်ဖျင်းတအုပ် ၅။ လက်ခုပ်တတည် ၆။ အိုးစည်ဓာဖြာ၊ ရှိရာရှာဟု၊ ဥစ္စာပျက်မှု၊ ဤခြောက်ခုကား၊ ကြည့်ရှုသဘင်အပြစ်တည်း။

မှတ်ချက်။ ။ကပွဲ၊ သီချင်းဆိုပွဲ၊ တီးမှုတ်ပွဲ၊အကျိုးမရှိသော စကားဝိုင်း၊ လက်ခုပ်တီးပွဲ၊ အိုးစည်တီးပွဲ သွားပါများလျှင် ကုသိုလ်ရေး၊ လိမ္မာရေး၊ စီးပွားရေးများ လစ်ဟင်းဆုံးရှုံးတတ်လေသည်။

လောင်းကစားခြင်း အပြစ် ၆-ပါး

၁။ နိုင်သူရန်ပွား ၂။ ရှုံးသားစိုးရိမ် ၃။ စည်းစိမ်လျော့ပါး ၄။ တရားသဘင်၊မဝင်သက်သေ ၅။ မိတ်ဆွေနှိပ်ဆို ၆။ မလိုသိမ်းမြား၊ ဤခြောက်ပါး၊ လောင်းကစားမှု အပြစ်တည်း။

အပေါင်းအသင်းမကောင်းခြင်း၏ အပြစ် ၆-ပါး

၁။ ကြွေအန်ကျူးထ ၂။ မိန်းမကျူးထွေ ၃။ သေစာကြူးမှု ၄။ အဘုပြုဌား၊လှည့်စားတထောက် ၅။ မျက်မှောက်လှည့်ချက် ၆။ နိုင်ထက်လုယူ၊ ဤသူခြောက်ပါး၊ မိတ်ဖြစ်လားကြောင့်၊ ပျက်ပြား မိတ်ဆွေအပြစ်တည်း။

ပျင်းရိခြင်းအပြစ် ၆-ပါး

၁။ အချမ်းပြည့်ဝှန် ၂။ အလွန်ပူနိုး ၃။ မိုးချုပ်လှမော ၄။ စောလွန်းလှယောင် ၅။ ဆာလောင်ပြင်းလှ ၆။ ဝမ်းဝလွန်ထွေ၊ နေကဥစ္စာ၊ မပွားရာသည်၊ ခြောက်ဖြာ ပျင်းသူ အပြစ်တည်း။

မိတ်ဆွေတု လေးယောက်

* ယူမိတ် နှုတ်မိတ်၊ ချစ်ယောင်မိတ်၊ ယုတ်မိတ် မိတ်တုလေး။
* ရန်သူ မိတ်ဆွေ၊ ဤလေးထွေ၊ ရှောင်လေကောင်း၍ဝေး။

၁။ အယူသာရှိ၍ အပေးမရှိသော မိတ်ဆွေတု (အညဒတ္ထုဟာရ မိတ်တု)

၂။ နှုတ်သာပါ၍ လက်မပါသော မိတ်ဆွေတု (ဝစီပရမ မိတ်တု)

၃။ ရှေ့တွင်သာ အကောင်းပြောသော မိတ်ဆွေတု(အနုပိယဘာဏီ မိတ်တု)

၄။ ယုတ်မာမှုတွင် အဖော်ညှိသော မိတ်ဆွေတု (အပါယသဟာယ မိတ်တု)

အညဒတ္ထုဟာရ မိတ်တုလေးယောက်(သို့မဟုတ်)အင်္ဂါ ၄-ပါး

လက်ချည်းလာ၍၊ ဥစ္စာဆောင်သယ်၊ နည်းငယ်ဖြင့်သာ၊ များစွာလိုရှိ၊ ဘေးထိရောက်ခါ၊ ပြုလုပ်တုံဘိ၊ မိမိအကျိုးငှာ၊ မှီလာပေါင်းယှဉ်၊ လေးယောက်စဉ်ကား၊ အညဒတ္ထုဟာရတည်း။

၁။ အယူသာရှိ၍ အပေးမရှိသူ (မရှိခြင်း)

၂။ နည်းနည်းပေးပြီး များများရလိုသူ (ရလိုခြင်း)

၃။ ဘေးရန်ကြုံမှ လုပ်ကိုင်ပေးသူ (လုပ်ကိုင်ပေးခြင်း)

၄။ ကိုယ်ကျိုးငဲ့၍ ပေါင်းသူ (ပေါင်းခြင်း)

ဝစီပရမမိတ်တုလေးယောက် (သို့မဟုတ်)အင်္ဂါ ၄-ပါး

ရှေ့ဖြင့်စေ့စပ်၊ တထပ်နောက်မှီး၊ ချည်းနှီးသဂြိုဟ်၊ ပေးလိုစဟန်၊ ပစ္စုပ္ပန်မှု၊ပြည့်နှန်ပျက်ပြား၊ ဤလေးပါးကား၊မှတ်သားဝစီပရမတည်း။

၁။ လွန်ပြီးသားကိုပြော၍ လောကွတ်ပြုသူ (ပြုခြင်း)

၂။ အနာဂတ်ကိုပြော၍ လောကွတ်ပြုသူ (ပြုခြင်း)

၃။ ပစ္စည်းမပါ ဗလာချည်းနှီးဖြင့် လောကွတ်ပြုသူ (ပြုခြင်း)

၄။ လောလောဆယ်ပျက်စီးမှုကို အကြောင်းပြသူ (ပြုခြင်း)

အနုပိယဘာဏီမိတ်တုလေးယောက် (သို့မဟုတ်) အင်္ဂါ ၄-ပါး

မကောင်းမှုခွင့်ပြု၊ ကောင်းမှုကိုလျှင်၊ ဆင်ခြင်မရှု၊ ခွင့်ပြုသည်ပင်၊ ရှေ့တွင်ချီးမွမ်း၊ ဖုံးလွှမ်းကွယ်လျှင်၊ ကဲ့ရဲ့မြင်သည်၊ လေးအင်ပိယဘာဏီတည်း။

၁။ မကောင်းရာကို ခွင့်ပြုသူ (ခွင့်ပြုခြင်း) ၂။ ကောင်းရာကိုလည်း ခွင့်ပြုသူ (ခွင့်ပြုခြင်း) ၃။ ရှေ့တွင်သာချီးမွမ်းသူ (ချီးမွမ်းခြင်း) ၄။ ကွယ်ရာ၌ကဲ့ရဲ့သူ (ကဲ့ရဲ့ခြင်း)

အပါယသဟာယမိတ်တုလေးယောက် (သို့မဟုတ်) အင်္ဂါ ၄-ပါး

သောက်တုတ်သေရက်၊ ညဉ့်နက်လမ်းသွား၊ ရှုစားသဘင်၊ ပျော်ရွှင်အန်စာ၊ လေးရပ်မှာပင်၊ တကွထင်သည်၊ လေးအင်အပါယ်သဟဲတည်း။
၁။ အရက်သောက်ရာ၌ အဖော်လုပ်သူ (လုပ်ခြင်း) ၂။ အခါမဲ့သွားရာ၌ အဖော်လုပ်သူ (လုပ်ခြင်း) ၃။ ပွဲသဘင်သွားရာ၌ အဖော်လုပ်သူ (လုပ်ခြင်း) ၄။ လောင်းကစားရာ၌ အဖော်လုပ်သူ (လုပ်ခြင်း)

မိတ်ကောင်း မိတ်စစ်လေးယောက်

*ပြုမိတ်တူမိတ်၊ ဆရာမိတ်၊ ညာမိတ် မိတ်စစ်လေး။

*ချစ်ဖော်မိတ်ဆွေ၊ ဤလေးထွေ၊ မသွေပေါင်းဖော်ရေး။

၁။ မိမိအား ကျေးဇူးပြုသော မိတ်ဆွေစစ် (ဥပကာရ မိတ်စစ်)

၂။ ချမ်းသာအတူ ဆင်းရဲအတူဖြစ်သော မိတ်ဆွေစစ် (သမာနသုခဒုက္ခ မိတ်စစ်)

၃။ အကျိုးစီးပွားကို ပြောကြားတတ်သော ဆရာနှင့်တူသော မိတ်ဆွေစစ် (အတ္ထက္ခာယီ မိတ်စစ်)

၄။ ညာညာတာတာ စောင့်ရှောက်တတ်သော မိတ်ဆွေစစ် (အနုကမ္ပ မိတ်စစ်)

ဥပကာရ မိတ်စစ်လေးယောက် (သို့မဟုတ်) အင်္ဂါ-၄ပါး

မေ့လျော့စောင့်လာ၊ ဥစ္စာစောင့်ရှောက်၊ ဘေးရောက်ကိုးကွယ်၊ ပြုဖွယ်ရှိက ၊နှစ်ဆဥစ္စာ၊ ချေးပေးလာသည်၊ လေးဖြာဥပကာရတည်း

၁။ မေ့လျော့သောမိတ်ဆွေကို စောင့်ရှောက်သူ (စောင့်ရှောက်ခြင်း)

၂။ မေ့လျော့သောမိတ်ဆွေ၏ ဥစ္စာကို စောင့်ရှောက်သူ (စောင့်ရှောက်ခြင်း)

၃။ ဘေးအန္တရာယ်ကြုံက အားကိုးရသူ (အားကိုးရခြင်း)

၄။ အရေးကြုံက နှစ်ဆပေး၍ ကူညီသူ (ကူညီခြင်း)

သမာန သုခ ဒုက္ခ မိတ်စစ်လေးယောက် (သို့မဟုတ်) အင်္ဂါ ၄-ပါး

လျှို့ဝှက်စကား၊ ကြားစတုံလျက်၊ တူလျှို့ဝှက်၍၊ ဘေးတွေ့မစွန့်၊ မတွန့်တိုပါ၊ သူ့ကိုညှာလျက်၊ ကိုယ်သက်စွန့်မြောက်၊ ဤလေးယောက်ကား၊ မျှလောက်ချမ်းသာ ဆင်းရဲတည်း။

၁။ မိတ်ဆွေဖြစ်သူအား လျှို့ဝှက်သောစကားကို ပြောကြားသူ (ပြောကြားခြင်း)

၂။ မိတ်ဆွေဖြစ်သူ၏ လျှို့ဝှက်သင့်သောကိစ္စကို လျှို့ဝှက်ထားသူ (လျှို့ဝှက်ထားခြင်း)

၃။ မိတ်ဆွေဖြစ်သူ ဘေးအန္တရာယ်ကြုံတွေ့သော် မစွန့်သူ(မစွန့်ခြင်း)

၄။ မိတ်ဆွေ၏အကျိုးငှာ အသက်ကိုစွန့်သူ(စွန့်ခြင်း)

အတ္ထက္ခာယီ မိတ်စစ်လေးယောက်(သို့မဟုတ်)အင်္ဂါ ၄-ပါး

မကောင်းမြစ်ထား၊ ကောင်းရာသွင်းထား၊ မကြားစတောင်း၊ အကြောင်းကြားလှော၊ နတ်ရွာလမ်းပြ၊ ဤလေးဝကား၊ မည်ရအတ္ထက္ခာယီတည်း။

၁။ မကောင်းရာကို တားမြစ်သူ(တားမြစ်ခြင်း)

၂။ ကောင်းရာကို သက်ဝင်စေသူ(သက်ဝင်စေခြင်း)

၃။ မကြားဖူးသေးသောကုသိုလ်တရားကိုပြောကြားသူ(ပြောကြားခြင်း)

၄။ နတ်ရွာနိဗ္ဗာန်ခရီးကို ညွှန်ပြတတ်သူ(ညွှန်ပြခြင်း)

အနုကမ္ပ မိတ်စစ်လေးယောက်(သို့မဟုတ်)အင်္ဂါ ၄-ပါး

ဥစ္စာခမ်းနား၊ မပွားသမ္မို၊ မနှစ်လိုပြား၊ ပွားကရှင်မြူး၊ကျေးဇူးမဲ့ကို၊ ဆိုသော်တားမြစ်၊ ကျေးဇူးဖြစ်ကို၊ ဆိုသော်ချီးမွမ်း၊ သူတို့တမ်းကား၊ မိတ်ကျွမ်းအနုကမ္ပတည်း။

၁။ မိတ်ဆွေဖြစ်သူ ဆုတ်ယုတ်ပျက်စီးမည်ကို မလိုလားသူ(မလိုလားခြင်း)

၂။ မိတ်ဆွေဖြစ်သူ တိုးတက်ကြီးပွားမည်ကို လိုလားသူ(လိုလားခြင်း)

၃။ မိတ်ဆွေဖြစ်သူ၏ ကျေးဇူးမဲ့ကိုပြောလာလျှင် တားမြစ်သူ(တားမြစ်ခြင်း)

၄။ မိတ်ဆွေဖြစ်သူ၏ ကျေးဇူးကိုပြောလာလျှင် ချီးမွမ်းသူ(ချီးမွမ်းခြင်း)

မှတ်ချက်။ ။အထက်ဖော်ပြပါ ကျင့်ဝတ်များမှာ သိင်္ဂါလသတို့သားကို မြတ်စွာဘုရား ဟောကြားသော ကျင့်ဝတ်များ ဖြစ်ပါသည်။

ကြီးသူကျင့်ဝတ်(နာယကဂုဏ်) ၆-ပါး

ထကြွနိုးကြား၊ သနားသည်းခံ၊ ဝေဖန်ကြည့်ရှု၊ ဉာဏ်ခြောက်ခုကား၊ ကြီးသူကျင့်ရာ တရားတည်း။

၁။ ထကြွလုံ့လရှိခြင်း=ဥဋ္ဌာနဂုဏ် ၂။ နိုးကြားခြင်း=ဇာဂရိယဂုဏ်

၃။ သနားခြင်း=ဒယာဂုဏ် ၄။ သည်းခံခြင်း=ခမာဂုဏ်

၅။ ဝေဖန်ခွဲခြားတတ်ခြင်း=သံဝိဘာဂဂုဏ်

၆။ အမြော်အမြင်ကြီးခြင်း=ဣက္ခဏာဂုဏ်

နာယကမတင်ထိုက်သူ(အနာယက) ၆-ဦး

ဂဏန်းပုတ်သင်၊ ကိုင်းပင်နွားသိုး၊ လိပ်မျိုးခွေးအာ၊ ဤခြောက်ဝ၊ နာယကမတင်ထိုက်။

၁။ ဂဏန်းကဲ့သို့ အမြဲလက်မထောင်လေ့ရှိသူ

၂။ ပုတ်သင်ကဲ့သို့ သူတပါးလုပ်သမျှ ခေါင်းညိတ်တတ်သူ

၃။ လေသာရာ ယိမ်းပါတတ်သော ကိုင်းပင်ကဲ့သို့ ဟိုဘက်သည်ဘက် ယိမ်းပါတတ်သူ

၄။ နွားသိုးကဲ့သို့ ရှူးရှူးဒိုင်းဒိုင်းပြုမူ၍ စိတ်တိုတတ်သူ

၅။ လိပ်ကဲ့သို့ ကိုယ့်ဘက်ကိုယက်တတ်သူ

၆။ ခွေးအကဲ့သို့ စားပိုးနှစ်အောင်စားပြီး ဇိမ်ခံတတ်သူ။

ကြွယ်ဝချမ်းသာကြောင်း လောကီသမ္ပဒါ ၄-ပါး

၁။ ဥဋ္ဌာနသမ္ပဒါ=ထကြွလုံ့လဝီရိယရှိခြင်း

၂။ အာရက္ခသမ္ပဒါ=ရရှိပြီးစည်းစိမ်ဥစ္စာကို မပျက်စီးအောင် ထိန်းသိမ်းစောင့်ရှောက်ခြင်း

၃။ ကလျာဏမိတ္တသမ္ပဒါ=မိတ်ဆွေကောင်းနှင့် ပြည့်စုံခြင်း

၄။ သမဇီဝိတသမ္ပဒါ=ဥစ္စာအင်အား ဝင်ငွေထွက်ငွေ မျှတတိုင်းထွာ၍ အသက်မွေးခြင်း။

*ထကြွသိမ်းဆဲ၊ မျှသုံးစွဲ၊ ပေါင်းမြဲမိတ်ဆွေကောင်း။

*လောကီရေးမှာ၊ ပြည့်စုံပါ၊ မုန်စွာကြီးပွားကြောင်း။

သာဓုနုရတရား လေးပါး

၁။ ရှေးသူတော်ကောင်းတို့ သွားရာလမ်းကိုလိုက်ခြင်း

၂။ စိုသောလက်ကို အခြောက်မခံခြင်း (ရှိပြီးမိတ်အပျက်မခံခြင်း)

၃။ မိတ်ဆွေကို မပြစ်မှားခြင်း

၄။ မိန်းမ မလိုက်စားခြင်း

(ဝိဓုရအမတ်ကြီးတရား)

ဗြဟ္မစိုရ်တရား လေးပါး

၁။ မေတ္တာ=ချစ်ခင်ခြင်း ၂။ ကရုဏာ=သနားကျင်နာခြင်း

၃။ မုဒိတာ=ဝမ်းမြောက်ခြင်း ၄။ ဥပေက္ခာ=ကံတရားအတိုင်း (လျစ်လျူရှုခြင်း)

ဤကမ္ဘာကြီးသာယာငြိမ်းချမ်းအောင် ဤတရားလေးပါးက စွမ်းဆောင်နိုင်ပါသည်၊ ထို့ကြောင့် ဗြဟ္မစိုရ်တရားလေးပါးကို ကြိုးစား၍ လိုက်နာကြပါ။

လောကပါလတရား ၂-ပါး

ဟိရိဩတ္တပ္ပ (အရှက်နှင့် အကြောက်) တရားနှစ်ပါး ကိန်းဝပ်သော် ကမ္ဘာသူကမ္ဘာသားများ ကိုယ်နှုတ်စိတ် ယဉ်ကျေးလိမ္မာနိုင်၏။ အရှက်အကြောက်တရား ၂-ပါး ပျက်ပြားသော် လူတို့၏ ကိုယ်နှုတ်စိတ် အမူအရာများ ရိုင်းပျတတ်၏၊ ထို့ကြောင့် ဟိရိဩတ္တပ္ပတရား ၂-ပါးကို စောင့်ထိန်းရန် အရေးကြီး၏၊ လောကကြီးမပျက်စီးအောင် စောင့်ရှောက်တတ်၍ ဤတရား ၂-ပါးကို "လောကပါလ"ကမ္ဘာစောင့်တရားဟု ခေါ်၏။

၁။ ဝက်သည် မစင်ကိုမရွံသကဲ့သို့ အရှက်တရားမရှိသူသည် ဒုစရိုက်အမှုကိုပြုရန် ဝန်မလေး။

၂။ ပိုးဖလံသည် မီးပုံကိုတိုးရန် မကြောက်သကဲ့သို့ ဩတ္တပ္ပတရားမရှိသူသည်လည်း ဒုစရိုက်အမှုကိုပြုရန် ဝန်မလေးချေ။

ပြဿနာဖြေရှင်းနည်း ၅-မျိုး

၁။ ဂါထာမန္တာန်ဖြင့် ဖြေရှင်းနည်း

၂။ ပညာရှိနှင့်တိုင်ပင်၍ ဖြေရှင်းနည်း

၃။ ချစ်ဖွယ်သောစကားကိုဆို၍ ဖြေရှင်းနည်း

၄။ လက်ဆောင်ပေး၍ ဖြေရှင်းနည်း

၅။ ဆွေမျိုးစပ်၍ ဖြေရှင်းနည်း

(ဇနက္ကဇာတ်တော်ကြီး)

လမ်းလျှောက်ခြင်းအကျိုး ငါးပါး

၁။ ခရီးသွားနိုင် ၂။ ကြံ့ခိုင်အားအင် ၃။ ကင်းစင်ရောဂါ ၄။ အစာကျေလျက် ၅။ မပျက်သမာဓိ၊ ငါးပါးရှိ၊ သွားသည့်စကြံ အကျိုးတည်း။

အသင်းအဖွဲ့ပျက်စီးကြောင်းတရား ၆-ပါး

၁၊ အမျက်ထွက်လွယ်ခြင်း ၂။ ရန်ငြိုးဖွဲ့ခြင်း

၃။ ကျေးဇူးမဲ့ကိုသာဆိုခြင်း ၄။ ဂုဏ်တုဂုဏ်ပြိုင်ပြုခြင်း

၅။ ငြူစူခြင်း ၆။ ဝန်တိုခြင်း။

* စိတ်တိုငြိုးဖွဲ့၊ ချေဖျက်ကျေးဇူး၊
ဂုဏ်ထူးသူကို၊ ဖက်ပြိုင်လိုမှု၊
ဝန်တိုမှုဟူ၊ ငြူစူတတ်ငြား၊ ဤခြောက်ပါး၊
ကွဲပြားကြောင်းဟုမှတ်။

သိကြားလောင်းကျင့်ဝတ်

လုပ်ကျွေးမိဘ၊ ဇေဋ္ဌရိုသေ၊ မှန်စေသစ္စာ၊
ပိသုဏာနှင့်၊ ဖရုသာပစ်၊ မစ္ဆေဝန်တို၊
မရှိလိုပဲ၊ မျက်ကိုရှောင်ရှား၊ ခုနစ်ပါးသည်၊
သိကြားဖြစ်ကြောင်း ကျင့်ဝတ်တည်း။

၁။ မိဘကိုလုပ်ကျွေးခြင်း
၂။ ကြီးသူကိုရိုသေခြင်း
၃။ သစ္စာရှိခြင်း
၄။ ကုန်းမတိုက်ခြင်း
၅။ ပြေပြစ်သိမ်မွေ့ခြင်း
၆။ ဝန်တိုမှုကင်းခြင်း
၇။ အမျက်မထွက်ခြင်း

(သံ၊ ၁၊ နှာ၊ ၂၃၀၊ ဝတပဒသုတ်။)

လူတန်းစား ကွဲပြားရခြင်း၏ အကြောင်းများ

အကြောင်းတရား	အကျိုး၊ အပြစ်
၁။ ပါဏာတိပါတ ပြုခဲ့သောကြောင့်	အသက်တို
၂။ ပါဏာတိပါတ ကင်းသောကြောင့်	အသက်ရှည်
၃။ သူတပါးကို ညှဉ်းဆဲခဲ့သောကြောင့်	ရောဂါများ
၄။ သူတပါးကို မညှဉ်းဆဲသောကြောင့်	ရောဂါနည်း
၅။ ဒေါသကြီးသောကြောင့်	အဆင်းမလှ
၆။ ဒေါသနည်းသောကြောင့်(မေတ္တာပွား၍)	အဆင်းလှ
၇။ ဣဿာ(ငြူစူခြင်း)ကြောင့်	တန်ခိုးသြဇာ အခြွေအရံနည်း
၈။ ဣဿာ(ငြူစူခြင်း)ကင်းသောကြောင့်	တန်ခိုး၊ သြဇာ၊ အခြွေအရံများ
၉။ ဒါနနည်းသောကြောင့်	ဆင်းရဲ
၁၀။ ဒါနများသောကြောင့်	ချမ်းသာ
၁၁။ မာနရှိသောကြောင့်(ဂါရဝ နိဝါတကင်း၍)	အမျိုးယုတ်သည်
၁၂။ မာနကင်းသောကြောင့်(ဂါရဝ နိဝါတရှိ၍)	အမျိုးမြတ်
၁၃။ ပညာရှိကို မမှီဝဲသောကြောင့်	ပညာဉာဏ်ခေါင်းပါး
၁၄။ ပညာရှိကိုမှီဝဲသောကြောင့်	ပညာဉာဏ်ကြီးမား

[ဥပရိပဏ္ဏာသပါဠိ စူဠကမ္မဝိဘင်္ဂသုတ်တွင် ဘုရားဟောသည်။]

ရှင်မဟာရဋ္ဌသာရ၏ လင်္ကာ

မြတ်ယုတ်မျိုးရိုး၊ တန်ခိုးထင်တိမ်၊ စည်းစိမ်သုခ၊ ရ မရနှင့်၊ ရောဂါနည်းများ၊ ပိုင်းခြားခန့်တွက်၊ အသက်တိုရှည်၊ လှသည်ရုပ၊ မလှရုပ်ဝါ၊ ပညာရှိမဲ့၊ တဆယ့်လေးပါး၊ ဤအပြားလည်း၊ သိကြားပရမီသွာ၊ ပြဟ္မာနတ်ခေါင်၊ တောတောင်မီးရေ၊ မိုးလေခပင်း၊ ဖန်ဆင်းမတတ်၊.... ကမ္မသကာ၊ မှတ်ထင်ရာသည်၊ ယင်းသာ ဘူတဝါဒီတည်း။

(ကိုးခန်းပျို့ ပုဒ်ရေ ၄၂....မှ)

ယုတ်မြတ်နှစ်ပါး ကံတရား

၁။ ကံလျှင်ဥစ္စာ၊ သတ္တဝါ၊ သူ့ငါရှိကြသည်(ကမ္မဿကာ)

၂။ ကံလျှင်အမွေ၊ ခံစံပေ၊ ခွဲဝေယူရသည်(ကမ္မဒါယာဒါ)

၃။ ကံလျှင်အကြောင်း၊ ဆိုးအကောင်း၊ အပေါင်းမှန်လှသည် (ကမ္မယောနိ)

၄။ ကံလျှင်ဆွေမျိုး၊ ကောင်းအဆိုး၊ ကြောင်းကျိုးမှန်လှသည် (ကမ္မဗန္ဓု)

၅။ ကောင်းဆိုးကံသာ၊ ကိုးကွယ်ရာ၊ သေချာမှန်လှသည် (ကမ္မပဋိသရဏာ)

၆။ ယုတ်မြတ်နှစ်ပါး၊ ကံတရား၊ ခွဲခြားကျိုးပေးသည် (ကမ္မံသတ္တေ ဝိဘဇတိ ယဒိဒံ ဟီနပ္ပဏီတတာယ)

၇။ ပြဟ္မာနတ်လူ၊ ဖန်ဆင်းယူ၊ ဘယ်သူမဟုတ်ပြီ။

ယဉ်ကျေးမှုဆိုင်ရာကဗျာများ

မေး။ ။ဘုရား သံဃာ၊ ဆရာသမား၊ ထံတော်ပါး၊ ခစားဘယ်သို့ဝင်မည်နည်း။

ဖြေ။ ။လက်ကန့်တော့ထိုး၊ လက်အုပ်မိုး၊ညွတ်လျှိုးဝင်ပါမည်။

မေး။ ။ဝတ်ချခဲ့သော်၊ တည်ငါးဖော်၊ ညီလျော်ဘယ်သို့ ချမည်နည်း။

ဖြေ။ ။နဖူးဒူးလက်၊မြေထက်ကျငြား၊တည်ခြင်းငါး၊ဝပ်တွားချပါမည်။

မေး။ ။အဘယ်တရား၊ ကိုယ်တွင်ထား၊ ခစားရမည်နည်း။

ဖြေ။ ။ဂါရဝမေတ္တာ၊ သဒ္ဓါဆန္ဒ၊ဓမ္မလေးပြု၊ငါးခုတရား၊ ကိုယ်တွင်ထား ခစားရပါမည်။

မေး။ ။ဆရာသမား၊ ခွင့်လွှတ်ငြား၊ ထသွားဘယ်သို့ပြုမည်နည်း။

ဖြေ။ ။တည်ခြင်းငါးဖြာ၊ ညီညာဝပ်ချ၊ နောက်ဆုတ်ထ၊ တုပ်ကွလက်အုပ် ချီပါမည်။

မေး။ ။မိမိနေရာ၊ ထေရ်သံဃာ၊ ကြွလာဘယ်သို့ ပြုမည်နည်း။

ဖြေ။ ။ရှေ့ရှုထလျက်၊ လက်အုပ်ချီကာ၊ နေရာခင်းပေး၊ အကြောင်းမေး၊ မြတ်လေးရှိသေပြုပါမည်။

မေး။ ။လမ်းသွားလမ်းလာ ထေရ်သံဃာ၊တွေ့လာဘယ်သို့ပြုမည်နည်း။

ဖြေ။ ။အခွင့်သာလျှင်ထိုင်၊ မထိုင်သာလျှင် လက်အုပ်မိုး၊ ရှိခိုးလမ်းဖယ်သွားပါမည်။

မေး။ ။ရဟန်းသံဃာ တွေ့သောခါ၊ ဦးစွာဘယ်သို့လျှောက်မည်နည်း။

ဖြေ။ ။လိုရာတောင်းရန်၊ ဆုံးမရန်၊ ဖိတ်မန်လျှောက်ပါမည်။

မေး။ ။ဘုရားသံဃာ၊ ရှေ့တော်မှာ၊ ကောင်းစွာဘယ်သို့ နေမည်နည်း။

ဖြေ။ ။မျက်လွှာချလျက်၊ လက်အုပ်ယှက်၊ နှင်ဖက်ဒူးပေါ်ထားပါမည်။

မေး။ ။ရှိသေနည်းပါး၊ ကိုယ်တော်စား၊ စကားဘယ်သို့ သုံးမည်နည်း။

ဖြေ။ ။ဦးပဉ္စင်းကိုရင်၊ အရှင်ဘုန်းကြီး၊ တသီးဆရာတော်၊ ကျောင်းဖော် နောက်သော်ဘုရား၊ ထည့်ဆက်ပြေား၊ လျှောက်ထားခေါ်ဆိုရပါမည်။

မေး။ ။လျှောက်ထားဘွယ်၊ သွယ်သွယ်စကား၊ နောက်ဆွယ်ဖျား၊ စကားဘယ်သို့ထည့်မည်နည်း။

ဖြေ။ ။လျှောက်ထားဘွယ်၊ သွယ်သွယ်စကား၊ နောက်ဆွယ်ဖျား၊ ပါဘုရားကိုထည့်ပါမည်။

မေး။ ။စားဖွယ်သုံးရာ၊ အဖြာဖြာ၊ ကောင်းစွာဘယ်သို့ ကပ်မည်နည်း။

ဖြေ။ ။နှစ်တောင်ထွာတွင်း၊ ဝဲဘက်ချဉ်းလျက်၊ ဒူးစုံယှက်၊ နှစ်ဖက်ကပ်ပါမည်။

မေး။ ။ထိုသိုအရာ၊ ပေးသောအခါ၊ ကောင်းစွာဘယ်သို့ယူမည်နည်း။

ဖြေ။ ။ကိုယ်ကိုညွတ်လျက်၊ လက်အုပ်ယှက်၊ နှစ်ဖက်ယူပါမည်။

(ဝိသုဒ္ဓါရုံဂုဏ်တော်ဖွင့်မှ)

ယဉ်ကျေးလိမ္မာ ဆုံးမစာ သံပေါက်ကဗျာများ

၁။ အနန္တငါး၊ ဦးထိပ်ထား၊ ညွှတ်တွားပါကွဲ့ မမေ့နဲ့။

၂။ ဆရာမိဘ၊ ဆိုဆုံးမ၊ လိုက်နာကြကွဲ့ မမေ့နဲ့။

၃။ မိဦးဖဦး၊ ဆရာဦး၊ ခူး၍နော်ကွဲ့ မစားနဲ့။

၄။ ကိုယ့်ထက်ကြီးသူ၊ ပြောဆိုမူ၊ နှင်ငါဟူ၍ မပြောနဲ့။

၅။ သူများကိုသာ၊ ရန်မရှာ၊ မခံချင်တာ မပြောနဲ့။

၆။ ယဉ်ကျေးအောင်သွား၊ ယဉ်အောင်စား၊ စကားပြောလဲ ယဉ်စေကွဲ့။

၇။ ဘရမ်းပတာ၊ သူ့ထက်ငါ၊ လုယက်ခါကွဲ့ မစားနဲ့။
(မသွားနဲ့၊ မပြောနဲ့၊ မရပ်နဲ့၊ မထိုင်နဲ့၊ မအိပ်နဲ့)

၈။ ထမင်းစားရာ၊ အစားစာ၊ များစွာစကား မပြောနဲ့။

၉။ ငြိမ်သက်သားနား၊ သတိထား၊ ကောင်းကောင်းစားကွဲ့ ဖိတ်စေနဲ့။

၁၀။ စားပြီးသောခါ၊ စင်ကြယ်စွာ၊ ဆေးကြောပါကွဲ့ ကောင်းကောင်းတဲ့။

၁၁။ လက်ကိုလျက်ကာ၊ မစားရာ၊ ရှောင်ရှားပါကွဲ့ ကောင်းကောင်းတဲ့။

၁၂။ နှုတ်ခမ်းပါးနား၊ လျက်ခါစား၊ ရှောင်ရှားပါကွဲ့ ကောင်းကောင်းတဲ့။

၁၃။ လျှာကိုထုတ်ခါ၊ မစားရာ၊ ရှောင်ရှားပါကွဲ့ ကောင်းကောင်းတဲ့။

၁၄။ ဟင်းရေသောက်ပြန်၊ ရှူးရှူးသံ၊ ကေန်မပြုနဲ့။

၁၅။ ထမင်းဟင်းပေလျက်၊ သောက်ရေခွက်၊ လက်နှင့်မကိုင်နဲ့။

၁၆။ အိမ်ပေါ်ကျောင်းပေါ်၊ ဇရပ်ပေါ်၊သွားသော်ခြေနင်း မပြင်းနဲ့။

၁၇။ ရဟန်းသံဃာ၊ ရှေ့မှောက်မှာ၊ ရိုသေစွာတဲ့ သွားပါကွဲ့။

၁၈။ လူကြီးသူမ၊ ရှေ့သို့ကျ၊ ကုန်းကွ၍တဲ့ သွားပါကွဲ့။

၁၉။ ဒူးထောင်ပေါင်ကားၤ ဆရာနား(မိဘနား)၊ အလျားမှောက်၍ မနေနဲ့။

၂၀။ အိပ်ရာနေရာ၊ အိပ်ပြီးခါ၊ သိမ်းကြပါကွဲ့ ကောင်းကောင်းတဲ့။

၂၁။ သောက်ရေသုံးရေ၊ မရှိချေ၊ ရေကိုခပ်ကွဲ့ မပျင်းနဲ့။

၂၂။ ကျောင်းတွင်းအိမ်တွင်း၊ ရှုပ်နေလျှင်း၊ သန့်ရှင်းအောင်တဲ့ ပြုပါကွဲ့။

၂၃။ မိန်းခလေးမှာ၊ အရာရာ၊ ပြာတီးပြာတာ မရှုပ်နဲ့။

၂၄။ မိန်းမ, မင်း, ဆင်၊ ရဟန်းပင်၊ ဣန္ဒြေရှင်ကွဲ့ လေးဦးတဲ့။

၂၅။ မိန်းမဣန္ဒြေ၊ သိရှိသရေ၊ စိန်ကုဋေတန်သကွဲ့ မှတ်လေတဲ့။

၂၆။ ကျောင်းပစ္စည်းကို၊ မယူလို၊ မြေဆိပ်လိုတဲ့ ကြောက်ပါကွဲ့။

၂၇။ မျက်မှောက်တသွယ်၊ မျက်ကွယ်တခြား၊ အကျင့်မှား ရှောင်ရှားပါကွဲ့ ကောင်းကောင်းတဲ့။

၂၈။ အများပိုင်ကို၊ ကိုယ့်ဟာလို၊ ရိုသေကြကွဲ့ ကောင်းကောင်းတဲ့။

၂၉။ ဝေယျာဝစ္စာ၊ ကျောင်းအိမ်မှာ၊ လျော်စွာလုပ်ကွဲ့ မခိုနဲ့။

၃၀။ ဧည့်သည်အာဂန္တု၊ ရောက်လာမူ၊ ဆူ၍ညံကာ မနေနဲ့။

၃၁။ လူရှုပ်လူပွေ၊ လူယုတ်တွေ၊ ရှောင်လေရှားကွဲ့ ဝေးဝေးတဲ့။

၃၂။ ဘိန်းအရက်ကို၊ မရှုလို၊ မစင်လိုတဲ့ ရွံပါကွဲ့။

၃၃။ ဂုံးချောကြမ်းကြုတ်၊ အကျင့်ယုတ်၊ မဟုတ်စကား မပြောနှင့်။

၃၄။ ဘုရားပုထိုး၊ ဦးညွတ်ကျိုး၊ ရှိုးခိုးအိပ်ကွဲ့ မမေ့နှင့်။

၃၅။ မိခင်ဖခင်၊ ဆရာရှင်၊ နေ့စဉ်မမေ့နှင့်၊ ရှိခိုးကွဲ့။

၃၆။ သူကပြုဘူး၊ သူကျေးဇူး၊ အထူးမမေ့နှင့် ပြန်ဆပ်ကွဲ့။

လူနှင့်ဆိုင်ရာ ကျင့်ဝတ်များ သင်တန်းပို့ချချက်အကျဉ်း ပြီး၏။

ဆုတောင်း

သူငယ်များအတွက် အခြေခံဗုဒ္ဓဘာသာ ယဉ်ကျေးမှုသင်တန်းစာမူကို စီစဉ်ပြုစုရသောကောင်းမှုကြောင့် အများကောင်းကျိုးကို ရွက်ဆောင်သည်ပိုးနိုင်သော သူတဗုဒ္ဓ ဖြစ်ရပါလို၏။

အရှင်ပညာသာမိ(မာဂဓီ-သာစည်)
သင်တန်းနည်းပြဆရာတော်
အခန်း ၅၂၊ ဇမ္ဗူဒီပကျောင်းဆောင်
ကမ္ဘာအေး၊ ရန်ကုန်။
ဖုံး-၆၀၁၄၉

စာလုံးဆင့်ဖတ်နည်းလင်္ကာ

၁။ နှစ်လုံးဆင့်မှာ၊ အထက်သာ၊ သတ်ပါမြဲကေန်၊

၂။ သဝေလည်းထိုး၊ တသတ်မျိုး၊ ဖတ်ရိုးစသတ်သံ၊

၃။ သဝေလည်းထိုး၊ န သယ်မျိုး၊ ဖတ်ရိုး င သတ်သံ၊

၄။ သဝေရေးချ၊ သတ်မြင်က၊ မှတ်ကြဝဆွဲသံ၊

၅။ ဟထိုး ဝဆွဲ ရရစ် ယပင်း၊ တွေ့တုံလျှင်းက၊ နှစ်ဝတာဝန်၊
ကျေပွန်စေရန်၊ အသံ အသတ် ယူမြဲမှတ်။

၁။ အဓိပ္ပါယ်မှာ–အက္ခရာ ၂-လုံးဆင့်တွေ့လျှင် အပေါ်တွင်ရှိသော အထက်အက္ခရာကို အသတ်တင်၍ဖတ်၊ အသံသေပြီ၊ ရှေ့အက္ခရာ နှင့်တွဲ။

သမန္တာ	သမန်တာ
စက္ကဝါဠေသု	စက်ကပါဠေသု
သဒ္ဓမ္မံ	သဒ်ဓမ်မံ

၂။ အဓိပ္ပာယ်မှာ--သဝေထိုးနှင့်တွဲသော တသတ်ကို စ သတ်အသံ ထွက်၍ဖတ်။

ဥပမာ–

မေတ္တာ	=	မေတ်တာ (မစ်တာဟု ဖတ်)
ခေတ္တရာ	=	ခေတ်တရာ (ခစ်တရာ ဖတ်)
သေတ္တာ	=	သေတ်တာ (သစ်တာ ဖတ်)

မှတ်ချက်။ ။သဝေထိုးကို ပါဠိ၌ သေရ ဟု ခေါ်သည်။

၃။ အဓိပ္ပာယ်မှာ–သဝေထိုးနှင့်တွဲသော န သတ်ကို င သတ်အသံ ထွက်၍ဖတ်။

ဥပမာ—

ပူရေန္တံ	=	ပူရေန်တံ(ပူရင်တံ ဖတ်)
သမေန္တု	=	သမေန်တု(သမင်တု ဖတ်)
ဒသေန္တိ	=	ဒသ်သေန်တိ(ဒသ်သင်တိ ဖတ်)

၄။ သဝေထိုးရေးချကို ဝဆွဲအသံထွက်၍ ဖတ်ရမည်။

သောတ္တာနံ = သောတ်ထာနံ (သွတ်ထာနံ ဖတ်)

ကောဏ္ဍည = ကောဏ်ဍည (ကွဏ်ဍည ဖတ်)

ဟောန္တု = ဟောန်တု (ဟွန်တု ဖတ်)

မှတ်ချက်။ ။သဝေထိုးရေးချကို ပါဠိ၌ ဩသရ ဟု ခေါ်သည်။

၅။ အမိပ္ပာယ်မှာ ဟထိုး ဝဆွဲ ရရစ် ယပင့် အက္ခရာစာလုံးများနှင့် တွဲသော အက္ခရာသည် အသတ်တာဝန်ကိုလည်းယူရသည်၊ မိမိ၏ မူလအသံလည်း ထွက်ရသည်။

အမှ = အမ်မှ။ ကဏှ = ကဏ်ဏှ

တုမှ = တုမ်မှ။ သဏှ = သဏ်ဏှ

ပုဗ္ဗန္ = ပုဗ်ဗန်န္။ ဤပြယုဂ်တို့၌ ဟထိုးနှင့်တွဲသော-

မ၊ ဏ၊ န အက္ခရာတို့သည် အသံအသတ် တာဝန် ၂-ရပ်ကို ယူရသည်။

သကျ =သက်ကျ ဝါကျ =ဝက်ကျ

နိသျ =နိသ်သျ....တို့၌ ယပင့်နှင့်တွဲသော က နှင့် သ တို့သည် အသတ်နှင့်အသံ တာဝန် ၂-မျိုးကို ယူထားသည်။

စကြာ =စက်ကြာ အတြာ =အတ်တြာ

မတြာ =မတ်တြာ တို့၌ ရရစ်နှင့်တွဲသော က နှင့် တတို့ သည် အသတ်နှင့် အသံ တာဝန် ၂-မျိုးကို ယူထားသည်။

ကတွာ =ကတ်တဝါ ဒတွာ =ဒတ်တဝါ

ပတွာ =ပတ်တဝါ ဝတွာ = ဝတ်တဝါ

တို့၌ ပဆွဲနှင့်တွဲသော တအက္ခရာတို့သည် အသတ်နှင့်အသံ တာဝန် ၂-မျိုး ကို ယူထားသည်။

မှတ်ချက်။ ။ဟထိုးသည် ဟ၊ ယပင့်သည် ယ၊ ရရစ်သည် [illegible] ဝ ဆွဲသည် ဝအက္ခရာ၏ ကိုယ်စားလှယ်ဟု အသေးသိမှတ်။

ပ-မ-သ-စ၊ ၃၆-၁၀-၁၂-၉၀ (၅၀၀၀)

အခြေခံဗုဒ္ဓဘာသာ ယဉ်ကျေးမှုသင်တန်း

ဖွင့်လှစ်ပေးခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်

၁။ လူငယ်လူရွယ်များ လိမ္မာယဉ်ကျေးမှုရှိစေရန်

၂။ ဘာသာရေးအသိဉာဏ် ဗဟုသုတတိုးပွားစေရန်

၃။ ဘာသာ သာသနာနှင့် ထိတွေ့နီးစပ်စေရန်

ဤရည်ရွယ်ချက်သုံးမျိုးဖြင့် အခြေခံဗုဒ္ဓဘာသာ ယဉ်ကျေးမှုသင်တန်းကို ဖွင့်လှစ်ပေးပါသည်။

* လိမ္မာယဉ်ကျေး၊ ရှိစေရေး၊ ဖွင့်ပေးရည်ရွယ်ချက်။

* ဗုဒ္ဓဘာသာ၊ သိစေရာ၊ ဖွင့်ပါရည်ရွယ်ချက်။

* သာသနာမြတ်၊ နီးစေအပ်၊ ဖွင့်လတ်ရည်ရွယ်ချက်။

ယဉ်ကျေးမှုသင်တန်း
တက်ရောက်သင်ကြားရခြင်း၏ ရည်ရွယ်ချက်

၁။ လိမ္မာယဉ်ကျေးလို၍

၂။ ကုသိုလ်ရလို၍

၃။ ဘာသာရေး ဗဟုသုတ ရလို၍....သင်ကြားပါသည်။

* ယဉ်ကျေးလိမ္မာ၊ ရလိုပါ၊ မှန်စွာသင်တန်းတက်။

* ကုသိုလ်ကိုသာ၊ ရလိုပါ၊ မှန်စွာသင်တန်းတက်။

* သုတဘာသာ၊ ရလိုပါ၊ မှန်စွာသင်တန်းတက်။

သာသနာရေးဦးစီးဌာန